

**Integrovaná územná stratégia
funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica
na obdobie 2022-2027**

(Verzia 2.0)

OBSAH

1. ÚVOD	4
1.1 Metodické východiská	7
VZŤAH IÚS K INÝM STRATEGICKÝM DOKUMENTOM	7
1.2. Terminológia a procesy	14
INTEGROVANÉ ÚZEMNÉ INVESTÍCIE/INTEGROVANÁ ÚZEMNÁ INVESTÍCIA	14
KOOPERAČNÁ RADA UMR BANSKÁ BYSTRICA	16
HARMONOGRAM PRÍPRAVY IÚS FMO BANSKÁ BYSTRICA	16
2. ANALYTICKÉ VÝCHODISKÁ, TRENDY A ODHAD BUDÚCEHO MOŽNÉHO VÝVOJA	17
3. STRATEGICKÁ ČASŤ	20
PRIORITY, STRATEGICKÉ A ŠPECIFICKÉ CIELE	20
PRIORITA 1 - Prosperujúca funkčná mestská oblasť	23
PRIORITA 2 - Zelená a zdravá funkčná mestská oblasť	23
PRIORITA 3 - Dobré spravovaná mestská funkčná oblasť a mesto Banská Bystrica	24
4. IMPLEMENTÁCIA A MONITOROVANIE	25
4.1. IMPLEMENTAČNÝ MECHANIZMUS IÚS FMO BANSKÁ BYSTRICA	25
4.2. IMPLEMENTAČNÁ ŠTRUKTÚRA IÚS FMO BANSKÁ BYSTRICA	27
4.3. POSUDZOVANIE ZÁMEROV INTERVENCIÍ/AKCIÍ.....	28
4.4. ZOSÚLAĐOVANIE ZÁMEROV INTERVENCIÍ/ AKCIÍ NA SUBREGIONÁLNEJ A REGIONÁLNEJ ÚROVNI	33
4.5. MONITOROVANIE A HODNOTENIE	35
5. RIZIKÁ IMPLEMENTÁCIE IÚS FMO BANSKÁ BYSTRICA	36
6. FINANČNÝ PLÁN IÚS FMO BANSKÁ BYSTRICA	38
POUŽITÉ ZDROJE PRI PRÍPRAVE IÚS FMO BANSKÁ BYSTRICA	39
ZOZNAM SKRATIEK	40

Integrovaná územná stratégia funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica, verzia 2.0

Zoznam obrázkov IÚS Banská Bystrica

Obrázok 1: Príspevok IÚS FMO Banská Bystrica k cieľom Agendy 2030 podľa miery

Obrázok 2: Prepojenie strategických dokumentov na území FMO Banská Bystrica

Obrázok 3: Zdroje financovania akcií na území FMO Banská Bystrica

Obrázok 4: Od stratégie po konkrétne projektové zámery IÚI

Obrázok 5: Plán prípravy IÚS FMO Banská Bystrica z pohľadu Iniciatívy otvoreného vládnutia

Zoznam tabuliek IÚS Banská Bystrica

Tabuľka 1: Porovnanie PHRSR mesta a obcí a IÚS FMO Banská Bystrica

Tabuľka 2: Prehľad priorít, strategických a špecifických cieľov IÚS FMO Banská Bystrica

Tabuľka 3 : Zoznam špecifických cieľov Programu Slovensko implementovaných priamo prostredníctvom IÚS

Tabuľka 4: Zoznam investícií a reforiem Plánu obnovy a odolnosti adresovaných miestnym samosprávam

Tabuľka 5: Návrh spoločných akcií FMO Banská Bystrica a SPR Banská Bystrica – Brezno

Tabuľka 6: Návrh spoločných akcií FMO Banská Bystrica a SPR STRED

Tabuľka 7: Nepovinné ukazovatele realizácie IÚS FMO Banská Bystrica

Tabuľka 8: Náklady na investičné a neinvestičné akcie IÚS FMO Banská Bystrica v členení podľa úrovne vertikálnej integrácie

Zoznam príloh IÚS FMO Banská Bystrica

V prílohe č. 1 k IÚS FMO Banská Bystrica je uvedená stručná analýza východiskovej situácie územia funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica a podklad pre identifikáciu spoločných priorít rozvoja územia. Vo verzii 2.0. je stručná analýza aktualizovaná.

V prílohe č. 2 k IÚS FMO Banská sú uvedené ukazovatele na úrovni strategických a špecifických cieľov IÚS FMO Banská Bystrica.

V prílohe č. 3 k IÚS FMO Banská Bystrica je uvedená aktualizovaná Databáza akcií / projektový zásobník IÚS FMO Banská Bystrica.

V prílohe č. 4 k IÚS FMO Banská Bystrica je uvedený detailnejší popis integrovaných riešení a integrovaných investičných balíčkov.

1 Úvod

V zmysle prípravy a realizácie nového programového obdobia 2021 – 2027 bude mať územná samospráva na miestnej a regionálnej úrovni jednoduchší prístup k financovaniu svojich špecifických rozvojových potrieb v konkrétnom území prostredníctvom využitia **integrovaneho územneho prístupu a špecificky miestneho prístupu**.

Hlavným účelom integrovaneho územneho rozvoja v mestských oblastiach je zabezpečenie realizácie intervencií vo forme cielených investícií v rámci viacerých špecifických cieľov Programu Slovensko, efektívne využitie rôznych finančných nástrojov, zdrojov a podporných programov EÚ.

Integrované územné investície sú definované prostredníctvom integrovaných investičných balíčkov ako zásobník zámerov investičných a neinvestičných akcií všetkých aktérov v konkrétne vymedzenom území FMO Banská Bystrica v strategickom dokumente Integrovaná územná stratégia FMO Banská Bystrica (ďalej len „IÚS BB“), ktorá bola pripravená participatívne regionálnou a miestnymi samosprávami a sociálno-ekonomickými partnermi v rámci pilotného projektu OGP Local. Nové úlohy partnerov v programovom období 2021 – 2027 sú v území udržateľného mestského rozvoja FMO Banská Bystrica zabezpečené prostredníctvom Kooperačnej rady UMR Banská Bystrica ako riadiacej štruktúry koordinujúcej proces plánovania, implementácie a monitorovania IÚS BB. Riadiace a odborné kapacity boli a budú postupne podporené vytvorením a metodickým riadením tzv. administratívnych kapacít.

Hlavným impulzom pre spracovanie dokumentu Integrovanej územnej stratégie udržateľného mestského rozvoja mesta Banská Bystrica a obcí tvoriacich spolu funkčnú mestskú oblasť (ktoré nemajú spoločný Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja - PHRSR v zmysle platnej legislatívy) je návrh implementačného mechanizmu pre nové programové obdobie EÚ fondov na roky 2021-2027, vychádzajúci z procesu monitorovania a hodnotenia realizácie PHRSR mesta Banská Bystrica a jednotlivých PHRSR obcí tvoriacich funkčnú mestskú oblasť v rokoch 2014 - 2020 a priemetu týchto dokumentov do Regionálnej integrovanej územnej stratégie Banskobystrického samosprávneho kraja (BBSK) a IÚS FMO Banská Bystrica na roky 2014 - 2020.

Strategický dokument **Integrovaná územná stratégia územia funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica** na obdobie 2022 – 2027 s výhľadom do roku 2030 (ďalej len „IÚS BB“) je spracovaný a aktualizovaný podľa odporúčaní medzinárodnej metodiky EÚ pre prípravu integrovaných územných stratégií „HANDBOOK OF SUSTAINABLE URBAN DEVELOPMENT STRATEGIES (JRC, 2018) a novej publikovanej metodiky HANDBOOK OF SUSTAINABLE REGIONAL AND LOCAL DEVELOPMENT STRATEGIES (JRC, 2022) rešpektujúcej najlepšiu prax a prístupy EÚ k udržateľnému mestskému rozvoju a čiastočne vychádza z aktuálnej verzie Prílohy č. 4 „Jednotný metodický rámec pre prípravu integrovaných územných stratégií a investícií v SR v programovom období 2021 – 2027“ (https://mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2020/01/Jednotn%C3%BD-metodick%C3%BD_ramec_pre_pr%C3%ADpravu_I%C3%9AS_I%C3%9AI_finalna-verzia_28072022_pdf-1.pdf, verzia 2.0) dokumentu „Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja“ (ďalej len „metodika IÚS a IÚI“). FMO Banská Bystrica pri tvorbe strategického dokumentu využíva aj technickú pomoc EÚ a Svetovej banky v rámci projektu (<https://functionalareas.eu/>) a EÚ a OECD pre podporu participácie a otvoreného vládnutia pri príprave strategických dokumentov a metodických usmernení na národnej úrovni.

Integrovaná územná stratégia funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica, verzia 2.0

Konzultácie k aktualizácii dokumentu sa realizujú využitím digitálneho nástroja na podporu participácie aktérov DECIDIM, ktorého nastavenie je výsledkom technickej pomoci OECD a EK – DG REGIO poskytnutej expertnému tímu IÚS FMO BB.

Zámerom je reagovať na nové identifikované výzvy územia, špecifické problémy dotknutého mestského a prímestského územia ako zázemia jadrového mesta Banská Bystrica a vplyv politických, sociálnych, ekonomických, technologických a environmentálnych faktorov (zelená a digitálna transformácia, dôslednejšie uplatnenie integrovaných nástrojov a špecificky miestneho prístupu, Industry 4.0, dostupnosť otvorených dát, nové požiadavky na odolnosť územia, občianske iniciatívy a pod.). Potreba spracovania novej implementačnej stratégie FMO Banská Bystrica na princípoch udržateľného mestského rozvoja je aj zmena strategických priorít na národnej úrovni a zmena prístupu k využitiu potenciálu funkčnej mestskej oblasti, ktorými sú najmä:

- špecifický potenciál konkrétneho vymedzeného územia pre diverzifikáciu mestskej a miestnej ekonomiky v oblasti služieb,
- špecifický potenciál konkrétneho vymedzeného územia v oblasti vedy, výskumu a inovácií v oblasti zdravia, digitalizácie a informačných technológií a životného prostredia,
- špecifický potenciál konkrétneho vymedzeného územia v oblasti kultúrneho dedičstva a prírodného prostredia,
- polohový a kooperačný potenciál územia v centre Slovenskej republiky a prepojení Krakov - Budapešť, Bratislava - Poprad – Prešov-Košice,

Navrhované priority a ciele IÚS BB reagujú na najvýznamnejšie výzvy a identifikované potreby dotknutého územia udržateľného mestského rozvoja:

- dlhodobý demografický vývoj a súvisiace zmeny v poskytovaní verejných služieb,
- nástup nových technológií a ich využívanie v mestskom prostredí/mestskej oblasti,
- udržateľnosť mestského a prímestského prostredia, zázemia jadrového mesta Banská Bystrica,
- posilnenie odolnosti územia a reakcie na neočakávané situácie a zmeny prostredia,
- zvýšenie atraktivity územia pre mladých a talenty,
- európske ciele v oblasti digitálnej a zelenej transformácie vo funkčných mestských oblastiach,
- spoločenská zodpovednosť, angažované komunity, participácia a zapojenie mesta do medzinárodnej iniciatívy OGP Local.

Z hľadiska typovej kategorizácie, podľa návrhu Vízie a stratégie Slovenska do roku 2030, územie funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica patrí medzi mestské aglomerácie využívajúce svoj rastový potenciál zameraný hlavne na zabezpečenie **udržateľnosti rozvoja územia**. Špecifickou prioritou pre tento typ územia je zabezpečenie udržateľnosti jeho rozvoja a harmonizácia dynamiky rozvoja jednotlivých funkčných systémov mesta a rozvoja SPR Brezno-Banská Bystrica a regiónu BBSK a to najmä s dôrazom na:

- zlepšenie dopravy medzi jadrom aglomerácie (jadrovým mestom) a jej zázemím (obcami FMO BB) a územím UMR Zvolen;
- efektívne riešenie problematiky životného prostredia spojenej s koncentráciou veľkého množstva obyvateľov v určitých častiach a obdobiach a adaptácia aglomerácií na zmenu klímy;
- zabezpečenie dostupnosti dostatočného rozsahu verejných služieb, občianskej vybavenosti a predchádzanie vzniku a prehlbovania sociálneho vylúčenia všetkých skupín obyvateľstva;

Integrovaná územná stratégia funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica, verzia 2.0

- zlepšovanie podmienok pre podnikateľské subjekty smerom ku konkurencieschopnosti založenej na znalostiach a inováciách v rámci regionálnych inovačných ekosystémov, a medzinárodnej spolupráce;
- zohľadnenie zvýšenia nákladov na výstavbu, údržbu a modernizáciu infraštruktúry v mestských aglomeráciách a strategický rozvoj novej infraštruktúry.

Nadradené dokumenty relevantné pre tvorbu IÚS FMO Banská Bystrica:

- Národné priority implementácie Agendy 2030 (ÚPVII, platný dokument a návrh nového dokumentu)
- Vízia a stratégia rozvoja SR 2030 - návrh (MIRRI SR, platný dokument)
- Koncepcia mestského rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030 (MDV SR, platný dokument)
- Partnerská dohoda SR a EÚ 2021-2027 - návrh (MIRRI SR, publikovaný platný dokument)
- Program Slovensko – Tvoríme lepšie Slovensko (MIRRI SR, publikovaný platný dokument)
- Územný plán Banskobystrického samosprávneho kraja (BBSK, platný dokument)
- PHRSR/IÚS Banskobystrického samosprávneho kraja 2022 – 2027 s výhľadom do roku 2029 (BBSK, platný dokument)

Odvetvové a sektorové stratégie

- Stratégia hospodárskej politiky SR do roku 2030 (MH SR, platný dokument)
- Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu (RIS3) na roky 2021 – 2027 (MIRRI SR, platný dokument)
- Národná stratégia výskumu, vývoja a inovácií (ÚV SR, platný a schválený dokument)
- Strategický plán rozvoja dopravy SR do roku 2030 (MDV SR, platný dokument)
- Stratégia nízkouhlíkového rozvoja SR do roku 2030 s výhľadom do roku 2050 (MŽP SR, platný dokument)
- Zelenšie Slovensko - "Envirostratégia 2030" (MŽP SR, platný dokument)
- SMART City stratégia a Akčný plán (MIRRI SR, návrh dokumentu)
- Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021-2030 (MPSVaR SR, schválený dokument) (MPSVaR SR, platný dokument)
- Stratégia kultúry a kreatívneho priemyslu do roku 2030 (MKS SR, platný dokument)
- Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030 (ÚSVRK, platný dokument)
- príslušné akčné plány sektorových stratégií a ich aktualizované verzie

Stratégie na medzinárodnej a EÚ úrovni (priemet relevantných opatrení a integrácia do cieľov IÚS BB)
napr.

- Európsky ekologický dohovor a jeho aplikačné stratégie
- Dunajská stratégia
- Karpatský dohovor a jeho protokoly
- Interreg SK-HU, Interreg Central Europe, Interreg Danube

a ďalšie cezhraničné a sektorové stratégie.

Dokumenty relevantné pre tvorbu IÚS FMO Banská Bystrica na mestskej a miestnej úrovni:

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Banská Bystrica 2014 – 2023 (platný dokument mesta Banská Bystrica)
- Územný plán mesta Banská Bystrica (platný dokument)
- Územné plány obcí FMO Banská Bystrica
- Programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí tvoriacich FMO Banská Bystrica (platné a aktualizované dokumenty obcí)
- Návrh Programu rozvoja mesta Banská Bystrica 2030 (návrh strategického dokumentu)

1.1. Metodické východiská

Integrovaná územná stratégia

Integrovaná územná stratégia (ďalej len „IÚS“) je rozvojová stratégia vymedzeného územia jadrového mesta Banská Bystrica a 18 obcí integrujúca vybrané aspekty rozvoja a rozvojové aktivity v území s dôrazom na posilnenie funkcií územia vo vybraných strategických oblastiach rozvoja. Základné požiadavky na IÚS funkčných mestských území sú definované v článku 29 Všeobecného nariadenia EÚ. Integrovaná územná stratégia Banskobystrického kraja zohľadňuje IÚS Banská Bystrica ako stratégiu FMO BB reflektujúcu špecifiká udržateľného mestského rozvoja.

Integrovaná územná stratégia FMO Banská Bystrica (ďalej len „IÚS BB“) je základným strategickým rámcom pre zabezpečenie integrovaného prístupu k územnému rozvoju prostredníctvom územných nástrojov EU, ako sú napríklad integrované územné investície (ďalej len „IÚI“), komunitou vedený miestny rozvoj ďalej len „CLLD“ a pod. pre vymedzené územie jadrového mesta Banská Bystrica a obcí: Badín, Dolný Harmanec, Harmanec, Horná Mičiná, Horné Pršany, Hronsek, Kordíky, Králiky, Kynceľová, Malachov, Môlča, Nemce, Riečka, Selce, Slovenská Ľupča, Tajov, Špania Dolina a Vlkanová.

Dokument IÚS BB je v zmysle platnej legislatívy SR – Zákona č. 121/2022 o príspevkoch z fondov Európskej územnou stratégiou udržateľného mestského rozvoja prostredníctvom ktorej sa realizuje integrovaná územná investícia udržateľného mestského rozvoja podľa osobitného predpisu (<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2022/121/20230901.html>).

IÚS BB vychádza z analytickej, strategickej a programovej časti schválených PHRSR – PHRSR mesta Banská Bystrica a PHRSR BBSK, a dotknutých obcí v území FMO Banská Bystrica, vypracovaných v spolupráci so sociálno-ekonomickými partnermi a prerokovaných podľa platného zákona o podpore regionálneho rozvoja.

Integrovaný územný rozvoj bude podporovaný primárne špecificky z fondov Európskej únie v súlade s článkom 22 Návrhu nariadenia o EFRR, ESF+, KF a ENFR ale bude využívať aj možnosti ostatných finančných zdrojov EÚ.

Podpora investícií v dotknutom území je:

- určená pre rozvoj jasne zadaného územia (bez obmedzenia od miestnej, cez sub-regionálnu až po regionálnu úroveň a v prípade potreby aj národnú úroveň),
- je v súlade s integrovanou stratégiou rozvoja konkrétne vymedzeného územia s jadrovým mestom, tzv. Integrovanej územnej stratégie,
- založená na integrácii rôznorodých akcií a výsledkovo-orientovaných intervencií v rámci integrovaných investičných balíčkov a integrovaných projektov tvoriacich IÚI.

Integrovaná územná stratégia funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica, verzia 2.0

Základné požiadavky na obsah IÚS boli v zmysle Nariadenia Európskeho parlamentu a Európskej rady, a odporúčaní Európskeho výboru regiónov stanovené nasledovne:

- analýza potrieb rozvoja a potenciálu územia,
- popis integrovaného prístupu k napĺňaniu identifikovaných potrieb a využitia potenciálu územia,
- popis účasti partnerov na príprave a implementácii stratégie.

Financovanie implementácie IÚS sa realizuje prostredníctvom integrovaných investičných balíčkov, v rámci ktorých sú definované investičné a neinvestičné akcie financované prioritne s podporou fondov EÚ (granty a finančné nástroje) a iných zdrojov EÚ a vlastných zdrojov vo forme spolufinancovania a prípadne súkromných zdrojov.

Vzhľadom k tomu, že územie FMO Banská Bystrica sa nachádza v menej rozvinutom regióne a od roku 2019 bolo územie FMO BB ako súčasť BBSK zapojené do Iniciatívy Catching-up regions, musí sa aplikovať tzv. tematická koncentrácia v dvoch cieľoch politiky súdržnosti EÚ v miere nižšej ako 60%.

Tematická koncentrácia limituje využitie územnej alokácie FMO Banská Bystrica a má priamy vplyv aj na výber strategických intervencií územia.

Metodika tvorby a aktualizácia IÚS BB môže byť počas obdobia platnosti dokumentu upravená príslušnou riadiacou dokumentáciou riadiaceho orgánu alebo zmenou legislatívy.

Vzťah Integrovanej územnej stratégie k iným strategickým dokumentom

IÚS FMO Banská Bystrica je prioritne zameraná na využitie možností financovania z prostriedkov EÚ v súlade s Partnerskou dohodou, Programom Slovensko a Plánom obnovy a odolnosti SR, Plánom spravodlivej transformácie, no môže v Databáze zahŕňať aj akcie/projekty a intervencie financované z iných EÚ fondov (napríklad ERASMUS+, Horizont, URBACT, Life+ atď.) a finančných nástrojov EÚ (EIB a pod.).

Partnerská dohoda SR na roky 2021 – 2027 je základný strategický dokument s celoštátnym významom, ktorým sa stanovuje stratégia, priority a opatrenia pre účinné a efektívne využívanie prostriedkov z fondov politiky súdržnosti Európskej únie na programové obdobie 2021 – 2027. V programovom období 2021 – 2027 bolo stanovených 5 cieľov politiky súdržnosti a špecifického cieľa Fondu spravodlivej transformácie (FST). Partnerská dohoda SR popisuje stručne uplatnenie integrovaného prístupu vo funkčných mestských oblastiach a vymedzuje alokáciu pre špecifické potreby územia vo výške minimálne 8% príspevku EÚ z Fondu regionálneho rozvoja. Partnerská dohoda určuje princípy územného princípu pre prípravu a realizáciu IÚS BB.

Politika súdržnosti v programovacom období 2021 – 2027 je v SR realizovaná prostredníctvom operačného programu – **Program Slovensko** v gescii Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR (ďalej len „MIRRI“). Spôsob poskytovania príspevkov z Európskej únie v programovom období 2021 – 2027 stanovuje Zákon o zákon o príspevkoch z fondov EÚ č. 121/2022 Z.z. a príslušná riadiaca dokumentácia.

Doplnkovým nástrojom financovania je **Plán obnovy a odolnosti SR**, ktorý je spoločnou reakciou krajín EÚ na silný pokles ekonomiky v dôsledku pandémie Covid-19 a zároveň podporuje reformy vo vybraných oblastiach rozvoja spoločnosti a s nimi spojené investície, ktoré Slovensku umožnia začať opäť dobiehať životnú úroveň priemeru EÚ. Plán obnovy a odolnosti SR sa zameriava na päť kľúčových oblastí verejných politík s dôrazom na životné prostredie. Spôsob poskytovania prostriedkov z Plánu obnovy a odolnosti SR stanovuje Zákon o mechanizme na podporu obnovy a odolnosti č. 361/2021 Z.z.

Integrovaná územná stratégia funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica, verzia 2.0

a realizuje sa prostredníctvom výziev určených samospráve cez jednotlivých garantov oblastí dopytovým systémom.

Integrovaná územná stratégia FMO Banská Bystrica tiež prispieva k cieľom udržateľného rozvoja **Agenda 2030** a to najmä v oblastiach: Kvalita zdravia a života, Kvalitné vzdelávanie, Dostupná a čistá energia, Dôstojná práca a ekonomický rast, Udržateľné mestá a komunity a Ochrana klímy. IÚS FMO Banská Bystrica bude mať nepriamy pozitívny vplyv aj na iné oblasti Agendy 2030 a to na národnej úrovni: Znižovanie chudoby asociálna inklúzia, Právny štát, demokracia a bezpečnosť. Agenda 2030 predstavuje program rozvoja pre medzinárodné spoločenstvo do roku 2030 v oblasti udržateľného rozvoja.

V rámci národnej priority **Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy** – zvyšovanie kvality ovzdušia, miery recyklácie odpadu, udržateľná mobilita (odstránenie investičného dlhu v infraštruktúry verejnej osobnej dopravy, prepojenie cyklo-cesty vo väčšine miest), zabezpečenie prístupu k pitnej vode a sanitácii (dostatočné využívanie decentralizovaných riešení a prírode blízkych technológií), environmentálne záťaž – znečistenie vody a pôdy, atď.

Obrázok 1: Príspevok IÚS FMO Banská Bystrica k cieľom Agendy 2030 podľa miery

Zdroj: vlastné spracovanie

Hlavnou výzvou a cieľom IÚS FMO Banská Bystrica je zabezpečiť **posun od dopytovo orientovaných výziev pre podporu samostatných akcií cez strategické a výsledkovo-orientované integrované investičné balíčky a integrované projekty k čerpaniu schválenej alokácie územia** pre celé programovacie obdobie 2021 – 2027, podporujúcich strategický, špecificky miestny a komplexný prístup k prioritám územia udržateľného mestského územia FMO Banská Bystrica.

Cieľom takto nastaveného mechanizmu je v čo najväčšej miere nielen znížiť administratívnu záťaž pre jednotlivých žiadateľov ale aj eliminovať náklady žiadateľov na predprojektovú a projektovú prípravu neúspešných žiadostí o NFP, odstrániť chybovosť v procese prípravy a implementácie projektov, urýchliť proces implementácie a zvýšiť dopad realizovaných investícií v území.

Význam IÚS FMO Banská Bystrica spočíva **vo vytvorení podmienok pre integrovaný a špecificky miestny prístup** pri riešení rozvoja konkrétneho územia, pričom ťažisko spočíva hlavne v identifikácii a rozpracovaní rozvojových tém územia v súlade s politickými cieľmi EÚ, Partnerskej dohody SR a Programu Slovensko, v získavaní a analýze dát potrebných pre určenie priorit a príspevku intervencie, v rozpracovaní tém do logickej a vnútorne konzistentnej štruktúry priorit a cieľov reagujúc na rozvojové výzvy, potreby a potenciál územia, vytvorení súboru integrovaných riešení, ktorých realizácia maximalizuje synergiu a podporí sociálno-ekonomický rozvoj aj územia SPR Banská Bystrica a Brezno a ostatných susediacich území s dôrazom na územie UMR Zvolen.

S ohľadom na špecifiká tvorby IÚS FMO Banská Bystrica bol postup jej spracovania orientovaný predovšetkým na zlepšenie integrácie, kontinuitu s predchádzajúcim rozvojom územia a ďalšie rozpracovanie už existujúcich strategických a koncepčných dokumentov, vyhodnotenie väzieb a dosiahnutie konsenzu aktérov na konzistentnej integrovanej stratégii územia ako dlhodobjšieho strategického dokumentu .

Integrovaná územná stratégia funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica, verzia 2.0

Prepojenie strategických dokumentov na území FMO Banská Bystrica je znázornené na obrázku č. 1 a 2. a Zdroje financovania investičných akcií na území FMO Banská Bystrica obrázku č. 2. a Tabuľke č. 1: Porovnanie PHRSR mesta a obcí a IÚS FMO Banská Bystrica. IÚS FMO Banská Bystrica má priamy vplyv na zostavenie rozpočtov mesta Banská Bystrica a obcí a z tohto dôvodu je nevyhnutné využívať optimálne všetky dostupné verejné zdroje podľa typu navrhovaných investičných a neinvestičných akcií.

Tabuľka 1: Porovnanie PHRSR mesta a obcí a IÚS FMO Banská Bystrica	
PHRSR mesta Banská Bystrica a obcí FMO BB	Integrovaná územná stratégia FMO BB
Dokument vypracovaný v súlade s národnou legislatívou SR (Zákon o podpore regionálneho rozvoja).	Dokument vypracovaný v súlade s nariadeniami a metodikou EÚ.
Dlhodobý strategický dokument komplexného rozvoja územia.	Stratégia na vybrané programové obdobie vo vybraných prioritách/politických alebo špecifických cieľoch.
Dokument je platný po schválení mestskými a obecnými zastupiteľstvami.	Dokument je schválený Kooperačnou radou UMR Banská Bystrica.
Projekty a aktivity programu nie sú tematicky obmedzené, sú financované zo všetkých dostupných zdrojov, pričom finančné zdroje EÚ sú doplnkovým zdrojom financovania.	Intervencie/Akcie (projekty a aktivity) stratégie sú tematicky obmedzené aplikáciou tematickej koncentrácie a financované prioritne zo zdrojov EÚ a doplnkovo z iných zdrojov.
V dokumente sa nemusí uplatňovať integrovaný prístup.	V stratégii sa musí uplatňovať integrovaný prístup a územná dimenzia v súlade so stratégiami EÚ.
Projekty a aktivity sa môžu realizovať len na území mesta, obce.	Intervencie/akcie (projekty a aktivity) sa musia realizovať na vymedzenom území väčšom ako je územie jedného mesta alebo jednej obce. Neuplatňuje sa administratívne vymedzenie jedným katastrom, ale oprávneným územím je celá funkčná mestská oblasť.
Uplatňujú sa rôzne prístupy a finančné nástroje.	Uplatňujú sa len finančné nástroje EÚ a prístupy v súlade s nariadeniami EÚ.

Zdroj: vlastné spracovanie

V roku 2023 začalo mesto s prípravou nového Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Banská Bystrica do roku 2030 (ďalej len „PRM BB“ – Program rozvoja mesta Banská Bystrica 2030) a navrhované priority a plánované investičné a neinvestičné akcie mesta Banská Bystrica boli zahrnuté do Databázy akcií / projektového zásobníka IÚS FMO BB v súlade s cieľmi IÚS FMO Banská Bystrica a zároveň do návrhu Akčného plánu PRM Banská Bystrica 2030 na roky 2024 - 2026.

Prepojenie strategických dokumentov na úrovni mesta Banská Bystrica a obcí FMO Banská Bystrica predstavuje rámec pre strategickú integráciu priorít územia FMO Banská Bystrica na úrovni funkčnej mestskej oblasti, špecifickú tematickú koncentráciu a efektívne využívanie zdrojov územia s dôrazom na financovanie strategických investícií s významným dopadom na rozvoj územia. Tento prístup umožňuje zapojenie sociálno-ekonomických partnerov do rozvoja územia a viacúrovňové spravovanie územia FMO Banská Bystrica. Spolupráca aktérov a samospráv v území FMO Banská Bystrica tiež umožňuje vytváranie spoločných sektorových a verejných politík a strategických dokumentov rôznej úrovne (politiky, stratégie, plány, akčné plány) pre celé územie.

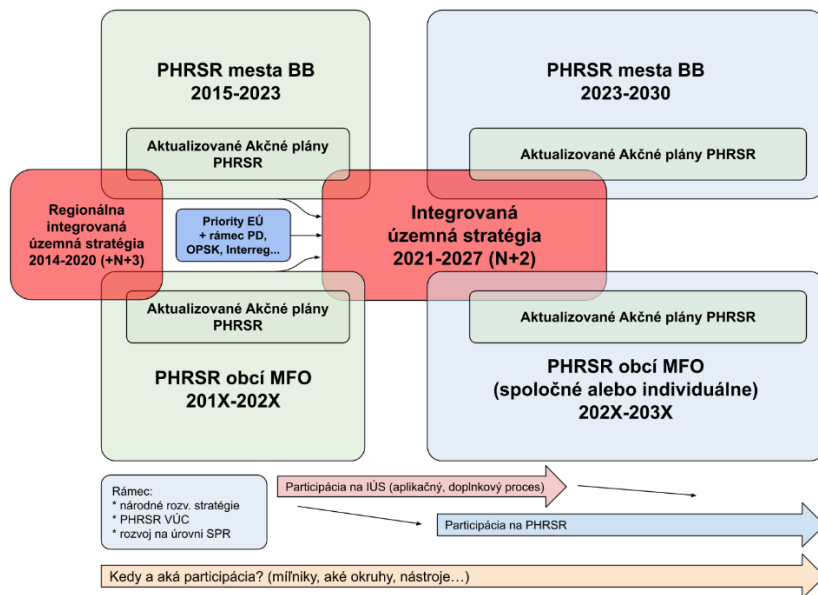
Integrovaná územná stratégia funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica, verzia 2.0

IÚS BB pre programové obdobie 2021 – 2027 nadväzuje na realizáciu Regionálnej integrovanej územnej stratégie Banskobystrického kraja na roky 2014 – 2020, ktorej súčasťou je Integrovaná územná stratégia FMO Banská Bystrica na roky 2014 a 2020 a prostredníctvom ktorej sa realizoval Integrovaný operačný program (IROP) a projekty až do roku 2023 dopytovým systémom s vopred určenou alokáciou.

Mesto Banská Bystrica podľa dostupných údajov v rokoch 2014 – 2020 malo zazmluvnené investície v celkovej výške 22 578 340 €, vyčerpalo EÚ fondy v celkovej výške 14 801 230 € (56,5%) a v prepočte na obyvateľa mesta to predstavovalo 199 €.

Významné investície získalo územie aj v rámci európskej iniciatívy Dobiehajúce regióny, ktorá sa realizuje v období rokov 2019 - 2024 aj v Banskobystrickom kraji formou cieľených investícií v súlade s akčnými plánmi iniciatívy. Investície smerovali najmä do oblasti vzdelávania a integrovanej dopravy.

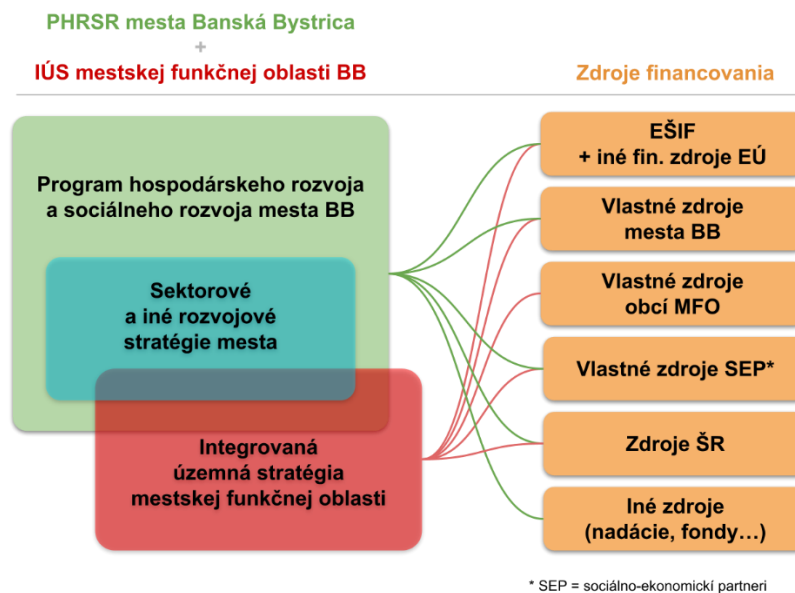
Obrázok 2: Prepojenie strategických dokumentov na území FMO Banská Bystrica

Zdroj: vlastné spravovanie

IÚS BB je prioritne implementačnou stratégiou pre nepriamo riadené programy a finančné zdroje EÚ príslušným riadiacim a jednotlivými sprostredkovateľskými orgánmi v súlade s legislatívou EÚ a SR. Integrácia na úrovni IÚS umožňuje kombináciu všetkých zdrojov EÚ.

Obrázok 3: Zdroje financovania akcií na území FMO Banská Bystrica

Zdroj: vlastné spravovanie

IÚS funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica

Integrovaná územná stratégia FMO Banská Bystrica rámčujúc IIB/IÚI* definované pre mestské funkčné územie tvorené jadrovým mestom Banská Bystrica a okolitými obcami vychádza z aktuálnych a schválených strategických dokumentov v zmysle platnej legislatívy SR a umožňujú integráciu aj na subregionálnej a regionálnej úrovni. To umožňuje pre ich implementáciu využiť nielen zdroje špecificky určené pre FMO Banská Bystrica, ale aj zdroje alokované pre región BBSK a zdroje alokované na dopytovo-orientované projekty Programu Slovensko, iné zdroje EÚ a iné externé verejné a súkromné zdroje. IÚS FMO Banská Bystrica zahŕňa:

- definovanie územia mestského funkčného územia;
- identifikovanie potenciálu rozvoja a výziev a definovanie potrieb rozvoja FMO ako výstupu realizovaných analýz;
- definovanie stratégie rozvoja ako integrovaného prístupu na využitie potenciálu, naplnenie potrieb a výziev rozvoja na úrovni FMO BB, vrátane zoznamu priorít a cieľov reflektujúc výstupy analýz, potenciál územia, špecifické potreby, problémy a ich význam pre rozvoj FMO BB;
- identifikáciu sociálnoekonomických partnerov a opis ich zapojenia do prípravy a plnenia stratégie;
- zoznam priorít a cieľov, ktoré sa majú podporiť z fondov EÚ na úrovni FMO BB integrovaných naprieč strategickými oblasťami ;
- investičné a neinvestičné intervencie/akcie v podobe konkrétnych zámerov,
- tematicky alebo územne zadané integrované investičné balíčky tvorené konkrétnymi investičnými a neinvestičnými intervenciami/akciami;
- spôsob výberu investičných a neinvestičných intervencií/ akcií vrátane ich fázovania a modelu financovania.

Integrovaná územná stratégia funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica, verzia 2.0

IÚS FMO Banská Bystrica vychádza z pravidelne aktualizovanej analytickej, strategickej a programovej časti PHRSR jadrového mesta Banská Bystrica na roky 2014 -2023, reflektuje v tejto verzii návrh Programu rozvoja mesta Banská Bystrica do roku 2030 a PHRSR okolitých obcí tvoriacich FMO Banská Bystrica, vypracovaných v spolupráci so sociálno-ekonomickými partnermi a prerokovaných podľa zákona o regionálnom rozvoji, pričom IÚS FMO Banská Bystrica predstavuje samostatnú stratégiu a akčný plán k platným PHRSR a iným stratégiám vo vzťahu k zdrojom EÚ.

Územie FMO Banská Bystrica je územie jadrového mesta Banská Bystrica a obcí jeho zázemia, v ktorom sa realizujú intenzívne interakcie a medzi komunálna spolupráca aj v rámci implementácie spoločnej investičnej stratégie na roky 2014 - 2020, ktorá zabezpečuje efektívne využitie rozvojového potenciálu a reakciu na výzvy územia. Územie FMO Banská Bystrica bolo zadefinované na základe ťažísk osídlenia 1. a 2. kategórie podľa Konceptie územného rozvoja Slovenska z roku 2011 už v roku 2013 a v roku 2020 sa pôvodné územie FMO Banská Bystrica rozšírilo o 2 obce: Horná Mičiná a Môlča a tým sa zvýšil a podiel územia na celkovom území SPR Banská Bystrica - Brezno.

Proces tvorby IÚS FMO Banská Bystrica bol vedený prípravným tímom v súlade s Memorandom o spolupráci na prípravu IÚS UMR Banská Bystrica (22. 12. 2020) a nadväzoval na skúsenosti a aktivity Kooperačnej rady UMR Banská Bystrica, ktorá vznikla pre programové obdobie 2014 -2020 a bola pôvodne spoločným koordinačným orgánom jadrového mesta Banská Bystrica a skupiny obcí tvoriacich FMO BB. Pre programové obdobie 2021 – 2027 sa územie FMO Banská Bystrica o dve obce Horná Mičiná a Môlča.

Vzhľadom k tomu, že nová stratégia vychádza z existujúcich strategických dokumentov (územné plány a PHRSR) zastupiteľstvá obcí na základe návrhu Kooperačnej rady UMR Banská Bystrica, berú na vedomie schválenú IÚS FMO BB v aktuálnej verzii.

Integrácia IÚS FMO Banská Bystrica do IÚS BBSK by mala zabezpečiť vertikálnu a horizontálnu integráciu a konzistenciu stratégií, umožniť koordináciu sektorových investícií v území, investičných a neinvestičných akcií medzi národnou, regionálnou a miestnou úrovňou, podporiť medziobecnú a medzisektorovú spoluprácu a doplnkovosť zdrojov EÚ a iných zdrojov pre územný rozvoj FMO Banská Bystrica a dosiahnuť synergické a komplementárne efekty jednotlivých intervencií.

V prílohe č. 1 k IÚS FMO Banská Bystrica je uvedená stručná analýza východiskovej situácie územia funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica a podklad pre identifikáciu spoločných priorít rozvoja územia. Príloha môže byť na základe odporúčania aktualizovaná. Vo verzii 2.0. aktualizovaná.

V prílohe č. 2 k IÚS FMO Banská sú uvedené ukazovatele na úrovni strategických a špecifických cieľov IÚS FMO Banská Bystrica.

V prílohe č. 3 k IÚS FMO Banská Bystrica je uvedená pravidelne aktualizovaná databáza akcií / projektového zásobníka aktérov územia FMO Banská Bystrica. Aktuálna verzia je publikovaná na webstránke jadrového mesta Banská Bystrica.

V prílohe č. 4 k IÚS FMO Banská bystrica sú detailnejšie popísané navrhované integrované riešenia ako príspevok k špecificky miestnemu a integrovanému prístupu v rozvoji územia FMO Banská Bystrica.

1.2. Terminológia a procesy

Integrované územné investície/Integrovaná územná investícia

Integrované územné investície (ďalej len „IÚI“) sú jedným z kľúčových finančných nástrojov územného rozvoja a implementácie IÚS prostredníctvom zdrojov fondov EÚ v programovom období 2021 - 2027. IÚI je integrácia viacerých investičných a neinvestičných akcií realizovaných v území a podľa článku 30 Všeobecného nariadenia EÚ sú IÚI realizované prostredníctvom podpory z jedného alebo viacerých fondov, jedného alebo viacerých programov alebo z viac ako jednej priority toho istého programu.

Jednotlivé investičné a neinvestičné akcie sa predkladajú na schválenie v zámere integrovanej územnej investície po posúdení tematickými pracovnými skupinami Kooperačnej rade UMR Banskej Bystrice v súlade s implementačným mechanizmom Programu Slovensko (Ďalej len „P-SK“).

Projektový zámer IÚI (ďalej len „PZ IÚI“) je súhrn informácií o jednej investičnej alebo neinvestičnej akcii prispievajúcej k naplneniu politiky súdržnosti EÚ, identifikovanej v Databáze akcií / projektovom zásobníku IÚS, ktorú žiadateľ/žiadatelia navrhujú ako súčasť koordinovanej realizácie intervencií prostredníctvom IÚI. Schválený PZ IÚI Kooperačnou radou UMR Banská Bystrica je následne spracovaný do žiadosti o nenávratný finančný príspevok na základe vyhlásenej výzvy na alokáciu FMO Banská Bystrica. Definovanie zámeru IÚI (podľa zvolenej formy integrácie) je základným krokom pre financovanie IIB/IÚI prostredníctvom poskytnutia príspevku z fondov EÚ v programovom období 2021-2027. IÚS FMO Banská Bystrica predpokladá realizáciu troch IÚI prostredníctvom navrhnutých integrovaných investičných balíčkov. Formulár zámeru a projektových zámerov IÚI je zverejnený a aktualizovaný RO pre Program Slovensko (metodické pokyny Riadiaceho orgánu Programu Slovensko).

Ako ukazuje Obrázok 4, príprave projektového zámeru IÚI predchádza stanovenie priorít územia a strategických oblastí rozvoja.

Obrázok 4: Od stratégie po konkrétne projektové zábery IÚI

Priorita 1 Prosperujúca mestská funkčná oblasť	Priorita 2 Zelená a zdravá mestská funkčná oblasť	Priorita 3 Dobre spravovaná mestská funkčná oblasť
Udržateľná mobilita	Adaptácia na zmenu klímy	Podpora otvoreného vládnutia
Kultúrne dedičstvo	Obehové hospodárstvo	Komunitné a občianske iniciatívy
Cestovný ruch	Regenerácia územia	Otvorené dáta a digitalizácia samosprávy
Celoživotné vzdelávanie	Integrácia sociálnych služieb	Strategické plánovanie
Inovatívna miestna ekonomika	Zdravie pre všetkých	Spolupráca a sieťovanie aktérov územného rozvoja

Zdroj: vlastné spracovanie

Integrovaný investičný balíček (ďalej len „IIB“) je súbor vzájomne prepojených a súvisiacich návrhu investičných a neinvestičných akcií (potenciálnych PZ IÚI), ktorých realizácia ako celku je potrebná pre naplnenie cieľov niektorej z troch priorít IÚS FMO Banská Bystrica. Jadrom integrovaného investičného balíčka môže byť investičná alebo neinvestičná akcia (PZ IÚI), ktorá má výrazný významný dopad, nadväzuje už na realizované investície v území a je podporená inými investičnými a neinvestičnými akciami. Integrovaný investičný balíček tvoria aj investície financované aj z iných zdrojov ako sú EŠIF a územná alokácia FMO BB, napríklad podporených a implementovaných v rámci Plánu obnovy a odolnosti, Plánu spravodlivej transformácie alebo Strategického plánu spoločnej poľnohospodárskej

politiky EÚ 2023 – 2027, programov cezhraničnej spolupráce vrátane využitia finančných nástrojov EÚ.

Databáza investičných a neinvestičných intervencií/akcií (Projektový zásobník) FMO Banská Bystrica je súčasťou IÚS BB ako samostatná pravidelne aktualizovaná príloha. Obsahuje všetky navrhované investičné a neinvestičné akcie (potenciálne PZ IÚI) s pozitívnym dopadom na rozvoj územia FMO Banská Bystrica. Túto databázu je možné počas implementácie IÚS priebežne aktualizovať a rozšíriť na základe návrhu územnej samosprávy a sociálno-ekonomických partnerov v súlade so schválenou a platnou IÚS BB. Akcie uvedené v databáze musia byť plne v súlade s jednotlivými sektorovými stratégiami a plánmi územia (napr. Plán udržateľnej mobility). V prípade, že akcia nie je súčasťou príslušnej sektorovej stratégie či plánu, resp. nie je v súlade s jej smerovaním a predpokladá sa jej významný dopad, je potrebné iniciovať aktualizáciu príslušného dokumentu do začatia fyzickej realizácie schválenej žiadosti o NFP.

Intervencia/investičná a neinvestičná akcia (potenciálny PZ IÚI) je súbor činností, aktivít alebo intervencií v rámci jednej priority v danom politickom ciele, ktoré vedú k naplneniu minimálne jedného špecifického cieľa IÚS BB. Akcia sa dá chápať ako „jeden projekt“ v rámci dopytovej výzvy, ktorá je cielená na jednu oblasť – napríklad budovanie novej cyklotrasy, modernizácia miestnej cesty, rekonštrukcia zelenej strechy, podpora profesijného rozvoja pedagógov ZŠ atď. Akcie identifikované v IÚS BB sa zaraďujú do Databázy akcií / projektového zásobníka a po predbežnom posúdení príspevku k cieľom detailnejšie popisujú v Zásobníku akcií ako návrh PZ IÚI. Akcie strategického významu, ktoré rozhodujúcim spôsobom prispievajú k plneniu cieľov IÚS BB a na tieto akcie sú naviazané aj iné investičné akcie, ktorých realizácia by bez strategickej investície generovala nízky dopad na rozvoj územia môžeme zaradiť do Databázy ako **bezpečné akcie** bez rizika ich neschválenia a financované z vlastnej alokácie územia. Medzi bezpečné akcie môžu byť zaradené aj tzv. fázované projekty z programového obdobia 2014 – 2020.

Strategicko-plánovacie regióny (ďalej len „SPR“) sú územia, pre ktoré sú v rámci PHRSR BBSK definované „špecifické územné priority a ciele rozvoja“. **FMO Banská Bystrica ako špecifické strategicko-plánovacie územie** je súčasťou SPR tvoreného dvoma okresmi Banská Bystrica a Brezno. Skupina miest a obcí tvoriaca SPR v budúcnosti môže na základe zmluvy o spolupráci tzv. územnej dohody vypracovať spoločnú rozvojovú stratégiu, databázu investičných a neinvestičných akcií alebo projektový zásobník nadväzujúcich na územie udržateľného mestského rozvoja FMO Banská Bystrica.

Územná spolupráca je podľa Zákona o regionálnom rozvoji spolupôsobenie sociálno-ekonomických partnerov pri zvyšovaní úrovne hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja v nadväznosti na územie regiónu. Územná spolupráca pri realizácii IÚS FMO BB môže byť neformálna alebo inštitucionalizovaná a vyjadrená v osobitných dokumentoch v súlade s IÚS a schválená Kooperačnou radou UMR Banská Bystrica. Územná spolupráca sa môže realizovať v rámci schváleného modelu územnej spolupráce a podporovať viacúrovňové spravovanie územia.

FMO Banská Bystrica ako samostatná príloha hlavného dokumentu je tvorená zámermi navrhovaných intervencií - investičných a neinvestičných akcií zaradených do Databázy akcií / projektového zásobníka FMO Banská Bystrica s konkrétnym opisom a identifikovaným príspevkom k ukazovateľom IÚS FMO Banská Bystrica a s plánovanou realizáciou na obdobie n+2 a ktoré sú priamo naviazané na rozpočty samospráv FMO Banská Bystrica.

Žiadosť o NFP je základným dokumentom pre získanie nenávratného príspevku z fondov EÚ 2021-2027 z Programu Slovensko a cezhraničných programov EÚ. Žiadosť o NFP môže predložiť žiadateľ príslušnému riadiacemu orgánu Programu Slovensko (alebo poverenému sprostredkovateľskému orgánu) výlučne na základe schváleného projektového zámeru IÚI Kooperačnou radou UMR Banská

Integrovaná územná stratégia funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica, verzia 2.0

Bystrica v prípade, ak je financovanie akcie z alokácie FMO Banská Bystrica alebo je akcia zaradená ako súčasť integrovaného investičného balíčka a môže byť tejto ŽoNFP poskytnutá územná bonifikácia vo vyhlásenej dopytovej výzve. Podaniu Žiadosti o NFP predchádza proces prípravy a schvaľovania projektového zámeru IÚI.

Schvaľovanie jednotlivých projektových zámerov IÚI v rámci integrovaných investičných balíčkov zaradených sa realizuje v Kooperačnej rade UMR Banská Bystrica, ktorá posudzuje jednotlivé investičné a neinvestičné akcie z Databázy a zaraďuje po schválení do Zásobníka podľa vopred schválených kritérií alebo kritérií v zmysle všeobecného nariadenia EÚ.

Kooperačná rada UMR Banská Bystrica

Kooperačná rada UMR Banská Bystrica bola vytvorená v súlade s platnou legislatívou SR a jej činnosť sa riadi Štatútom Kooperačnej rady, ktorý bol v roku 2024 aktualizovaný.

Činnosť Kooperačnej rady UMR Banská Bystrica je okrem Štatútu upravená detailnejšie Rokovacím poriadkom Kooperačnej rady UMR Banská Bystrica. Tieto dokumenty sú zverejnené na webovom sídle jadrového mesta Banská Bystrica.

Harmonogram prípravy IÚS FMO Banská Bystrica

Za prípravu a spracovanie IÚS FMO Banská Bystrica je zodpovedné jadrové mesto – krajské mesto Banská Bystrica. Odborné práce zabezpečovali pracovníci Mestského úradu Banská Bystrica v spolupráci so samosprávami FMO Banská Bystrica, externým spracovateľom a konzultantmi.

Príprava a schvaľovanie IÚS FMO Banská Bystrica bolo plánované v dvoch fázach (iniciačná a prípravná), jednotlivé kroky sú detailnejšie znázornené na obrázku 5. a príprava strategického dokumentu bola podporovaná technickou pomocou EK a OECD.

Aktualizáciu dokumentu v roku 2023 a v roku 2024 si vyžiadali zmeny legislatívy, zmeny v rozdelení a výške územnej alokácie FMO Banská Bystrica a zverejnenie podmienok poskytnutia NFP pre vybrané špecifické ciele P SK na národnej úrovni.

Súčasťou pravidelnej aktualizácie bude aj Databáza akcií/projektový zásobník IÚS MFO Banská Bystrica, ktorá sa môže realizovať súbežne s prípravou a schvaľovaním rozpočtov samosprávy a záväzkami SR pri čerpaní zdrojov EÚ a prioritami resp. schválenými investíciami na úrovni SPR Banská Bystrica-Brezno, BBSK a na národnej úrovni.

Vzhľadom k tomu, že najmä prípravná fáza bola podporovaná technickou pomocou OECD a EK (<https://www.banskabystrica.sk/samosprava/otvorena-samosprava-ogp-local/mestska-spolupracovna/aktuality/>) bude aktualizácia dokumentu, priebežné plnenie strategických cieľov a kontinuálna príprava investičných a neinvestičných akcií podporovaná pilotne overeným novým digitálnym nástrojom DECIDIM.

Obrázok 5: Plán prípravy IÚS FMO Banská Bystrica z pohľadu Iniciatívy otvoreného vládnutia

Zdroj: vlastné spracovanie

Postup a časový harmonogram aktualizácie dokumentu bude zverejnený na webstránke jadrového mesta Banská Bystrica a verejnosť bude informovaná prostredníctvom tlačovej správy s možnosťou zaslania návrhov a pripomienok prostredníctvom digitálneho nástroja DECIDIM.

2 ANALYTICKÉ VÝCHODISKÁ, TRENDY A ODHAD BUDÚCEHO MOŽNÉHO VÝVOJA

Analytická časť IÚS FMO BB vychádza z analytických častí schváleného PHRSR jadrového mesta Banská Bystrica a dotknutých obcí, aktualizácie analytickej časti IÚS FMO Banská Bystrica na roky 2014 -2020 a analytickej časti návrhu PRM Banská Bystrica 2030. Územie FMO Banská Bystrica nie je novým územím udržateľného mestského rozvoja, v programovom období 2021 – 2027 je jedným z 4 vymedzených území implementujúcich prístup udržateľného mestského rozvoja v Banskobystrickom samosprávnom kraji.

Funkčná mestská oblasť Banská Bystrica je územie vymedzené katastrami krajského mesta Banská Bystrica a 18 obcí okresu Banská Bystrica, ktoré bolo schválené ako územie pre implementáciu integrovaných územných investícií v programovom období 2021 – 2027 v súlade s princípmi územného rozvoja SR. Priestorové usporiadanie vzťahov územia je definované jadrovým mestom Banská Bystrica a jeho zázemím a so silnou väzbou na mesto Zvolen (UMR Zvolen a širšími väzbami na SPR Banská Bystrica - Brezno.

Cieľom IÚS BB je aplikácia integrovaného prístupu, vytvorenie a posilnenie funkčných vzťahov medzi jadrovým mestom a obcami tvoriacimi funkčnú mestskú oblasť. Kompletná analýza územia FMO Banská Bystrica je uvedená v prílohe č. 1. Analýza sa sústreďuje na strategické oblasti IÚS BB.

Základná informácia o území:

- FMO Banská Bystrica je tvorená jadrovým mestom Banská Bystrica a obcami: Badín, Dolný Harmanec, Harmanec, Horná Mičiná, Horné Pršany, Hronsek, Kordíky, Králiky, Kynceľová, Malachov, Môlča, Nemce, Riečka, Selce, Slovenská Ľupča, Tajov, Špania Dolina, Vlkanová
- FMO Banská Bystrica má silnú väzbu na UMR Zvolen.
- FMO Banská Bystrica je významným ekonomickým centrom Banskobystrického samosprávneho kraja.

Integrovaná územná stratégia funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica, verzia 2.0

- FMO Banská Bystrica má strategickú polohu spolu s mestom Zvolen v rámci Banskobystrického kraja a Slovenska.
- Na území FMO Banská Bystrica sa nachádzajú významné verejné inštitúcie, Univerzita Mateja Bela, najväčšia sieť stredných škôl v BBSK a centrály významných podnikateľských subjektov a subjektov verejnej správy .
- Mesto Banská Bystrica má dominantné postavenie nielen v rámci funkčnej mestskej oblasti ale aj Banskobystrického kraja, je jadrovým mestom FMO Banská Bystrica, krajským mestom, univerzitným mestom a sídlom vedecko-výskumných inštitúcií.

Najvyspelejším rozvojovým územím Banskobystrického kraja je ťažisko osídlenia I. kategórie s jadrovým mestom Banská Bystrica, ktoré je zároveň aj administratívnym a kultúrnym centrom kraja s koncentrovanými vyššími tzv. službami regionálneho a nadregionálneho významu..

V území FMO BB je skoncentrovaný intelektuálny, hospodársky, sociálny a kultúrny potenciál kraja. Je to územie s najvyšším vzdelanostným potenciálom a s najnižšou mierou nezamestnanosti nielen v kraji, ale radí sa aj k popredným územiam v rámci Slovenska. Rozvinutie potenciálu FMO BB a perspektívne sformovanie je závislé od budúcej medziobecnej spolupráce všetkých sídel v tomto území a zapojením relevantných socioekonomických partnerov.

Funkčná mestská oblasť a mesto Banská Bystrica je charakteristická jedinečnou históriou a zachovaným kultúrnym dedičstvom bohatých a úspešných rodov, s vysokou priemernou vzdelanostnou úrovňou obyvateľov aj vo vede a výskume a informačných technológiách, s najväčšou a špičkovou univerzitnou nemocnicou na Slovensku, je sídlom 3 vysokých škôl, známa vrcholovým športom a športovcami a jedinečným a kvalitným prírodným prostredím. Špecifickým potenciálom funkčnej mestskej oblasti je aj vysoko rozvinutý a aktívny občiansky neziskový sektor.

Hlavné výzvy funkčnej mestskej oblasti a mesta Banská Bystrica v kontexte IÚS BB sú:

- demografické, sociálne a spoločenské,
- výzvy v oblasti hospodárskej a v oblasti vedy, výskumu a inovácií,
- výzvy v oblasti fyzickej infraštruktúry, dopravy a životného prostredia,
- v oblasti dobrého spravovania územia.

Demografické, sociálne a spoločenské výzvy

Hlavnou výzvou je vysoká dynamika starnutia obyvateľstva. Banská Bystrica bude v roku 2050 podľa prognóz SAV, najstarším mestom na Slovensku. Preto je veľkou výzvou nielen uspokojovanie rastúcej potreby po sociálnych službách a službách zdravotnej starostlivosti, ale aj nevyhnutnosť zatriktívniť mesto pre mladých ľudí a prilákať ich do územia FMO BB. Najmä mesto Banská Bystrica potrebuje vytvoriť nielen atraktívne a príťažlivé prostredie, ale aj zmenu spôsobu komunikácie s verejnosťou, zabezpečiť zlepšenie kvality mestského prostredia a verejných politík, podporiť aktivity občianskych iniciatív a spoločensky zodpovedných komunit, miestnu ekonomiku, nové formy celoživotného vzdelávania a nadobúdania nových zručností, ale aj uspokojiť rastúci dopyt po integrovaných službách zdravotnej a sociálnej starostlivosti. FMO BB musí byť otvorená a vytvárať podmienky pre sebarealizáciu a uplatnenie mladých a vzdelaných ľudí.

Výzvy v oblasti fyzickej infraštruktúry, dopravy a životného prostredia

Veľkým deficitom FMO BB je nevyhovujúca zastaraná infraštruktúra a nedostatočné kapacity kultúrnych, spoločenských, športových a voľnočasových zariadení v súlade s uplatnením konceptu prístupnosti. Kľúčovým problémom mesta a celej funkčnej mestskej oblasti je doprava a jej integrácia.

Najväčšou výzvou je nevyhnutnosť zásadnej zmeny prístupu plánovaniu mobility s dôrazom na aktívne a udržateľné formy prepravy (pešia, cyklo doprava a verejná doprava) prostredníctvom zapájania obyvateľov, zainteresovaných strán a koordinácie medzi dotknutými sektormi, vrátane zvýšenia bezpečnosti účastníkov. Cieľom je zlepšenie prístupnosti a zabezpečenie udržateľnej mobility vysokej kvality pre celú funkčnú mestskú oblasť a skvalitnenie dopravných služieb s využitím nových technológií (elektromobilita) a digitalizácie. Veľkou výzvou jadrového mesta je parkovacia politika a nevyhnutná potreba riešenie statickej dopravy v obytných zónach s dopadom na zlepšenie kvality životného prostredia obyvateľov sídlisk a tým zvýšenia atraktivity a udržateľnosti trvalo žijúceho obyvateľstva v Banskej Bystrici.

Vážnym problémom najmä v obciach je i nedobudovaný systém verejných vodovodov a kanalizácií vo funkčnej mestskej oblasti a znečisťovanie ovzdušia. K skvalitneniu ovzdušia prispievajú nielen zmeny v doprave, ale aj v energetickom systéme mesta a obcí podporou zameraných na zníženie tepelných strát, zmeny palivovej základne a využívaním obnoviteľných zdrojov energie, ale aj ekosystémové služby a opatrenia zamerané na zmenu klímy a to ako v krajine, tak aj v sídlach. S budovaním modrej a zelenej infraštruktúry súvisí aj revitalizácia mestských verejných priestorov ich estetizácia, bezpečnosť a bezbariérovosť.

Výzvy v hospodárskej oblasti, vedy, výskumu a inovácií súvisia predovšetkým s digitalizáciou, zelenou transformáciou a obehovým hospodárstvom, technologickými i netechnologickými inováciami, prepojením výskumu a praxe, sieťovaním malých podnikov a zavádzaním nových obchodných modelov a marketingu s dôrazom na zelenú a digitálnu transformáciu mestskej ekonomiky.

Pre hospodársky rast územia FMO BB sú kľúčové dve oblasti – informačné technológie a rozvoj miestnej ekonomiky a cestovného ruchu založený predovšetkým na kultúrnom a kreatívnom priemysle a prírodnom bohatstve. Výzvou v oblasti vedy a informačných technológií je hlavne sektor zdravotníctva a kreatívneho priemyslu, ale aj obehového hospodárstva.

V oblasti dobrého spravovania územia je hlavnou výzvou skvalitnenie verejných politík založených na dôkazoch vrátane ich realizácie a to prostredníctvom otvoreného vládnutia a aktívnej účasti verejnosti a jej zapájaním do rozhodovania, podpora partnerstiev a spolupráce, zdieľané odborné kapacity, dôraz na spoločenskú zodpovednosť a aktívne občianstvo. Výsledkom by mali byť verejné služby zamerané na riešenie potrieb obyvateľov a komunít, vytvorený priestor pre vzájomnú diskusiu, spoluúčasť obyvateľov na tvorbe verejných priestorov a verejných politík s cieľom celkového zvýšenia kvality života obyvateľov.

Podrobnejšia analytická časť je spracovaná v samostatnej prílohe a aktualizovaná novými štatistickými údajmi k 31.12.2023. Vybrané štatistické údaje tvoria vstup pre proces monitorovania a hodnotenia IÚS a stanovenie východiskových hodnôt ukazovateľov.

Identifikované výzvy územia a spracované štatistické údaje vrátane porovnaní s vývojom území ďalších mestských území v SR boli vstupom pre formulovanie východísk možného budúceho vývoja územia a posúdenie vplyvu významných externých faktorov.

Z pohľadu **možného budúceho vývoja mestskej funkčnej oblasti Banská Bystrica** je možné pracovať s 5 rôznymi scenármi: udržateľný rozvoj, technológie a inovácie, cestovný ruch a kultúra, sociálny

a komunitný rozvoj a environmentálne riešenia. V súlade s národnými prioritami, dopadom konsolidácie verejných financií a očakávaným dopadom investícií z EÚ fondov kombinujú sa v stratégii tri scenáre: udržateľný rozvoj, technológie a inovácie a sociálny a komunitný rozvoj s dôrazom na technológie a inovácie.

3 STRATEGICKÁ ČASŤ

Strategická časť IÚS FMO Banská Bystrica vychádza zo strategickej časti PHRSR jadrového mesta Banská Bystrica a obcí tvoriacich FMO BB a aktualizovaná aj z návrhu PRM Banská Bystrica 2030. Celkovú predstavu o budúcnosti územia udržateľného mestského rozvoja vyjadruje vízia rozvoja FMO Banská Bystrica.

Témy stratégie ako súbor strategických oblastí rozvoja územia sú usporiadané do 3 priorít rozvoja FMO Banská Bystrica, do 10 strategických a 30 špecifických cieľov. Na ciele stratégie nadväzujú integrované riešenia, ktoré sú popísané v kapitole 4n venovanej implementácii, monitorovaniu a hodnoteniu.

Vízia rozvoja funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica do roku 2050:

Funkčné mestské územie Banskej Bystrice ako jedinečné prosperujúce územie pre kvalitný život, podnikanie, prácu a zážitky

Hlavný cieľ:

Zatraktívniť funkčnú mestskú oblasť a mesto Banská Bystrica pre jej obyvateľov a návštevníkov, podnikateľov a investorov ako jedinečné prosperujúce územie

Splnenie hlavného cieľa predstavuje pre jednotlivých aktérov a územných partnerov:

- ✓ **Pre obyvateľov:** zlepšovanie kvality života pre všetky skupiny obyvateľstva vo vybraných oblastiach života
- ✓ **Pre návštevníkov:** kvalitné služby a infraštruktúra, jedinečné zážitky a nové produkty CR
- ✓ **Pre podnikateľov:** kvalitné vzdelávanie a verejné služby, digitalizácia a infraštruktúra, nový ekosystém
- ✓ **Pre investorov:** kvalitná a moderná infraštruktúra a PR územia

Hlavný cieľ je v nasledujúcich častiach v tabuľke č. 2 rozpracovaný detailnejšie až po úroveň konkrétnych navrhovaných integrovaných riešení, investičných a neinvestičných akcií a následne indikatívnych akcií v návrhu Programu rozvoja mesta Banská Bystrica – PRM 2030 a zosúladený s cieľmi a opatreniami obcí tvoriacich FMO BB.

IÚS FMO Banská Bystrica je dopadovo a výsledkovo-orientovanou stratégiou s výhľadom do roku 2030 zameranou na udržateľnosť a prosperitu územia funkčnej mestskej oblasti jadrového mesta Banská Bystrica s výrazným sociálnym a environmentálnym rozmerom.

Priority, strategické a špecifické ciele

Tabuľka 2: Prehľad priorít, strategických a špecifických cieľov IÚS FMO Banská Bystrica

 <p>Priorita 1 Prosperujúca funkčná mestská oblasť</p>	 <p>Priorita 2 Zelená a zdravá funkčná mestská oblasť</p>	 <p>Priorita 3 Dobre spravovaná funkčná mestská oblasť</p>
<p>Politický cieľ P SK: 1,2,3,4,5</p>	<p>Politický cieľ P SK:1,2,4,5</p>	<p>Politický cieľ P SK: 1, 4,5</p>
<p>Strategický cieľ 1.1. Zvýšiť inovačnú výkonnosť a kreatívnej mestskej ekonomiky</p> <ul style="list-style-type: none"> Špecifický cieľ 1.1.1: Podporovať spoluprácu akademických, vedeckých a výskumných organizácií a praxe a zavádzanie nových technológií Špecifický cieľ 1.1.2: Rozvíjať obehovú ekonomiku Špecifický cieľ 1.1.3: Podporovať vznik podnikateľských platforiem a sietí a ich produkty 	<p>Strategický cieľ 2.1. Zelená a nízkouhlíková mestská funkčná oblasť a mesto Banská Bystrica</p> <ul style="list-style-type: none"> Špecifický cieľ 2.1.1: Znižovať energetickú náročnosť budov, verejného osvetlenia a zvyšovať podiel bezemisnej energie Špecifický cieľ 2.1.2: Zlepšiť kvalitu ovzdušia, pôdy a vody Špecifický cieľ 2.1.3: Zvyšovať biodiverzitu v území a odolnosť voči nepriaznivým dôsledkom zmeny klímy, revitalizovať verejnú zeleň a vykonávať opatrenia v oblasti zmeny klímy 	<p>Strategický cieľ 3.1. Kapacity pre otvorené vládnutie</p> <ul style="list-style-type: none"> Špecifický cieľ 3.1.1: Vytvoriť analyticko-strategickú plánovaciu platformu Špecifický cieľ 3.1.2: Vytvoriť funkčnú komunikačnú platformu pre otvorené vládnutie Špecifický cieľ 3.1.3: Umožniť využívanie otvorených dát pre verejnosť
<p>Strategický cieľ 1.2 Vybudovať moderný a udržateľný dopravný systém</p> <ul style="list-style-type: none"> Špecifický cieľ 1.2.1: Dobudovať infraštruktúru pre moderný a udržateľný systém dopravy v mestskej funkčnej oblasti vrátane statickej dopravy Špecifický cieľ 1.2.2: Zaviesť nové služby a inovatívne technológie v doprave Špecifický cieľ 1.2.3: Zvýšiť podiel aktívnych foriem dopravy v celkovej delbe prepravnej práce 	<p>Strategický cieľ 2.2. Zdravie a sociálna starostlivosť pre všetkých</p> <ul style="list-style-type: none"> Špecifický cieľ 2.2.1: Zabezpečiť dostupné integrované verejné služby v oblasti zdravia a sociálnej starostlivosti Špecifický cieľ 2.2.2: Dobudovať kvalitnú a dostupnú športovú infraštruktúru Špecifický cieľ 2.2.3: Podporovať voľnočasové a záujmové aktivity pre všetkých 	<p>Strategický cieľ 3.2. Komunitným rozvojom a participáciou ku kvalitnejšiemu životu</p> <ul style="list-style-type: none"> Špecifický cieľ 3.2.1: Zvýšiť odborné kapacity pre komunitné organizovanie a participáciu Špecifický cieľ 3.2.2: Realizovať prístup LEADER v mestských komunitách Špecifický cieľ 3.2.3: Zlepšiť dostupnosť, kvalitu a využívanie verejných priestorov

Integrovaná územná stratégia funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica, verzia 2.0

<p>Strategický cieľ 1.3. Vytvoriť systém získavania zručnosti pre 21.storočie pre všetkých</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Špecifický cieľ 1.3.1: Dobudovať funkčný systém vzdelávania a vytvoriť vhodné učebné prostredie ● Špecifický cieľ 1.3.2: Podporiť kvalitu a využívanie nových technológií vo vzdelávaní <p>Špecifický cieľ 1.3.3: Umožniť profesionálny rast a nadobúdanie nových zručností pedagógov</p>		<p>Strategický cieľ 3.3. Posilnenie bezpečnosti a sociálne istoty pre mladých a ohrozených</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Špecifický cieľ 3.3.1: Zabezpečiť dostupnosť bývania pre mladých a pre ohrozené skupiny obyvateľov ● Špecifický cieľ 3.3.2: Zaviesť nové podporné integrované služby a finančné nástroje pre mladých a pre ohrozené skupiny obyvateľov <p>Špecifický cieľ 3.3.3: Podporiť preventívne aktivity a posilniť bezpečnosť obyvateľstva</p>
<p>Strategický cieľ 1.4. Obnoviť a využívať kultúrne dedičstva</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Špecifický cieľ 1.4.1: Obnoviť a rekonštruovať významné národné kultúrne pamiatky a kultúrne zariadenia ● Špecifický cieľ 1.4.2: Podporiť rozvoj kreatívneho a kultúrneho priemyslu ● Špecifický cieľ 1.4.3: Využívať inovácie a nové technológie v kultúre a kreatívnom priemysle 		<p>Strategický cieľ 3.4. Inteligentná mestská funkčná oblasť a mesto Banská Bystrica</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Špecifický cieľ 3.4.1: Zabezpečiť riadenie rozvoja mestskej funkčnej oblasti a mesta Banská Bystrica vrátane jeho častí na základe otvorených dát, argumentov a dôkazov ● Špecifický cieľ 3.4.2: Využiť nové technológie a inovácie v komunálnom hospodárstve (odpady, energetika, doprava,...) <p>Špecifický cieľ 3.4.3: Digitalizovať verejné služby, zavádzať e-government</p>

Zdroj: vlastné spracovanie

PRIORITA 1.

Prosperujúca funkčná mestská oblasť

Integruje všetkých 5 cieľov politiky 1 – Inteligentnejšia Európa, 2 EÚ – Nízkouhlíková Európa, 3 EÚ – Prepojenejšia Európa, 4 – Sociálnejšia Európa a tiež aj 5 EÚ - Európa bližšie k občanom a je v súlade so všetkými prioritami Integrovannej územnej stratégie BBSK: 1 – Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika, 2 – Zelený kraj pre budúce generácie, 3 – Súdržná a vzdelaná spoločnosť a 4 – Prepojený kraj.

Integrovaná územná stratégia funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica, verzia 2.0

Realizácia konkrétnych akcií v tejto prioritě by mala byť zameraná na mobilizáciu a prepájanie vedecko-výskumného potenciálu s miestnou ekonomikou a podnikateľskými aktivitami, vzdelávacích inštitúcií s podnikmi, modernizáciu dopravného systému a aktívnu mobilitu, rozvoj cestovného ruchu a tieto strategické oblasti podporiť digitalizáciou s cieľom:

- zvýšenia konkurencieschopnosti podnikov v území funkčnej oblasti a posilnenie postavenia CR,
- zvýšenia výkonnosti a efektívnosti miestnej ekonomiky prostredníctvom zavádzania inovácií, nových technológií a podporou zelenej ekonomiky,
- získavania nových zručností, skvalitnenia vzdelávacej infraštruktúry pre všetky stupne a formy vzdelávania a zvýšenia uplatnenia študentov stredných a vysokých škôl v nielen krajskom meste, ich udržanie v území FMO Banská Bystrica,
- podpora ekologickej a aktívnej mobility,

Jedným z predpokladov pre zvýšenie prosperity územia je budovanie systému udržateľnej mestskej mobility, ktorá bude rovnako dostupná všetkým obyvateľom a návštevníkom, bude mať nízke negatívne dopady na životné prostredie a malé nároky na zaberanie verejného priestranstva. Základom sú investície do integrovaného dopravného systému, preferencia verejnej a nemotorovej dopravy, zavádzanie nových a inovatívnych služieb vo verejnej doprave, vrátane zvyšovania bezpečnosti a v neposlednom rade i podporu elektromobility a ekologizácie verejnej dopravy a s tým súvisiacej obnovy vozidlového parku.

Zvýšenie atraktivity a hodnoty mestskej funkčnej oblasti kvalitnou a k pamiatkovým hodnotám citlivou obnovou a trvalo udržateľným využívaním kultúrneho dedičstva s možnosťou použitia nových technológií a inovácií a takisto aj podporou rozvoja kreatívneho priemyslu.

Koncentrácia na tieto oblasti podpory by mala zásadným spôsobom prispieť k príťažlivosti mestskej funkčnej oblasti Banská Bystrica, vytvoreniu vysokokvalifikovaných pracovných miest a k zvýšeniu konkurencieschopnosti a prosperity nielen funkčnej mestskej oblasti, ale aj celého kraja.

PRIORITA 2

Zelená a zdravá funkčná mestská oblasť

Priorita súvisí napĺňaním politických cieľov 1 EÚ – Inteligentnejšia Európa, 2 EÚ– Nízkouhlíková Európa, 4 – Sociálnejšia Európa a tie aj 5 EÚ - Európa bližšie k občanom a je v súlade so všetkými prioritami IUS BBSK: 2 – Zelený kraj pre budúce generácie a 3 – Súdržná a vzdelaná spoločnosť.

V rámci priority Zelená a zdravá mestská funkčná oblasť budú akcie zameraná hlavne na vytváranie a udržiavanie zdravého mestského prostredia odolávajúceho zmene klímy a využívajúceho nové technológie s dôrazom na zvýšenie zdravia obyvateľov.

Súčasťou zdravého a zeleného mestského prostredia a jeho zázemia sú moderné., dostupné a kvalitné služby pre všetkých obyvateľov vo všetkých životných situáciách.

Pozornosť bude venovaná najmä zvyšovaniu biodiverzity a odolnosti územia mestskej funkčnej oblasti voči nepriaznivým dôsledkom zmeny klímy. Vo vzťahu ku klimatickým zmenám je dôležitým cieľom znížiť energetickú náročnosť ekonomických činností, ale aj vo verejných budovách a domácnostiach, eliminovať zdroje znečistenia ovzdušia, pôdy a vody, vytváranie kvalitných, bezpečných a zelených verejných priestranstiev.

Z hľadiska zdravia obyvateľov je základným cieľom:

- zabezpečenie dostatočných kapacít v zdravotníckych a sociálnych službách s dôrazom na integráciu a zvyšovanie efektívnosti služieb a využívaním digitalizácie a nových technológií,
- dobudovanie športovej vybavenosti a dostatku kapacít pre voľnočasové a pohybové aktivity obyvateľov všetkých kategórií.
- vytváranie a udržiavanie zdravého a zeleného mestského prostredia.

PRIORITA 3.

Dobre spravovaná mestská funkčná oblasť a mesto Banská Bystrica

Táto priorita IÚS prispieva k naplneniu Cieľa politiky EÚ 4 Sociálnejšia Európa a Cieľa 5 Európa bližšie k občanom a čiastočne k Cieľu 1 Inteligentnejšia Európa a reflektuje aj na prioritu 3 IUS BBSK – súdržná a vzdelaná spoločnosť.

Dobré spravovanie mestskej funkčnej oblasti sa sústreďuje na vytvorenie podmienok pre kvalitný manažment správy a riadenia územia mestskej funkčnej oblasti:

- budovaním odborných kapacít samosprávy,
- budovaním kapacít občianskej spoločnosti a ďalších sociálno-ekonomických partnerov s cieľom spoločného rozhodovania o správe územia v súlade s konceptom pre otvorené vládnutie,
- sprístupnením otvorených dát pre možné využívanie podnikateľmi, odbornou i širokou verejnosťou,
- kybernetickú bezpečnosť, poskytovanie digitálnych služieb samosprávou.

Významným prvkom v správe vecí verejných je podiel obyvateľov na tvorbe verejných politík a s tým spojenú spoluúčasť verejnosti na tvorbe a formovaní verejných priestorov, hlavne priamo ovplyvňujúcich kvalitu denného života obyvateľov na sídliskách a vo vnútroblokoch. To si vyžaduje dlhodobý proces, podporu komunitnému organizovaniu a vzdelávaniu k participácii a to ako na strane verejnosti, tak aj na strane samospráv.

Inteligentné riešenia v správe mestskej funkčnej oblasti súvisia predovšetkým s digitalizáciou verejných služieb a využívaním otvorených dát v riadení rozvoja územia. Tie budú podkladom v rozhodovaní o efektívnom umiestnení investícií v území mestskej funkčnej oblasti tak, aby mali všetci obyvatelia rovnako dostupné a kvalitné verejné služby.

Dôležitým faktorom pre aktívny a plnohodnotný život všetkých obyvateľov je ich a bezpečnosť a dostupnosť uspokojovania ich základných a špecifických potrieb. Špecifickou skupinou, ktorá potrebuje zvýšenú mieru pozornosti a podpory sú hlavne mladí ľudia, zdravotne postihnutí, seniori a skupiny obyvateľov ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením.

Dobré spravovanie územia sa prejavuje práve v tom akú pozornosť venuje samospráva týmto skupinám obyvateľov a aké vytvára podmienky pre ich bezpečnosť a elimináciu nárastu extrémizmu a dezinformačných aktivít. Cieľom je budovať aktívne, odolné a udržateľné komunity a podporovať ich rozvoj a participáciu na správe vecí verejných.

Realizácia všetkých troch priorít prispieva k napĺňaniu vízie a realizácii hlavného cieľa stratégie a to v území funkčnej mestskej oblasti nielen udržať a prilákať mladých a vzdelaných ľudí, ale zatriktívniť celé územie tak ako pre obyvateľov, aj pre návštevníkov, podnikateľov a investorov.

4 IMPLEMENTÁCIA A MONITOROVANIE

4.1. Implementačný mechanizmus IÚS FMO Banská Bystrica

Štruktúra riadenia implementácie IÚS je stanovená v súlade so znením článku 29 všeobecného nariadenia EÚ a Zákona o príspevkoch z fondov Európskej únie. Mechanizmus implementácie IÚS je založený na princípe partnerstva a viacúrovňového riadenia, ktoré sa uplatňujú v celom procese od príprav, schvaľovania, implementácie, monitorovania až po hodnotenie IÚS BB. Vzhľadom na osobitnú územnú alokáciu prostriedkov fondov EÚ na podporu udržateľného rozvoja funkčných mestských oblastí, bola pre FMO Banská Bystrica zriadené Kooperačná rada UMR Banská Bystrica s vlastným štatútom a rokovacím poriadkom.

V programovom období 2021-2027 sa bude časť špecifických cieľov v Programe Slovensko ako jedinom operačnom programe pre SR a Partnerskej dohode implementovať prostredníctvom integrovaných územných investícií (IÚI).

Kooperačná rada UMR Banská Bystrica je v zmysle zákona kľúčovým inštitucionálnym mechanizmom pre rozvoj územia FMO prostredníctvom IÚS FMO Banská Bystrica a implementáciu v rámci Programu Slovensko. Kooperačná rada UMR Banská Bystrica nie je komorou Rady partnerstva BBSK, ale má zástupcu v komore samosprávy. Predsedom Kooperačnej rady UMR Banská Bystrica je primátor jadrového mesta Banská Bystrica. Predseda Kooperačnej rady UMR Banská Bystrica koordinuje a informuje o činnosti Kooperačnej rady UMR Banská Bystrica ostatné komory Rady partnerstva BBSK, vrátane Komory štátnej správy Rady partnerstva BBSK. .

Rada partnerstva BBSK a Kooperačná rada UMR Banská Bystrica sú zodpovedné najmä za:

- procesy spojené s prípravou, schvaľovaním a implementáciou IÚS FMO Banská Bystrica a IÚS BBSK,
- tvorbu databázy akcií a zásobníka projektových zámerov investičných a neinvestičných akcií, integrovaných investičných balíčkov a PZ IÚI,
- schvaľovanie projektových zámerov investičných a neinvestičných akcií, integrovaných investičných balíčkov a PZ IÚI,
- koordináciu implementácie IÚS FMO Banská Bystrica, resp. IÚS SPR Banská Bystrica – Brezno na základe územnej dohody alebo iného dohodnutého postupu vrátane IÚS BBSK,
- monitorovanie a hodnotenie implementácie IÚS FMO Banská Bystrica a IÚS BBSK

Schválený implementačný mechanizmus IÚS definuje:

- rozsah špecifických cieľov a opatrení P SK, ktoré sa môžu implementovať v rámci IÚS BB priamo z vyčlenenej územnej alokácie v tzv. nedopytovom systéme a rozsah špecifických cieľov v tzv. zvýhodnenom dopytovom systéme,
- metodiku rozdelenia alokácie medzi subjekty IÚS (8 VÚC a 18 mestských oblastí),
- kompetencie Rád partnerstva VÚC a Kooperačných rád UMR a spôsob schvaľovania zámerov investičných akcií IÚS vo vzťahu k iným SO a RO (MIRRI),
- systém administratívnej podpory IÚS (Technické sekretariáty Rád partnerstva na úrovni VÚC a Administratívne kapacity mestských oblastí – AK UMR).

Pre územné alokácie po presunoch v roku 2024 bolo alokovaných viac ako 240,4 mil. eur pre IÚS BBSK a pre IÚS FMO Banská Bystrica 70,97 mil. eur vrátane spolufinancovania. Alokácie sú rozdelené na pevnú časť (VÚC 90%, FMO 70%) a tzv. výkonnostnú rezervu (VÚC 10 %, FMO 30%), ktorá bude pridelená vo fáze strednodobého prehodnotenia v roku 2025. V prípade BBSK je možné počítať aj s dodatočnými zdrojmi z Fondu spravodlivej transformácie a Iniciatívy Catching-up regions, resp. fázované projekty.

Vo vzťahu k financovaniu aktivít z fondov EÚ sú kľúčové 2 úrovne, a to **zoznam investičných a neinvestičných akcií formou integrovaných investičných balíčkov** (vo fáze prípravy a schvaľovania IÚS) a **konkrétne zámery investičných a neinvestičných akcií** (po schválení IÚS). Zoznam investičných a neinvestičných akcií formou integrovaných investičných balíčkov obsahuje základný popis navrhovaných investičných a neinvestičných akcií všetkých partnerov v území. Zoznam je vedený ako pravidelne aktualizovaná databáza. Vhodnou kombináciou akcií/intervencií v pôsobnosti miestnej samosprávy, regionálnej samosprávy a ústredných orgánov štátnej správy a sociálno-ekonomických partnerov (SEP) vznikne **integrovaný investičný balíček** (ďalej „IIB“, detailnejší popis v prílohe č. 4). Kooperačná rada UMR Banská Bystrica schvaľuje IÚS FMO Banská Bystrica vrátane návrhu IIB a po schválení IÚS BB postupne Kooperačná rada UMR Banská Bystrica, Rada partnerstva BBSK alebo ústredné orgány štátnej správy, a to na základe svojej kompetencie a schválených hodnotiacich kritérií schvaľujú jednotlivé investičné a neinvestičné akcie ako PZ IÚI pre vypracovanie ŽoNFP na základe príslušnej výzvy RO/SO. V prípade, že nie je možné investičnú alebo neinvestičnú akciu schváliť ako tzv. bezpečnú akciu a teda schválený PZ IÚI financovaný z územnej alokácie a intervencia je súčasťou IIB/IÚI, Kooperačná rada môže schváliť túto akciu pre podanie ŽoNFP pre dopytovú výzvu.

Administratívne kapacity UMR Banská Bystrica ako súčasť Mestského úradu v Banskej Bystrici zabezpečujú podporu pri implementácii, monitorovaní a aktualizácii IÚS FMO Banská Bystrica a príprave projektových zámerov investičných a neinvestičných akcií/IÚI.

Na úrovni BBSK **Technický sekretariát Rady partnerstva BBSK** ako súčasť Úradu BBSK zabezpečuje podporu pri implementácii spoločných investičných akcií ako PZ IÚI v rámci IÚS BBSK a IÚS FMO Banská Bystrica.

4.2. Implementačná štruktúra IÚS FMO Banská Bystrica

Implementačná štruktúra vychádza čiastočne z odporúčanej metodiky pre prípravu a implementáciu PHRSR a najlepšej praxe z predchádzajúceho programového obdobia a v procese prípravy bola tvorená Kooperačnou radou UMR Banská Bystrica, tematickými pracovnými skupinami a konzultačným fórom a spoločným expertným tímom (externí konzultanti a vybraní zamestnanci MsÚ Banská Bystrica), ktorí dočasne zabezpečoval funkciu administratívnej kapacity FMO Banská Bystrica počas prípravy IÚS FMO Banská Bystrica. Po schválení IÚS FMO Banská Bystrica môžu v prípade potreby tematické pracovné skupiny pokračovať ako strategické projektové tímy v súlade so schválenými investičnými a neinvestičnými akciami administratívne podporované pracovníkmi MsÚ – Administratívnou kapacitou IÚS FMO Banská Bystrica.

Implementačnú štruktúru IÚS FMO Banská Bystrica pre fázu prípravy tvorili:

- expertný/riadiaci tím FMO Banská Bystrica tvorený zástupcami jadrového mesta, zástupcami SEP, externými konzultantmi a expertmi,
- tematické pracovné skupiny,
- konzultačné fórum,
- zamestnanci odboru rozvoja MsÚ Banská Bystrica, ktorí dočasne zabezpečovali funkciu administratívnych kapacít FMO BB.

Implementačná štruktúra IÚS FMO Banská Bystrica pre fázu realizácie stratégie je tvorená:

- Kooperačná rada UMR Banská Bystrica,
- riadiaci tím FMO Banská Bystrica tvorený zástupcami jadrového mesta a obcí, zástupcami SEP, externými konzultantmi a expertmi,
- tematické pracovné skupiny,
- zamestnanci odboru rozvoja MsÚ Banská Bystrica s funkciou Administratívnej kapacity FMO Banská Bystrica.

Riadiaci tím FMO Banská Bystrica koordinoval prípravu a spracovanie IÚS a úzko spolupracoval s tematickými pracovnými skupinami. Na čele riadiaceho tímu bol zástupca jadrového mesta. V procese prípravy a spracovania IÚS FMO Banská Bystrica členmi riadiaceho tímu boli aj vedúci tematických pracovných skupín, vybraní experti z radov SEP a externí konzultant a zástupca RZMO. Funkcie riadiaceho tímu v procese realizácie čiastočne prevzala Kooperačná rada UMR Banská Bystrica a administratívne kapacity FMO Banská Bystrica. Hlavnou úlohou riadiaceho tímu v procese realizácie je podpora administratívnych kapacít pri koordinácii a monitorovaní.

Kooperačná rada UMR Banská Bystrica je stálym kolektívnym komunikačným a koordinačným orgánom územnej spolupráce. Kooperačná rada UMR Banská Bystrica je vytváraná z iniciatívy jadrového mesta. Jej pôsobenie upravuje schválený Štatút a Rokovací poriadok, ktorý je verejne dostupný na webovom sídle jadrového mesta Banská Bystrica.

Tematické pracovné skupiny FMO Banská Bystrica (ďalej len „TPS“) boli a v prípade potreby môžu byť poradnými a inštitucionálnymi orgánmi Kooperačnej rady UMR Banská Bystrica. Tematické pracovné skupiny sa podieľali na príprave a spracovaní a následne sa môžu z poverenia Kooperačnej rady UMR Banská Bystrica podieľať aj na realizácii IÚS FMO Banská Bystrica, resp. v súlade s metodickými pokynmi alebo najlepšou praxou a v súlade so schváleným štatútom a rokovacím poriadkom Kooperačnej rady UMR Banská bystrica. TPS sú zložené zo zástupcov rôznych aktérov riešených tematických oblastí na území FMO Banská Bystrica, prinášajú špecifické vedomosti o danej problematike, odporúčajú zmeny navrhovaných integrovaných riešení, môžu na požiadanie Kooperačnej rady zabezpečovať hodnotenie navrhovaných investičných a neinvestičných akcií, navrhovať dodatočné výberové a hodnotiace kritériá. Tematické pracovné skupiny a konzultačné fórum predstavujú pilotnú implementáciu Iniciatívy otvoreného vládnutia OGP Local pri príprave a realizácii IÚS FMO Banská Bystrica. Počas fázy prípravy IÚS BB boli pilotné aktivity tiež podporené technickou pomocou EK (DG REGIO) a OECD.

Vedúci TPS FMO Banská Bystrica boli menovaní v máji 2021. V rámci prípravy a spracovania IÚS FMO Banská Bystrica pôsobili **tri tematické pracovné skupiny** podľa navrhovaných priorit IÚS BB:

- TPS 1 Prosperujúca mestská funkčná oblasť (strategické oblasti – CR, miestna ekonomika, doprava, vzdelávanie a kultúrne dedičstvo)
- TPS 2 Zelená a zdravá mestská funkčná oblasť (strategické oblasti – energetická efektívnosť, adaptácia na zmenu klímy a verejné služby v oblasti zdravia a sociálnej starostlivosti)
- TPS 3 Dobré spravovanie mestskej funkčnej oblasti (strategické oblasti – participácia a komunitný rozvoj, bezpečnosť a sociálne istoty pre mladých a ohrozených, budovanie kapacít pre dobré spravovanie, dátový manažment a digitalizácia)

Konzultačné fórum bolo vytvorené s cieľom posilniť participáciu širšej verejnosti a najmä obyvateľstva FMO BB a zapojiť ďalších expertov a aktérov v území do prípravy IÚS FMO Banská Bystrica. Vo fáze realizácie je konzultačné fórum nahradené digitálnym nástrojom DECIDIM.

Administratívne kapacity UMR Banská Bystrica (ďalej len „AK“) zabezpečujú koordináciu, strategické plánovanie, analýzy a podporu pri implementácii konkrétnych akcií /PZ IÚI spojených s realizáciou IÚS FMO Banská Bystrica. Administratívne kapacity UMR Banská Bystrica tvorí poverená organizačná jednotka jadrového mesta Banská Bystrica a ich činnosť je čiastočne hradená z technickej pomoci EÚ.

4.3. Posudzovanie zámerov investičných a neinvestičných akcií IÚS

Posudzovanie konkrétnych zámerov investičných a neinvestičných akcií je realizované na základe vopred schválených výberových/hodnotiacich kritérií s dôrazom na dlhodobú udržateľnosť a dopad zámeru. Určenie kritérií a prípadne nastavenie váh je možné prerokovať v tematických pracovných skupinách a nevyhnutné schváliť v Kooperačnej rade UMR Banská Bystrica.

Výber konkrétnych zámerov investičných a neinvestičných akcií sa uskutočňuje v súlade s metodickými pokynmi RO **na základe povinných hodnotiacich kritérií** podľa príslušného všeobecného nariadenia EK.

Integrovaná územná stratégia funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica, verzia 2.0

Do posudzovania budú zaradené iba investičné aktivity, ktoré spĺňajú **základné kritériá**:

- súlad so špecifickými cieľmi PHRSR/IÚS FMO Banská Bystrica,
- žiadateľ je v prípade investičnej alebo neinvestičnej akcie oprávneným žiadateľom P SK , POO alebo iného nástroja EÚ.

Pri posudzovaní je možné následne použiť minimálne tieto **doplňkové kritériá**:

- stav pripravenosti projektu,
- výška spolufinancovania projektu samosprávou a finančné kapacity žiadateľa,
- príspevok investičnej akcie k naplneniu ukazovateľov IÚS FMO Banská Bystrica.

Na celkové zhodnotenie stavu a porovnanie navrhovaných investičných a neinvestičných aktivít ešte pred vypracovaním PZ IÚI v rámci IÚS FMO Banská Bystrica môže Kooperačná rada UMR Banská Bystrica **ako doplnkovú** použiť metódu **multikriteriálnej analýzy**, ktorá využíva vopred vytipované kritériá s určenými váhami. Zvolená metodika uľahčuje rozhodovací proces Kooperačnej rady UMR BB v prípade obmedzenej alokácie a veľkého počtu navrhovaných akcií a umožňuje efektívne zacieliť podporu do územia na základe ďalších zvolených kritérií. EK odporúča aj využitie CBA analýzy v prípade náročnejších investičných akcií.

V rámci metódy multikriteriálnej analýzy sa postupuje nasledovne:

- určia sa **kritériá a ich váhy** (súčet hodnôt váh sa bude rovnať 100),
- pre jednotlivé investičné akcie sa získajú údaje a určia **hodnoty kritérií**,
- na základe váh sa prepočítajú **relatívne hodnoty kritérií**,
- súčtom relatívnych váh kritérií sa určí **index**,
- podľa dosiahnutého indexu sa vyhodnotí **poradie investičných akcií**.

Schválená metodika posudzovania hodnotenia zámerov investičných a neinvestičných akcií IÚS FMO BB bude prerokovaná a zverejnená najneskôr 1 mesiac pred výberom prvých akcií z Databázy akcií/projektového zásobníka Kooperačnou radou UMR Banská Bystrica. Príprava metodiky bola vedená zahraničnými odborníkmi OECD a EK v rámci pilotnej aplikácie OGP Local pri príprave IÚS BB.

V Tabuľke č. 3 je uvedený zoznam špecifických cieľov Programu Slovensko implementovaných aj prostredníctvom IÚS FMO Banská Bystrica. **V Tabuľke č. 4** je uvedený zoznam oprávnených investícií a reforiem Plánu obnovy a odolnosti adresovaných miestnym samosprávam.

Integrovaná územná stratégia funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica, verzia 2.0

Tabuľka 3 : Zoznam špecifických cieľov Programu Slovensko implementovaných priamo prostredníctvom IÚS		
Cieľ politiky P SK	Aktivita oprávnená pre IÚS	Priorita a Opatrenie P SK
Cieľ 1 Inteligentnejšia a konkurencieschopnejšia Európa	Podpora budovania inteligentných miest a regiónov	Priorita 1P1 Veda, výskum, inovácie Opatrenie 1.1.1: Podpora medzisektorovej spolupráce v oblasti výskumu, vývoja a inovácií a zvyšovanie výskumných a inovačných kapacít v podnikoch. patrenie 1.2.2 Podpora budovania inteligentných miest a regiónov
	Odborné vzdelávanie v kontexte priemyselnej revolúcie 4.0	Priorita 1P1 Veda, výskum, inovácie Opatrenie 1.4.1 Zručnosti pre posilnenie konkurencieschopnosti a hospodárskeho rastu a budovanie kapacít pre ris3
Cieľ 2 Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa	Podpora budovania vodovodov a kanalizácií (v obciach do 2 000 EO aj nad 2 000 EO)	Priorita 2P2 Životné prostredie Opatrenie 2.5.2 Podpora infraštruktúry v oblasti nakladania s komunálnymi odpadovými vodami v aglomeráciách do 2 000 EO so zameraním najmä na územia prioritné z environmentálneho hľadiska mimo dobiehajúcich regiónov Opatrenie 2.5.3 Podpora infraštruktúry v oblasti nakladania s komunálnymi odpadovými vodami v aglomeráciách do 2 000 EO v dobiehajúcich regiónoch“ Opatrenie 2.5.4 Výstavba verejných vodovodov v obciach nad 2000 obyvateľov a v obciach do 2 000 obyvateľov mimo dobiehajúcich regiónov za podmienky súbežnej výstavby alebo existencie infraštruktúry na nakladanie s komunálnymi odpadovými vodami Opatrenie Opatrenie 2.5.5 Zabezpečenie prístupu k pitnej vode a nakladania s komunálnymi odpadovými vodami v obciach do 2 000 EO v dobiehajúcich regiónoch Opatrenie 2.5.6 Obnova verejnej stokovej siete a čistiarní odpadových vôd v aglomeráciách nad 2 000 EO Opatrenie 2.5.8 Obnova verejných vodovodov v obciach nad 2000 obyvateľov
	Podpora predchádzania vzniku odpadov, budovanie centier/sietí opätovného použitia výrobkov	Priorita 2P2 Životné prostredie Opatrenie 2.6.1 Podpora vybraných aktivít v oblasti predchádzania vzniku odpadov
	Triedený zber komunálnych odpadov so zameraním na biologicky rozložiteľné komunálne odpady	Priorita 2P2 Životné prostredie Opatrenie 2.6.2 Podpora zberu a dobudovania, intenzifikácie a rozšírenia systémov triedeného zberu komunálnych odpadov
	Podpora prípravy odpadov na opätovné použitie a recykláciu odpadov	Priorita 2P2 Životné prostredie Opatrenie 2.6.3 Podpora prípravy odpadov na opätovné použitie, recyklácie odpadov vrátane anaeróbného a aeróbného spracovania biologicky rozložiteľných odpadov
	Podpora biologickej a krajinnej diverzity prostredníctvom budovania zelenej a modrej infraštruktúry	Priorita 2P2 Životné prostredie Opatrenie 2.7.3 Podpora biologickej a krajinnej diverzity a kvality ekosystémových služieb prostredníctvom udržiavania a budovania zelenej a modrej infraštruktúry a prevencie a manažmentu invázných nepôvodných druhov Opatrenie 2.7.4. Podpora budovania prvkov zelenej a modrej infraštruktúry v obciach a mestách
	Rozvoj verejnej osobnej dopravy	Priorita 2P3 Udržateľná mestská mobilita Opatrenie 2.8.1 Rozvoj verejnej dopravy
	Podpora cyklistickej dopravy	Priorita 2P3 Udržateľná mestská mobilita Opatrenie 2.8.2 Podpora cyklodopravy

Integrovaná územná stratégia funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica, verzia 2.0

Cieľ 3 Prepojenejšia Európa	Cesty II. a III. Triedy	Priorita 3P1 Doprava Opatrenie 3.2.3 Odstránenie kľúčových úzkych miest na cestnej infraštruktúre a zlepšenie regionálnej mobility prostredníctvom modernizácie a výstavby ciest II. a III. triedy
	Miestne cesty / Regionálne dopravné služby a infraštruktúra	Priorita 3P1 Doprava Opatrenie 3.2.4 Miestne cesty
Cieľ 4 Sociálnejšia Európa	Deinštitucionalizácia zariadení a služieb, aktívne začlenenie, systém dlhodobej starostlivosti (EFRR aktivity - tvrdé investície, do infraštruktúry)	Priorita 4P5 Aktívne začlenenie a dostupné služby Opatrenia 4k Špecifický cieľ SO (k) Zlepšovanie rovného a včasného prístupu ku kvalitným, udržateľným a cenovo dostupným službám vrátane služieb, ktoré podporujú prístup k bývaniu a individualizovanú starostlivosť vrátane zdravotnej starostlivosti; modernizácia systémov sociálnej ochrany, vrátane podpory prístupu k sociálnej ochrane, s osobitným zameraním na deti a znevýhodnené skupiny; zlepšovanie prístupnosti, a to aj pre osoby so zdravotným postihnutím, účinnosti a odolnosti systémov zdravotnej starostlivosti a služieb dlhodobej starostlivosti
	Rozvoj infraštruktúry vzdelávania (ERDF aktivity - tvrdé investície)	Priorita 4P2 Kvalitné inkluzívne vzdelávanie Opatrenia 4e Špecifický cieľ SO (e) Zvýšenie kvality, inkluzivnosti a účinnosti systémov vzdelávania a odbornej prípravy, ako aj ich relevantnosti z hľadiska trhu práce okrem iného prostredníctvom potvrdzovania výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa s cieľom podporiť nadobúdanie kľúčových kompetencií vrátane podnikateľských a digitálnych zručností, a tiež prostredníctvom podpory zavádzania systémov duálnej odbornej prípravy a učňovskej prípravy
Cieľ 5 Európa bližšie k občanom	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov	Priorita 5P1 Moderné regióny Opatrenie 5.1.1 Investície do rozvoja administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych samospráv a mimovládnych neziskových organizácií pôsobiacich v komunite alebo partnerov pôsobiacich v komunite, na základe skúseností s podporou analytických kapacít na úrovni ústrednej štátnej správy
	Kvalitnejšie verejné a otvorené vládnutie	Priorita 5P1 Moderné regióny Opatrenie 5.1.2 Investície zvyšujúce kvalitu verejných politík a odolnosť demokracie prostredníctvom projektov spolupráce v komunite občianskej spoločnosti a komunity partnerov a samosprávy, prípadne intervenčné projekty v komunite občianskej spoločnosti a komunity partnerov a samosprávy na zvýšenie kvality verejných politík a odolnosť demokracie
	Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov	Priorita 5P1 Moderné regióny Opatrenie 5.1.3 Investície do bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov
	Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity, voľný čas, cykloturistiku	Priorita 5P1 Moderné regióny Opatrenie 5.1.4 Investície do regionálnej a miestnej infraštruktúry pre pohybové aktivity, cykloturistiku
	Podpora ostatnej infraštruktúry spojenej s kultúrnymi a prírodnými aktivitami regiónov	Priorita 5P1 Moderné regióny Opatrenie 5.1.5 Investície do kultúrneho dedičstva, miestnej a regionálnej kultúry, manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 4: Zoznam investícií a reforiem Plánu obnovy a odolnosti adresovaných samosprávam		
Priorita POO	Tematický komponent POO	Investícia alebo reforma POO
Priorita 1 Zelená ekonomika	Komponent 1 Obnoviteľné zdroje energie a energetická infraštruktúra	Spolupráca so SEP
	Komponent 2 Obnova budov	Investícia 2.2 Obnova verejných historických a pamiatkovo chránených budov
	Komponent 3 Udržateľná doprava	Reforma 1.2 Reforma verejnej osobnej dopravy
		Investícia 3.1 Rozvoj infraštruktúry nízkouhlíkovej dopravy
		Investícia 3.4 Podpora budovania infraštruktúry pre alternatívne pohony
Komponent 4 Dekarbonizácia priemyslu	Spolupráca sa SEP	
Komponent 5 Adaptácia na zmenu klímy	Reforma 5.1 Reforma krajinného plánovania	
	Investícia 5.1 Adaptácia regiónov na klimatickú zmenu s dôrazom na ochranu prírody a rozvoj biodiverzity	
Priorita 2 Kvalitné vzdelávanie	Komponent 6 Dostupnosť, rozvoj a kvalita inkluzívneho vzdelávania na všetkých stupňoch	Reforma 6.5 Podpora desegregácie škôl Investícia 6.1 Debarierizácia školských budov na všetkých úrovniach vzdelávacieho systému
	Komponent 7 Vzdelávanie pre 21. storočie	Investícia 7.1 Investície do digitalizácie v školách Investícia 7.2 Dobudovanie školskej infraštruktúry
	Komponent 8 Zvýšenie výkonnosti slovenských škôl	Spolupráca sa SEP
Priorita 3 Veda, výskum, inovácie	Komponent 9 Efektívnejšie riadenie a posilnenie financovania vedy, výskumu a inovácií	Investícia 9.6 Finančné nástroje na podporu inovácií
	Komponent 10 Lákavosť a udržanie talentov	Investícia 10.1 Podporné nástroje a asistencia pre navrátilcov, vysokokvalifikovaných zamestnancov z tretích krajín a ich rodinných príslušníkov a zahraničných vysokoškolských študentov študujúcich na Slovensku
Priorita 4 Lepšie zdravie	Komponent 11 Moderná a dostupná zdravotná starostlivosť	Reforma 11.1 Optimalizácia siete nemocníc (OSN) (prepojenie s Reformami 2, 3, 4, 5 a investíciami 1, 2, a 4) Reforma 11.2 Reforma prípravy investičných projektov v zdravotníctve (prepojenie s investíciami naprieč zdravotníctvom) Investícia 11.2 Nová sieť nemocníc – výstavba, rekonštrukcie a vybavenie
	Komponent 12 Humánna, moderná a dostupná starostlivosť o duševné zdravie	Reforma 12.2 Rozvoj akútne poddimenzovaných kapacitných oblastí v starostlivosti o duševné zdravie (prepojenie na Reformu 1.2, 3 a 4)
	Komponent 13 Dostupná a kvalitná dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť	Reforma 13.1 Reforma integrácie a financovania dlhodobej sociálnej a zdravotnej starostlivosti
		Reforma 13.3 Reforma dohľadu nad sociálnou starostlivosťou a zabezpečenie infraštruktúry pre jej implementáciu
		Investícia 13.1 Rozšírenie kapacít komunitnej sociálnej starostlivosti
		Investícia 13.2 Rozšírenie a obnova kapacít následnej a ošetrovateľskej starostlivosti
Investícia 13.3 Rozšírenie a obnova kapacít paliatívnej starostlivosti		
Priorita 5 Efektívna verejná správa a digitalizácia	Komponent 14 Zlepšenie podnikateľského prostredia	Reforma 14.3 Reforma verejného obstarávania Investícia 14.3 Profesionalizácia vo verejnom obstarávaní
	Komponent 15 Reforma justície	Spolupráca so SEP
	Komponent 16 Boj proti korupcii a praniu špinavých peňazí, bezpečnosť a ochrana obyvateľstva	Reforma 16.4 / Investícia 16.4 Zefektívnenie, optimalizácia a posilnenie administratívnych kapacít na rôznych úrovniach verejnej správy
	Komponent 17 Digitálne Slovensko (štát v mobile, kybernetická bezpečnosť, rýchly internet pre každého, digitálna ekonomika)	Investícia 17.1 Lepšie služby pre občanov a podnikateľov Investícia 17.2 Digitálna transformácia poskytovania služieb verejnej správy
Komponent 18 Zdravé verejné financie	Spolupráca sa SEP	

Zdroj: vlastné spracovanie

4.4. Zosúladovanie zámerov investičných a neinvestičných akcií FMO BB na subregionálnej a regionálnej úrovni

Zásobník investičných a neinvestičných akcií IÚS FMO Banská Bystrica obsahuje aj investičné a neinvestičné akcie, ktoré predstavujú vertikálnu integráciu s investičnými akciami na subregionálnej úrovni vo vzťahu k SPR Banská Bystrica- Brezno a SPR STRED, s investičnými akciami FMO Banská Bystrica a UMR Zvolen formou spoločných investičných a neinvestičných akcií a na regionálnej úrovni v úzkej spolupráci s BBSK.

Na základe výstupov tematických pracovných skupín BBSK, ktoré pre SPR okresy Banská Bystrica a Brezno identifikovali kľúčové aktivity pre toto vybrané územie, tematické pracovné skupiny FMO Banská Bystrica navrhli pre spoločnú realizáciu a zaradenie do integrovaných investičných balíčkov FMO Banská Bystrica nasledovné investičné a neinvestičné akcie, pričom kľúčová bude úzka spolupráca všetkých aktérov v území, návrh spoločných akcií je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 5: Návrh spoločných akcií FMO Banská Bystrica a SPR Banská Bystrica – Brezno		
Tematická oblasť BBSK/SPR	Navrhovaná kľúčová aktivita SPR	Investičná akcia FMO Banská Bystrica
Ekonomický rozvoj, podnikanie a inovácie	Podpora cyklo dopravy ako súčasť udržateľnej mobility	IDS FMO Banská Bystrica
Kultúra, šport, voľný čas a mládež	Európska Fuggerovská cesta Železná cesta Horehroním – sieť cyklotrás Kaštieľ Radvanských	Sieť cyklo dopravných ciest a cyklotrás FMO BB
Vzdelávanie	Regionálna platforma OVP /Regionálna platforma vzdelávania	Vzdelávacia infraštruktúra ZŠ a MŠ, podpora záujmového vzdelávania
Moderná samospráva	Digitalizácia verejnej správy Vytvorenie spoločnej administratívnej, plánovacej a koordinačnej štruktúry pre SPR	Digitálna FMO Banská Bystrica Inštitút otvoreného vládnutia Integrácia verejných služieb (sociálne a zdravotné vrátane podpory zdravia)

Zdroj: vlastné spracovanie

Na základe výstupov tematických pracovných skupín BBSK, ktoré pre SPR STRED okresy (Zvolen, Krupina a Detva) identifikovali kľúčové aktivity pre toto vybrané územie, tematické pracovné skupiny FMO Banská Bystrica s cieľom posilniť väzbu medzi FMO Banská Bystrica a UMR Zvolen nasledovné investičné akcie, návrh spoločných akcií je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 6: Návrh spoločných akcií FMO Banská Bystrica a SPR STRED		
Tematická oblasť BBSK/SPR	Navrhovaná kľúčová aktivita SPR	Investičná akcia FMO Banská Bystrica
Ekonomický rozvoj, podnikanie a inovácie	Podpora cyklo dopravy ako súčasť udržateľnej mobility	IDS FMO Banská Bystrica Sieť cyklo dopravných ciest a cyklotrás FMO Banská Bystrica Podpora obehového hospodárstva
Kultúra, šport, voľný čas a mládež	Podpora prepojenia miest a obcí prostredníctvom nemotorovej dopravy	Sieť cyklo dopravných ciest a cyklotrás FMO
Vzdelávanie	Regionálna platforma OVP /Regionálna platforma vzdelávania	Podpora praktického vzdelávania a ČŽV
Moderná samospráva		Digitálna FMO Banská Bystrica a UMR Zvolen Energetický manažment v mestských oblastiach

Zdroj: vlastné spracovanie

Na regionálnej úrovni budú investičné akcie FMO Banská Bystrica nadväzovať na kľúčové projekty BBSK a to najmä:

- DeKáč – centrum kultúry, vedy a inovácií
- Regionálne inovačné centrum BBSK – nástroj regionálnej inovačnej politiky na podporu talentov, akceleráciu inovácií a udržateľný rozvoj
- Integrovaný dopravný systém BBSK

4.5. Monitorovanie a hodnotenie IÚS FMO Banská Bystrica

Monitorovanie a hodnotenie IÚS FMO Banská Bystrica bude realizovať administratívna kapacita FMO Banská Bystrica v úzkej spolupráci s tematickými pracovnými skupinami a v súlade s metodickými pokynmi MIRRI. Základným nástrojom monitorovania IÚS je monitorovací systém pre programové obdobie 2021 – 2027 (ďalej len „ITMS P SK“).

Monitorovanie a hodnotenie IÚS FMO Banská Bystrica sa bude realizovať v pravidelných intervaloch prostredníctvom súboru ukazovateľov podľa metodických pokynov MIRRI (súbor povinných ukazovateľov pre programové obdobie 2021 – 2027 a Program Slovensko) a prostredníctvom ukazovateľov IÚS FMO Banská Bystrica .

Pri ukazovateľoch sa bude sledovať príspevok k plneniu cieľa k 31.12. príslušného roku a splnenie cieľovej hodnoty. Realizáciu IÚS FMO Banská Bystrica je možné sledovať aj prostredníctvom nasledovných nepovinných ukazovateľov uvedených v tabuľke č. 6.

Tabuľka 7: Nepovinné ukazovatele realizácie IÚS FMO Banská Bystrica

Kód ukazovateľa	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Zdroj dát	2025	2027
BB01	Výška zazmluvnených finančných prostriedkov z vlastnej alokácie	% podiel z celkovej alokácie	ITMS 2014+, nový IS, vlastná evidencia AK FMO BB	75 %	100 %
BB02	Výška získaných NFP dopytovo orientovaných projektov	Celková výška alokácie v EUR	ITMS 2014+, nový IS, vlastná evidencia, AK FMO BB	5 mil.	15 mil.
BB03	Podané žiadosti o NFP	Počet podaných žiadostí o NFP	ITMS 2014+, nový IS, vlastná evidencia AK FMO BB	20	35
BB04	Ukončené investičné akcie	Počet ukončených investičných akcií	ITMS 2014+, nový IS, vlastná evidencia, AK FMO BB	0	10
BB05	Účasť SEP na realizácii IÚS	Počet podaných žiadostí o NFP za SEP	ITMS 2014+, nový IS, vlastná evidencia, AK FMO BB	3	5
BB06	Spoločné projekty na regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni	Počet podaných žiadostí o NFP na vyššej úrovni	ITMS 2014+, nový IS, vlastná evidencia AK FMO BB	3	5

Zdroj: vlastné spracovanie

Cieľom monitorovania a hodnotenia je zostaviť každoročne komplexnú informáciu o tom, ako sa plnia ciele navrhnuté v IÚS FMO Banská Bystrica. Výstupom procesu bude Správa o plnení IÚS FMO Banská Bystrica, s ktorou budú oboznámení členovia Kooperačnej rady UMR Banská Bystrica, poslanci mestského a obecných zastupiteľstiev FMO Banská Bystrica, vedúci pracovníci mestského a obecných úradov FMO Banská Bystrica, členovia TPS a verejnosť. Funkciu monitorovacieho a hodnotiaceho výboru bude plniť Kooperačná rada UMR Banská Bystrica, ktorá bude schvaľovať správu o plnení IÚS FMO Banská Bystrica.

Integrovaná územná stratégia funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica, verzia 2.0

Monitorovanie a hodnotenie IÚS FMO Banská Bystrica sa uskutoční podľa Plánu monitorovania a hodnotenia :

- Monitorovanie IÚS FMO Banská Bystrica sa uskutoční raz ročne k 31.12., poskytne informácie o realizácii investičných akcií, integrovaných akcií a integrovaných investičných balíčkov.
- Strednodobé hodnotenie IÚS FMO Banská Bystrica sa uskutoční k 30.06.2025. Mimoriadne hodnotenie IÚS FMO Banská Bystrica je možné realizovať na základe rozhodnutia Kooperačnej rady UMR Banská Bystrica alebo požiadaviek MIRRI.

5 Riziká implementácie IÚS FMO Banská Bystrica a ich prevencia

Počas prípravy a implementácie IÚS FMO Banská Bystrica sa vyskytli a môžu vyskytnúť problémy, ktoré môžu ovplyvniť dosiahnutie priorít stratégie a definovaných cieľov a efektívnosť implementácie. Medzi tieto riziká môžu patriť okolnosti vis major ako napr. nepredvídateľná pandémia Covid-19 v roku 2020, alebo vojna na Ukrajine v roku 2022. Niektoré riziká však predvídateľné sú a je potrebné ich identifikovať a nastaviť postupy na zníženie pravdepodobnosti ich výskytu, prípadne na minimalizáciu ich dopadov. Riziká je potrebné pravidelne identifikovať v spolupráci s partnermi a nastaviť/aktualizovať napríklad plán ich riadenia.

Pre riadenie rizík je vhodné v prípade závažnosti a početnosti rizík vytvoriť plán riadenia rizík vrátane opatrení na ich elimináciu príp. zníženie ich dopadov alebo aspoň každý rok v monitorovacej správe IÚS FMO BB uviesť, ktoré riziká boli identifikované a aké opotrebia boli prijaté na ich elimináciu.

Kľúčovými rizikami súvisiacimi s tvorbou a implementáciou IUS FMO Banská Bystrica sú:

a/ tvorba nového dokumentu a príprava integrovaných investičných balíčkov vrátane jednotlivých projektov a aktualizácia dokumentu

- nedostatočné povedomie odbornej a laickej verejnosti o cieľoch politiky súdržnosti, o princípoch integrovaného prístupu a špecificky miestneho prístupu, deficity strategického prístupu - preferovanie momentálnych potrieb oproti stratégii a dlhodobému dopadu...,
- nedostatočná priorizácia,
- nezáujem relevantných aktérov o participáciu na príprave a následne realizácii stratégie,
- nízka účasť verejnosti na realizácii a hodnotení stratégie,
- právne a legislatívne prekážky - zmena legislatívy, náročný proces schvaľovania súvisiacich dokumentov,

Integrovaná územná stratégia funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica, verzia 2.0

- časový nesúlad a harmonogram realizácie, nedostatočný čas na kvalitné participačné procesy prípravy dokumentu, limitovanie metód interakcií s aktérmi (COVID-19), schvaľovanie a participácia verejnosti,
- nedostatočná podpora resp. dostupnosť odborných kapacít,
- nedostatok kvalitných analytických podkladov,
- nedosiahnutie dohody o prioritách IUS FMO Banská Bystrica tzv. územná dohoda.

b/ implementácia IUS FMO Banská Bystrica

- makroekonomické riziká a nestabilita investičného prostredia,
- výpadok daňových príjmov samosprávy, tzv. konsolidačný balíček,
- nedostatočná pripravenosť investičných akcií (projektová a predprojektová príprava) a neinvestičných akcií,
- proces rozhodovania na úrovni samosprávy o strategických investíciách a ich financovaní,
- nezabezpečenie časového a vecného súladu realizácie jednotlivých plánovaných akcií,
- proces verejného obstarávania a chybovosť dokumentácie VO,
- nevládnutá vecná, časová a priestorová previazanosť odvetvových stratégií a koncepcií
- nedostatočná finančná kapacita na spolufinancovanie,
- zlyhanie v získavaní externých finančných zdrojov (iné finančné nástroje EÚ a iné zdroje)
- neefektívna koordinácia relevantných aktérov a partnerov, vytváranie spoločných akcií
- nedostatočná kvalita manažmentu projektov/akcií – profesionálni projektoví manažéri,
- nedostatočná flexibilita a možnosť rozhodovania o finančnej podpore “tematických, podporných” akcií v rámci disponibilnej alokácie,
- nedostatočná komunikácia s verejnosťou,
- právne a legislatívne prekážky - zmena legislatívy, náročný proces schvaľovania súvisiacich dokumentov, nedostatočné monitorovanie a hodnotenie stratégie,

K ďalším rizikám patria:

- nedostatočná podpora miestneho, mestského a regionálneho rozvoja z národnej úrovne alebo regionálnej úrovne,
- nezáujem žiadateľov/partnerov o financovanie z EÚ, nedostatočná komplementarita vo využívaní rôznych finančných nástrojov a možnosti viaczdrojového financovania,
- nedostatočné monitorovanie a hodnotenie výstupov/výsledkov a dopadu realizovaných investičných akcií,
- komunikácia s verejnosťou, médiá a publicita.

6 FINANČNÝ PLÁN IÚS FMO BANSKÁ BYSTRICA

Finančný plán a akčný plán IÚS FMO Banská Bystrica

Indikatívny finančný plán bol spracovaný podľa údajov uvedených v konkrétnych zámeroch investičných akcií a tvorí podklad pre prípravu Akčného plánu IÚS FMO Banská Bystrica na roky 2022 - 2025.

Finančný plán (odhad finančných zdrojov) v členení podľa priorít a úrovne vertikálnej integrácie je uvedený v **nasledujúcej tabuľke** a pravidelne sa aktualizuje v súvislosti so schvaľovaním jednotlivých projektových zámerov IÚI.

Databáza investičných a neinvestičných akcií vo forme návrhov investičných a neinvestičných akcií, ich očakávaný výstup/výsledok, časové obdobie realizácie a predpokladaná finančná náročnosť je uvedený v samostatnej prílohe dokumentu č. 3.

Tabuľka 8 Náklady na investičné a neinvestičné akcie IÚS FMO Banská Bystrica v členení podľa úrovne vertikálnej integrácie					
Priorita, strategická oblasť	Spolu (eur)	Projekty SPR	Akcie x FMO BB	Akcie miestne	Plánované DOV
Priorita 1					
Strategická oblasť Inovácie a kreativita	6 900 000	N/A	8 400 000	x	
Strategická oblasť Moderná a udržateľná doprava	21 705 637	N/A	25 900 000	x	
Strategická oblasť Celoživotné vzdelávanie	1 139 000	N/A	1 139 000	x	
Strategická oblasť Kultúra a kultúrne dedičstvo	6 748 326	N/A	4 865 000*	x	
Priorita 2					
Strategická oblasť Zelené a nízkouhlíkové riešenia	20 828 202	N/A	23 050 000	x	
Strategická oblasť Zdravie a sociálna starostlivosť	1 973 234	N/A	1 100 000	x	
Priorita 3					
Strategická oblasť Kapacity pre dobré spravovanie	414 309	N/A	350 000	x	
Strategická oblasť Komunitný rozvoj a participácia	1 842 500	N/A	1 516 000	x	
Strategická oblasť Bezpečnosť a sociálne istoty	310 739	N/A	400 000	x	
Strategická oblasť Inteligentné systémy a dáta	143 436	N/A	200 000	x	
Spolu	61,7 mil.	x	66,9 mil..	x	

Zdroj: vlastné spracovanie, stav k 31.10. 2024

N/A – nie je ešte dohoda medzi BBSK/SPR Banská Bystrica-Brezno a FMO Banská Bystrica

X - budú priradené po schválení AP IÚS obcí a mesta Banská Bystrica Kooperačnou radou

Integrovaná územná stratégia funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica, verzia 2.0

Použité zdroje pri príprave IÚS FMO Banská Bystrica

1. BANSKOBYSTRICKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ. 2019. *Regionálna integrovaná územná stratégia Banskobystrického kraja*. [online]. [cit. 2022-06-28] Dostupné na internete: <https://www.bbsk.sk/%C3%A9Arad/Organiza%C4%8Dn%C3%A9jedinoty%C3%A9AraduBBSK/Oddelenieregion%C3%A1Inehorozvoja/Region%C3%A1Inintegrovane%C3%A1%C3%Bazemne%C3%A1strat%C3%A9giaBanskobystrick%C3%A9hokraja.aspx>
2. MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY. 2022. Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja. [online]. [cit. 2022-08-20] Dostupné na internete: <https://www.mirri.gov.sk/sekcie/regionalny-rozvoj-2/metodicke-a-koncepcne-materialy/index.html>.
3. MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY. 2022. Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja. Príloha 4 – Jednotný metodický rámec pre prípravu integrovaných územných stratégií a integrovaných územných investícií v Slovenskej republike v programovom období 2021 – 2027. [online]. [cit. 2022-08-20] Dostupné na internete: <https://www.mirri.gov.sk/sekcie/regionalny-rozvoj-2/metodicke-a-koncepcne-materialy/index.html>.
4. MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY. 2022. *Program Slovensko 2021 – 2027*. [online]. [cit. 2022-06-28] Dostupné na internete: <https://www.eurofondy.gov.sk/programove-obdobie-2021-27/dokumenty/index.html>.
5. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady Európskej únie 2021/1060 z 24. júna 2021, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde, Fonde na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom, rybolovnom a akvakultúrnom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl, migráciu a integráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku.
6. Zákon č. 121/2022 Z. Z. O príspevkoch z fondov Európskej únie a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
7. Zákon č. 368/2021 Z. Z. O mechanizme na podporu obnovy a odolnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
8. Zákon č. 539/2008 Z. Z. O podpore regionálneho rozvoja.

Použité zdroje pri aktualizácii IÚS FMO Banská Bystrica (Verzia 2.0)

1. BANSKOBYSTRICKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ. 2019. *Regionálna integrovaná územná stratégia Banskobystrického kraja*. [online]. [cit. 2022-06-28] Dostupné na internete: <https://www.bbsk.sk/sekcie/integrovanana-uzemna-strategia-bbsk>
2. Metodické dokumenty RO P SK : <https://eurofondy.gov.sk/dokumenty-a-publikacie/metodicke-dokumenty/metodicke-dokumenty-specificke-pre-program-slovensko/>
3. Návrh Programu rozvoja mesta Banská Bystrica 2030 (verzia určená na konzultácie)

Zoznam skratiek

Skratka	Význam
AK	Administratívne kapacity
BBSK	Banskobystrický samosprávny kraj
EÚ	Európska únia
ESF	Európsky sociálny fond
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EFRR	Európsky fond regionálneho rozvoja
SF	Funkčná mestská oblasť
FMO	
IIB	Integrovaný investičný balík
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
IÚI	Integrovaná územná investícia
IÚS	Integrovaná územná stratégia
KR	Kooperačná rada
MIRRI	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie
MRK	Marginalizovaná rómska komunita
NFP	Nenávratný finančný príspevok
OP	Operačný program
PHRSR	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoj
POO	Plán obnovy a odolnosti SR
PSK	Program Slovensko
RIÚS	Regionálna integrovaná územná stratégia
RO	Riadiaci orgán
RP	Rada partnerstva
SO	Sprostredkovateľský orgán
SPR	Strategicko-plánovací región
SR	Slovenská republika
TPS	Tematická pracovná skupina
UMR	Udržateľný mestský rozvoj
ŽoNFP	Žiadosť o poskytnutie nenávratného finančného príspevku

Príloha 1

Merateľné ukazovatele IÚS funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica 2022 – 2030

V prílohe uvádzame len východiská pre tvorbu a aplikáciu vlastných ukazovateľov výstupu, výsledku a dopadu pre proces monitorovania a hodnotenia IÚS funkčnej oblasti Banská Bystrica v prepojení na návrh Programu rozvoja mesta Banská Bystrica 2024 – 2030.

Z dôvodu porovnania rozvoja územia mestskej funkčnej oblasti Banská Bystrica na regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni sa monitorovanie a hodnotenie IÚS BB bude postupne zosúlaďovať s medzinárodnými metodikami prostredníctvom indexov zostavených z dostupných štatistických údajov a získaných kvantitatívnych a kvalitatívnych dát na miestnej úrovni.

Proces monitorovania a hodnotenia stratégie sa bude realizovať na úrovni stratégie, jednotlivé podporené intervencie (aktivity, projekty, integrované operácie) podporené z EÚ fondov budú monitorované na úrovni intervencie v súlade s vyhlásenými výzvami. Ukazovatele výstupu a výsledku na úrovni podporených intervencií môžu byť súčasťou navrhnutých agregovaných ukazovateľov alebo indexov. Tieto ukazovatele sú doplnené o vlastné ukazovatele výkonnosti implementácie IÚS BB uvedené v Tabuľke 4.

V nasledujúcej Tabuľke 1 uvádzame prehľad sledovaných indexov a ukazovateľov, ktorý v prípade mesta Banská Bystrica a FMO Banská Bystrica predstavuje rámec aj pre ukazovatele programový rozpočet mesta Banská Bystrica.

Tabuľka 1: Prehľad sledovaných ukazovateľov na úrovni strategických dokumentov mesta Banská Bystrica a FMO Banská Bystrica

UKAZOVATELE IÚS /EFRR A ESF*/	STRATEGICKÁ OBLASŤ	STRATEGICKÝ CIEĽ	OBLASTI A TÉMY ROZVOJA	INDEX	UKAZOVATELE PRM BANSKÁ BYSTRICA	PREPOJENIE NA URBANQOL	POZNÁMKY
Ukazovatele P SK 1.1.1, 1.2.2., 5.1.4, 5.1.1., 5.1.2, 5.1.5. Ukazovatele SC a ŠC IUS Výskumné organizácie zúčastňujúce sa na spoločných projektoch Vytvorené pracovné miesta v podporovaných subjektoch* Podporené podnikateľské subjekty Inovatívne podnikateľské aktivity/podniky	Hospodársky rast a miestna ekonomika	SC1.1. Zvyšovať konkurencieschopnosť mesta Banská Bystrica	medzisektorová spolupráca podpora podnikania cestovný ruch kultúrny a kreatívny priemysel	Index podnikateľskej/ekonomickej aktivity	VVO inštitúcie spolupracujúce s verejnou správou Inovatívne podnikateľské aktivity Strategické investície Podporené investície v oblasti CR Podporené investície v oblasti KKP	Ukazovatele pracovných príležitostí: Dostupnosť trhu práce Ukazovatele spotreby: Dostupnosť komerčných služieb Ukazovatele inkluzívnej ekonomiky: Disponibilný príjem domácnosti na obyvateľa Rozdiel v zamestnanosti mužov a žien Miera nezamestnanosti	Dodatočné ukazovatele sú sledované na úrovni sektorových stratégií mesta Banská Bystrica napr.: Plán udržateľnej mobility, nový strategický dokument v oblasti rozvoja CR Ukazovatele kvality života (krajské mestá, ŠÚ SR): ukazovatele kultúry a CR

Kapacita nových alebo modernizovaných priestorov KKP					Miera ekonomickej aktivity/ podnikateľskej aktivity Miera zamestnanosti		
Ukazovatele P SK RSO4.2, 5.1.1, 1.2.2. Ukazovatele SC a ŠC IUS Kapacita nových alebo modernizovaných tried vo vzdelávacích resp. súvisiacich verejných službách zariadeniach Používatelia nových alebo zmodernizovaných zariadení/infraštruktúry Inovované programy vzdelávania Nové verejné služby	Ľudský kapitál	SC 2.1. Rozvíjať mesto ako inovatívne vzdelávacie centrum pre znalostnú a digitálnu ekonomiku	CŽV a CŽP Inovácie vo vzdelávaní a osobnom rozvoji Kvalitná infraštruktúra vzdelávania Talenty	Index ľudského kapitálu	Projekty podporované EÚ fondami Inovácie vo vzdelávaní Programy celoživotného vzdelávania Nová alebo zrekonštruovaná vzdelávacia infraštruktúra Podiel obyvateľstva s vysokoškolským vzdelaním	Ukazovatele vzdelávania: Dostupnosť kvalitného vzdelávania Ukazovatele zdravej spoločnosti: Miera ohrozenia chudobou Osoby, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie (18 – 24)* Dosiahnuté terciárne vzdelanie (25-64) NEET (15-24)*	Dodatočné ukazovatele sú sledované na úrovni sektorových stratégií mesta Banská Bystrica napr.: Konceptcia rozvoja školstva Ukazovatele kvality života (krajské mestá, ŠÚ SR): deti do 4 rokov zaradené do predprimárneho vzdelávania študenti VŠ podiel vekových skupín na celkovom počte obyvateľov
Ukazovatele 2.8.1, 2.8.2 Ukazovatele SC a ŠC IUS Modernizovaná dopravná infraštruktúra Používatelia novej alebo modernizovanej dopravnej infraštruktúry Nové služby v doprave	Mobilita	Strategický cieľ 3.1. Budovať moderný a udržateľný systém mobility	Udržateľný systém mobility	Index udržateľnej mobility	Projekty podporované EÚ fondami Nová alebo zrekonštruovaná dopravná infraštruktúra Inovácie v doprave	Ukazovatele dopravy: Prístup k dopravnej infraštruktúre v primeranej kvalite	Dodatočné ukazovatele sú sledované na úrovni sektorových stratégií mesta Banská Bystrica: Plán udržateľnej mobility Ukazovatele kvality života (krajské mestá, ŠÚ SR): registrované súkromné automobily dĺžka cyklistickej infraštruktúry priemerná cena taxislužby

<p>Ukazovatele 2.4.1, 2.6.2, 2.6.3, 2.1.2, 2.2.2.</p> <p>Ukazovatele SC a ŠC IUS</p> <p>Verejné budovy so zlepšenou energetickou efektívnosťou</p> <p>Používatelia novej alebo modernizovanej zelenej infraštruktúry</p> <p>Modernizovaná alebo nová infraštruktúra</p>	<p>Kvalita prostredia/ klíma</p>	<p>Strategický cieľ 4.1. Zlepšovať kvalitu prostredia v meste</p> <p>Strategický cieľ 4.2. Vytvárať systém inteligentnej komunálnej a komunitnej udržateľnej energetiky</p>	<p>Zelená a modrá infraštruktúra</p> <p>Environmentálna/technická infraštruktúra</p> <p>Regenerácia územia</p> <p>Klíma</p> <p>Ochrana prírody a biodiverzita</p>	<p>Index odolnosti/ kvality ŽP</p>	<p>Verejné budovy využívajúce OZE</p> <p>Nová alebo zrekonštruovaná energetická infraštruktúra</p> <p>Projekty podporované EÚ fondami</p>	<p>Ukazovatele zelenej infraštruktúry: Existencia a dostupnosť chránených oblastí/dostupnosť prírodných oblastí</p> <p>Opustená/volná poľnohospodárska pôda (% nevyužívaných zelených plôch)</p> <p>Ukazovatele zdravého životného prostredia: Kvalita ovzdušia</p> <p>Ukazovatele zmeny klímy: Súhrnný očakávaný vplyv na klímu</p> <p>Obyvateľstvo na ktoré sa vzťahujú klimatické opatrenia/akčné plány udržateľného rozvoja</p> <p>Ukazovatele ekosystémových služieb a bohatstva biodiverzity: Invázne druhy</p> <p>Čistá hodnota ekosystémových služieb</p> <p>Ukazovatele základných služieb: Hygienické podmienky (% - kanalizácia, voda)</p> <p>Domácnosti, ktoré nemajú dostatočné vykurovanie Preplnenosť domácností</p>	<p>Dodatočné ukazovatele sú sledované na úrovni sektorových stratégií mesta Banská Bystrica: Koncepcia rozvoja mesta v oblasti elektrickej energie</p> <p>Ukazovatele kvality života (krajské mestá, ŠÚ SR): celková spotreba pitnej vody</p>
<p>Ukazovatele 2.4.1, 2.7.4., 2.5.2, 2.6.2, 2.6.3</p>	<p>Kvalita prostredia/</p>	<p>Strategický cieľ 5.1. Zefektívňovať</p>	<p>Odpadové hospodárstvo</p>	<p>Index odolnosti/</p>	<p>Nová alebo zrekonštruovaná</p>		<p>Dodatočné ukazovatele sú sledované na úrovni</p>

<p>Ukazovatele SC a ŠC IUS</p> <p>Používatelia novej alebo modernizovanej zelenej infraštruktúry</p> <p>Modernizovaná alebo nová infraštruktúra</p> <p>Kapacita nových alebo zmodernizovaných zariadení</p>	<p>Odpadové a obehové hospodárstvo/ Infraštruktúra</p>	<p>manažment odpadového hospodárstva</p> <p>Strategický cieľ 5.2. Podporovať prechod na obehové hospodárstvo</p>	<p>Obehová ekonomika</p>	<p>Kvality ŽP</p>	<p>infraštruktúra odpadového hospodárstva</p> <p>Projekty podporované EÚ fondami</p>		<p>sektorových stratégií mesta Banská Bystrica:</p> <p>Ukazovatele kvality života (krajské mestá, ŠÚ SR): množstvo komunálneho odpadu</p>
<p>Ukazovatele 1.2.2., 4.2., 4.3.</p> <p>Ukazovatele SC a ŠC IUS</p> <p>Používatelia nových alebo zmodernizovaných zariadení</p> <p>Kapacita nových alebo zmodernizovaných zariadení</p> <p>Používatelia nového alebo zmodernizovaného sociálneho bývania</p> <p>Kapacita nového alebo zmodernizovaného sociálneho bývania*</p>	<p>Sociálne služby a zdravie</p>	<p>Strategický cieľ 6.1. Zabezpečovať integráciu verejných služieb v oblasti sociálnej a zdravotnej starostlivosti a podpory zdravia</p> <p>Strategický cieľ 6.2. Vytvárať podmienky pre dostupné bývanie</p> <p>Strategický cieľ 6.3. Podporovať inklúziu a solidaritu s ohrozenými skupinami obyvateľstva</p>	<p>Sociálna starostlivosť</p> <p>Zdravotná starostlivosť</p> <p>Bývanie</p> <p>Inklúzia a znevýhodnené skupiny obyvateľstva</p>	<p>Index kvality života</p>	<p>Kapacita nových alebo zmodernizovaných zariadení</p> <p>Kapacita nového alebo zmodernizovaného sociálneho bývania</p> <p>Projekty integrovanej starostlivosti</p> <p>Nové zavedené služby sociálnej starostlivosti</p> <p>Projekty podporované EÚ fondami</p>	<p>Ukazovatele sociálnej starostlivosti: Dostupnosť sociálnych služieb (pobytové, ambulantné, terénne a iné)</p> <p>Ukazovatele osobného zdravia: Očakávaná dĺžka života pri narodení</p> <p>Ukazovatele zdravotnej starostlivosti: Dostupnosť nemocničných lôžok</p> <p>Dostupnosť zdravotníckych služieb (lekárne, lekári, zdravotnícki personál)</p>	<p>Dodatočné ukazovatele sú sledované na úrovni sektorových stratégií mesta Banská Bystrica: Komunitný plán sociálnych služieb mesta Banská Bystrica 2021-2027 Konceptia MRK Program rozvoja bývania mesta Banská Bystrica 2015-2019</p> <p>Ukazovatele kvality života (krajské mestá, ŠÚ SR): Byty/bytová výstavba Priemerná vena za m štvorcový bytu Priemerná vena za m štvorcový domu</p>
<p>Ukazovatele 5.1.4, 5.1.5, 1.2.2.</p> <p>Ukazovatele SC a ŠC IUS</p> <p>Používatelia nových alebo zmodernizovaných zariadení</p>	<p>Verejné služby</p>	<p>Strategický cieľ 7.1. Podporovať rozvoj športu a športovej infraštruktúry</p> <p>Strategický cieľ 7.2. Podporovať rozvoj kultúry a jej infraštruktúry</p>	<p>Šport a pohybové aktivity</p> <p>Kultúra a infraštruktúra kultúry</p> <p>Iné kultúrne aktivity</p>	<p>Index kvality života</p>	<p>Projekty podporované EÚ fondami</p> <p>Kapacita novej alebo zmodernizovanej infraštruktúry</p>	<p>Ukazovatele verejných priestorov/ infraštruktúry: Dostupnosť verejných priestorov/infraštruktúry</p> <p>Ukazovatele kultúrnych aktív:</p>	<p>Dodatočné ukazovatele sú sledované na úrovni sektorových stratégií mesta Banská Bystrica: Konceptia rozvoja športu Konceptia rozvoja kultúry</p>

<p>Kapacita nových alebo zmodernizovaných zariadení</p> <p>Modernizovaná alebo nová infraštruktúra</p>		<p>Strategický cieľ 7.3. Zavádzať systémový prístup ku práci s deťmi a mládežou a službám pre voľný čas</p>			<p>Používatelia nových alebo zmodernizovaných zariadení</p>	<p>Dostupnosť kultúrnych pamiatok (aj svetové dedičstvo UNESCO)</p> <p>Dostupnosť kultúrnych služieb (kiná)</p>	<p>Ukazovatele kvality života (krajské mestá, ŠÚ SR):</p> <p>byty/bytová výstavba</p>
<p>Ukazovatele 5.1.1, 5.1.2, 5.1.4, 1.2.2. (nepriamo aj iné ŠC)</p> <p>Ukazovatele SC a ŠC IUS</p> <p>Modernizovaná alebo nová infraštruktúra</p> <p>Prístupnosť verejných budov a priestorov</p> <p>Prvky kybernetickej bezpečnosti</p>	<p>Bezpečnosť</p>	<p>Strategický cieľ 8.1. Udržiavať v meste verejný poriadok a bezpečnosť</p>	<p>Bezpečné prostredie</p> <p>Prístupnosť vo verejnom priestore</p>	<p>Index bezpečnosti</p>	<p>Projekty podporované EÚ fondami</p>	<p>Ukazovatele osobnej bezpečnosti:</p> <p>Štandardizovaná miera úmrtnosti pri dopravných nehodách</p> <p>Štandardizovaná miera úmrtnosti – vraždy</p>	<p>Dodatočné ukazovatele sú sledované na úrovni sektorových stratégií mesta Banská Bystrica: Plán udržateľnej mobility</p> <p>Ukazovatele kvality života (krajské mestá, ŠÚ SR):</p>
<p>Ukazovatele 5.1.1, 5.1.2, 1.2.2 (nepriamo aj iné ŠC)</p> <p>Ukazovatele SC a ŠC IUS</p> <p>Integrované strategické intervencie</p> <p>Nové strategické dokumenty</p> <p>Dátové sety</p> <p>Odborné kapacity</p>	<p>Strategický rozvoj</p>	<p>Strategický cieľ 9.1. Zavádzať do praxe integrované plánovanie</p>	<p>Strategické plánovanie</p> <p>Integrované riešenia</p>	<p>Index kvality života</p>	<p>Projekty podporované EÚ fondami</p> <p>Podporené strategické intervencie</p>		<p>Dodatočné ukazovatele sú sledované na úrovni sektorových stratégií mesta Banská Bystrica:</p> <p>Ukazovatele kvality života (krajské mestá, ŠÚ SR):</p>
<p>Ukazovatele 1.1.1, 1.2.2., 5.1.2</p> <p>Ukazovatele SC a ŠC IUS</p>	<p>Informatizácia</p>	<p>Strategický cieľ 10.1. Zlepšovať dátový manažment</p>	<p>Dátový manažment</p> <p>Digitalizácia</p>		<p>Projekty podporované EÚ fondami</p>	<p>Ukazovatele digitalizácie:</p> <p>Účinnosť digitálnych sietí</p>	<p>Dodatočné ukazovatele sú sledované na úrovni sektorových stratégií mesta Banská Bystrica:</p>

Používatelia nových digitálnych služieb Nová/modernizovaná infraštruktúra		Strategický cieľ 10.2. Uskutočňovať digitálny prechod	Online služby pre občanov, návštevníkov			Internet doma Online interakcia s orgánmi verejnej správy	Koncepcia rozvoja informačných systémov mesta Banská Bystrica Ukazovatele kvality života (krajské mestá, ŠÚ SR):
Ukazovatele 5.1.1, 5.1.2 (nepriamo aj iné ŠC) Ukazovatele SC a ŠC IUS Spoločné projekty/ Integrované riešenia aktérov územia Zainteresované strany zapojené do rozvoja územia Používatelia nových služieb zameraných na podporu OGP	Otvorená samospráva	Strategický cieľ 11.1. Budovať otvorenú a modernú samosprávu	Otvorené vládnutie Spolupráca aktérov	Index kvality verejnej správy Index spolupráce	Projekty podporované EÚ fondami	Ukazovatele rozvoja komunity: Obyvateľstvo, ktoré považuje dobrovoľnícku prácu za dôležitú Obyvateľstvo zúčastňujúce sa aktivít mesta napr. v oblasti participácie Európsky index kvality verejnej správy Dôvera v administratívu Index korupcie Kvalita verejných služieb	Dodatočné ukazovatele sú sledované na úrovni sektorových stratégií mesta Banská Bystrica: Koncepcia rozvoja informačných systémov mesta Banská Bystrica Ukazovatele kvalitatívne UrbanQoL – ukazovatele osobného rozvoja (sebaúcta, sebaaktualizácia): Štandardná miera úmrtnosti na samovraždu Postoje k ľuďom so zdravotným postihnutím Postoje k menšinám Účasť obyvateľstva na záujmových činnostiach Účasť obyvateľstva na miestnych iniciatívach Ukazovatele kvality života (krajské mestá, ŠÚ SR):

Zdroj: vlastné spracovanie

Ukazovatele a indexy sú naviazané na aktíva a potenciál mesta Banská Bystrica a FMO Banská Bystrica a ukazovatele Agendy 2030 na miestnej úrovni a úrovni funkčnej mestskej oblasti. Tieto návrhy na ukazovatele je možné využiť pri tvorbe

Tabuľka 2: Ukazovatele a indexy v kontexte Agendy 2030

FYZICKÝ KAPITÁL /KVALITA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA	SOCIÁLNY KAPITÁL /MODERNÁ A OTVORENÁ SAMOSPRÁVA	ĽUDSKÝ KAPITÁL /ĽUDSKÝ KAPITÁL
Infraštruktúra mesta – vodovodná sieť, kanalizácia, čistiare odpadových vôd, zdroje pitnej vody	Súdržnosť na úrovni komunit/dôvera a komunitné aktivity	Ľudské zdroje/kapacity vo vzdelávaní
Infraštruktúra tepelného hospodárstva	Aktivity a služby zamerané na ohrozené skupiny obyvateľstva	Podiel obyvateľstva s odborným vzdelaním a prípravou (SOŠ)
Energetická infraštruktúra	Verejné budovy a priestory, služby dostupné znevýhodneným skupinám obyvateľstva, prístupnosť	Podiel obyvateľstva s vysokoškolským vzdelaním
Dopravná infraštruktúra vrátane cyklistickej infraštruktúry	Účasť na verejných podujatiach, participácia, účasť na miestnych voľbách, dôvera k samospráve	Podiel obyvateľstva, ktorým je zabezpečená preventívna starostlivosť
Vzdelávacia infraštruktúra (vrátane zariadenia a vybavenia)	Dobrovoľníctvo	Služby zamerané na zosúladovanie rodinného a pracovného života
Zdravotnícka infraštruktúra (vrátane zariadenia a vybavenia)	Publicita	Miera nezamestnanosti mladých
Ostatná verejná infraštruktúra (kultúra, šport. voľný čas)	Dialóg samosprávy s aktérmi	

INŠTITUCIONÁLNY KAPITÁL A KNOW-HOW/ MODERNÁ A OTVORENÁ SAMOSPRÁVA	FINANČNÝ KAPITÁL	PRÍRODNÝ KAPITÁL
Znalosti/efektívne využívanie zdroj územia	Priemerné mzdy	Zelené verejné priestory/otvorené priestory
Schopnosť územnej samosprávy poskytovať administratívne a iné služby transparentným spôsobom	Hodnota súkromných investícií mimo územia	Produkcia energie na miestnej úrovni (podiel)
Podpora podnikania a podnikavosti (podpora MSP a podnikania mladých)	Hodnota verejných investícií mimo územia	Recyklácia odpadu a minimalizácia jeho vzniku
Znalostne orientované podnikateľské subjekty	Operačné aktíva samosprávy	Kvalita ovzdušia
Medziobecná spolupráca a súkromno-verejné partnerstvá	Stabilita rozpočtu samosprávy	Kvalita pôdneho fondu
Hodnotenie environmentálneho dopadu pri verejných investíciách	Schopnosť samosprávy financovať obnovu fyzickej infraštruktúry	Lesy ako zdroj
Využitie hodnotenia environmentálneho dopadu pri prevencii katastrof a dopadov zmeny klímy pri plánovaní infraštruktúry		Iné prírodné zdroje

Zdroj: vlastné spracovanie, Sebahodnotenie udržateľného mestského rozvoja: Nástroje pre Výhodnú Európu a Centrálnu Áziu, UNDP

Tabuľka 3: Súbor základných merateľných ukazovateľov IÚS funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica

ČÍSLO UKAZOVATEĽA	NÁZOV MERATEĽNÉHO UKAZOVATEĽA	MERNÁ JEDNOTKA	VÝCHODISKOVÁ HODNOTA /ROK	CIELOVÁ HODNOTA	OČAKÁVANÝ VÝVOJ	ZDROJ ÚDAJOV	PERIODICITA MONITOROVANIA
HC I 1	Index kvality života FMO Banská Bystrica	Index/kompozitný ukazovateľ	rok 2024	rok 2027	rast	ŠÚ SR a vlastné prepočty	2025, 2027
HC U 1	Index ekonomického zaťaženia	Index		menej ako	pokles	ŠÚ SR/minimálne okres	2025, 2027
HC U 2	Miera ekonomickej aktivity	%		viac ako	rast	ŠÚ SR/minimálne okres	2025, 2027
HC U 3	Počet realizovaných intervencií v oblasti CR a KKP	počet	0	5	rast	vlastné zisťovanie dáta FMO BB	raz ročne
HC U 4	Počet budov so zvýšenou energetickou efektívnosťou	počet	0	10	rast	vlastné zisťovanie dáta FMO BB	raz ročne
HC U 5	Dodatočná kapacita z obnoviteľných zdrojov	MV	0	Viac ako 0	rast	vlastné zisťovanie dáta FMO BB	2025, 2027
HC U 6	Počet realizovaných projektov zameraných na zlepšenie kvality prostredia	počet	0	20	rast	vlastné zisťovanie dáta FMO BB	raz ročne
HC U 7	Rozsah podporenej zelenej a modrej infraštruktúry	ha	0	viac ako 0	rast	vlastné zisťovanie dáta FMO BB	2025, 2027
HC U 8	Počet realizovaných intervencií zameraných na prevenciu rizík a odolnosť územia	počet	0	10	rast	vlastné zisťovanie dáta FMO BB	2025, 2027
HC U 9	Dĺžka novovybudovanej cyklopravnej siete na území	m	0	10	rast	vlastné zisťovanie dáta FMO BB	2025, 2027

	FMO Banská Bystrica						
HC U 10	Počet realizovaných intervencií zameraných na zlepšenie dopravnej infraštruktúry vrátane bezpečnosti	počet	0	15	rast	vlastné zisťovanie dáta FMO BB	2025, 2027
HC U 11	Počet realizovaných intervencií zameraných na zlepšenie vzdelávacej infraštruktúry	počet	0	7	rast	vlastné zisťovanie dáta FMO BB	2025, 2027
HC U 12	Počet realizovaných intervencií zameraných na zlepšenie sociálnej infraštruktúry a inklúziu	počet	0	3	rast	vlastné zisťovanie dáta FMO BB	2025, 2027
HC U 13	Počet realizovaných intervencií zameraných na riešenie SMART a prvkov kybernetickej bezpečnosti	počet	0	5	rast	vlastné zisťovanie dáta FMO BB	2025, 2027
HC U 14	Počet realizovaných intervencií zameraných na rozvoj občianskej spoločnosti, participáciu a dialóg s obyvateľmi	počet	0	3	rast	vlastné zisťovanie dáta FMO BB	2025, 2027
HC U 15	Počet realizovaných integrovaných intervencií v území	počet	0	5	rast	vlastné zisťovanie dáta FMO BB	2025, 2027

Zdroj: vlastné spracovanie

Monitorovanie a hodnotenie sa bude realizovať aj **prostredníctvom súboru ukazovateľov** v súvislosti s realizáciou IÚS FMO BB prostredníctvom nepovinných ukazovateľov. K jednotlivým ukazovateľom boli stanovené východiskové a cieľové hodnoty. Základným nástrojom monitorovania IÚS

bude informačný monitorovací systém pre programové obdobie 2021 – 2027 (IMS), zdrojmi údajov bude aj informačný systém FMO BB a centrálny register zmlúv.

Tabuľka 4: Prehľad sledovaných ukazovateľov na úrovni výkonnosti a stavu implementácie IÚS BB

Merateľný ukazovateľ	Jednotka	Počiatočná hodnota v roku 2021	Plánovaná hodnota v roku 2025	Cieľová hodnota v roku 2027
Akcie/intervencie/projektové zámery IÚI zo zásobníka s podanou žiadosťou o NFP	počet	0	20	viac ako 20
Akcie/intervencie/projektové zámery IÚI zo zásobníka so zmluvou o NFP	počet	0	15	viac ako 25
Akcie/intervencie/projektové zámery IÚI zo zásobníka v realizácii	počet	0	15	viac ako 20
Akcie/intervencie/projektové zámery IÚI zo zásobníka s ukončenou realizáciou	počet	0	0	viac ako 20
Počet vyhlásených interných vyzvaní IÚS	počet	0	10	20
Počet ukončených vyzvaní interných IÚS	počet	0	10	20
Výška finančných prostriedkov získaných z dopytovo-orientovaných projektov a iných fondov EÚ	eur	0	15 000 000	25 000 000
Podiel NFP získaných z alokácie FMO Banská Bystrica pre mesto Banká Bystrica z celkovej alokácie FMO Banská Bystrica	%	0%	40%	100%

Zdroj: vlastné spracovanie

PRÍLOHA 2

Krajské mesto Banská Bystrica a FMO BB z pohľadu kvality života */aktualizácia, 2024/*

Analýza kvality života v krajskom meste Banská Bystrica v roku 2024 a funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica vychádza najmä zo zberu kvantitatívnych údajov podľa štandardu Eurostat, ktorého koordinátorom v SR je Štatistický úrad Slovenskej republiky. Táto metodika pracuje so súborom štatistických ukazovateľov nielen za krajské mesto, ale aj za dochádzkové zóny do práce, čo umožňuje sledovať väzby krajského mesta so svojim okolím (funkčná mestská oblasť, resp. okres).

Súbor štatistických ukazovateľov vychádza z Agendy 2030 – Cieľ 11 Trvalo udržateľné mestá a komunity, ktorý zameraný na premenu miest na inkluzívne, bezpečné, odolné a udržateľné.

Analytická časť je zostavená podľa definovaných strategických oblastí rozvoja krajského mesta Banská Bystrica a je výsledkom iniciatívy expertnej skupiny mesta Banská Bystrica, technickej pomoci OECD a EK a participatívneho procesu a strategické oblasti rozvoja mesta tvoria aj strategický rámec IÚS FMO BB.

Metodické poznámky

Klasifikácia územných jednotiek v texte a pre štatistické účely, skrátene NUTS (administratívne členenie) a lokálnej typológie – veľké mesto (miestne administratívne jednotky, v ktorých žije viac ako 50 tis. obyvateľov a funkčná mestská oblasť (zóna dochádzky do práce je sledovaná na úrovni okresu).

Funkčná mestská oblasť jadrového mesta Banská Bystrica je pre implementáciu územnej dimenzie EÚ fondov vymedzená ako súčasť okresu Banská Bystrica a tvorí viac ako 50% podiel v rámci okresu Banská Bystrica v počte obyvateľov, je výsledkom dlhodobého procesu suburbanizácie.

Súčasťou analytických podkladov sú aj hodnotenia kvality života na úrovni krajských miest ako jadrových miest funkčných mestských oblastí uplatňujúcich princípy udržateľného mestského rozvoja EÚ a to umožňuje objektívnejší pohľad na postavenie krajského mesta Banská Bystrica a jeho mestskej funkčnej oblasti.

Použité symboly a skratky

ESA – Európsky systém národných a regionálnych účtov
HDP – Hrubý domáci produkt
VZPS – Výberové zisťovanie pracovných síl
SODB – sčítanie obyvateľov domov a bytov
p.b. – percentuálny bod

Zdroje údajov: databázy Štatistického úradu SR a Eurostatu, databázy mesta Banská Bystrica a obcí tvoriacich FMO Banská Bystrica a iné štatistické údaje s uvedením konkrétneho zdroja.

Údaje za jednotlivé ukazovatele sú hodnotené a porovnané za dostupné referenčné roky zberu mestskej štatistiky. V prípade nedostupných údajov na úrovni mesta boli vybrané ukazovatele hodnotené na úrovni okresu Banská Bystrica a v odôvodnených prípadoch na úrovni Banskobystrického kraja.

Časové rady štatistických ukazovateľov boli zostavené tak, aby bola zachovaná ich metodická porovnateľnosť počas celého sledovaného obdobia.

Analýza z pohľadu ukazovateľov kvality života je aktualizovaná a dostupná vo väčšom detaile ako analytická časť Programu rozvoja mesta Banská Bystrica. Na úrovni IÚS bude aktualizovaná k 31.12. 2025 v rámci procesu strednodobého monitorovania a hodnotenia.

Vybrané informácie o krajskom/jadrovom meste Banská Bystrica a funkčnej mestskej oblasti

Vybrané informácie	Banská Bystrica	FMO BB
Postavenie:	krajské mesto	jadrové mesto
Územné členenie mesta, FMO:	19 mestských častí	18 obcí
Geografická poloha:	Stredné Slovensko, Banskobystrický kraj	okres Banská Bystrica
Vzdialenosť od hlavného mesta SR:	208 km	
Pretekajúca rieka:	Hron	
Nadmorská výška:	368 m n. m	
Najvyšší bod mesta:	vrch Urpín, 510 m n. m	
Rozloha:	103 km ²	
Podiel mesta v kraji, FMO:	1,1%	
Hustota obyvateľstva mesto, FMO:	758 obyvateľov/ km ²	
Prirodzený prírastok obyvateľstva:	93	

Demografické aspekty

Na začiatku roka 2019 v krajskom meste Banská Bystrica žilo až 70,9% obyvateľov okresu Banská Bystrica (podľa ŠÚ SR posudzované ako funkčná mestská oblasť), čo predstavovalo najväčšiu koncentráciu obyvateľstva na Slovensku v okrese so sídlom kraja aj v porovnaní s mestami Bratislava a Košice. Za sledované obdobie 5 rokov sa však podiel obyvateľov okresu žijúcich v krajskom meste podobne ako na celom Slovensku znižuje a v roku, pokles nebol však taký výrazný ako napríklad v meste Prešov. Mesto Banská Bystrica demografické údaje pravidelne aktualizuje na stránke:

<https://www.banskabystrica.sk/zivot-v-meste/o-meste/geografia-a-demografia/>

http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_urbanaudit/om3705rr/v_om3705rr_00_00_00_sk

Najrýchlejšie rastúcimi obcami funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica je obec Dolný Harmanec a Kordíky a na úrovni okresu obce Donovaly, Pohronský Bukovec a Moštenica, čo poukazuje na nižšiu dynamiku suburbanizácie.

Na úrovni mesta Banská Bystrica úbytok obyvateľstva v rokoch 2010 – 2024 predstavoval 5 925 obyvateľov.

Tabuľka 1: Vývoj počtu obyvateľov v krajských mestách SR v rokoch 2010 – 2024

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2010	431061	233880	79990	83692	91193	85252	67605	56514
2011	411228	240433	80003	78916	91782	81494	66358	55877
2012	413192	240688	79775	78875	91638	81515	66219	55832
2013	415589	240164	79583	78607	91352	81382	66073	55883
2014	417389	239797	79368	78351	90923	81273	65978	55886
2015	419678	239464	79027	78033	90187	81155	65713	55857
2016	422932	239200	78758	77670	89959	81114	65596	55698
2017	425923	239141	78635	77374	89618	81041	65536	55593
2018	429564	239095	78484	77048	89138	80978	65382	55537
2019	432864	238757	78327	76655	88680	80810	65207	55333
2020	437726	238593	78084	76533	88464	80727	65033	55383
2021	475503	229040	76018	78489	84824	82656	63803	54740

2022	475577	227458	75317	77610	83897	81940	63194	54458
2023	476922	226212	74590	76951	82927	81219	62806	54107
2024	478040	225044	74065	76499	82286	80634	62955	54065

Zdroj: Štatistický úrad SR

V roku 2000 bol okres Banská Bystrica desiatym najväčším okresom na Slovensku s počtom obyvateľov 112 588, v roku 2023 s počtom obyvateľov 107 254 z tejto skupiny vypadol a tento trend pokračuje aj v roku 2024.

Tabuľka 2: Medziročná zmena počtu obyvateľov v krajských mestách SR v rokoch 2010 - 2024

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2011	-4,6	2,8	0,0	-5,7	0,6	-4,4	-1,8	-1,1
2012	0,5	0,1	-0,3	-0,1	-0,2	0,0	-0,2	-0,1
2013	0,6	-0,2	-0,2	-0,3	-0,3	-0,2	-0,2	0,1
2014	0,4	-0,2	-0,3	-0,3	-0,5	-0,1	-0,1	0,0
2015	0,5	-0,1	-0,4	-0,4	-0,8	-0,1	-0,4	-0,1
2016	0,8	-0,1	-0,3	-0,5	-0,3	-0,1	-0,2	-0,3
2017	0,7	0,0	-0,2	-0,4	-0,4	-0,1	-0,1	-0,2
2018	0,9	0,0	-0,2	-0,4	-0,5	-0,1	-0,2	-0,1
2019	0,8	-0,1	-0,2	-0,5	-0,5	-0,2	-0,3	-0,4
2020	1,1	-0,1	-0,3	-0,2	-0,2	-0,1	-0,3	0,1
2021	8,6	-4,0	-2,6	2,6	-4,1	2,4	-1,9	-1,2
2022	0,0	-0,7	-0,9	-1,1	-1,1	-0,9	-1,0	-0,5
2023	0,3	-0,5	-1,0	-0,8	-1,2	-0,9	-0,6	-0,6
2024	0,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	0,0	0,0

Zdroj: Štatistický úrad SR

Počet obyvateľov rástol v skupine krajských miest len v hlavnom meste Bratislava, v meste Banská Bystrica dlhodobo počet obyvateľov klesá a čo stráca mesto Banská Bystrica získava okres Banská Bystrica, aj keď aj tu bol od roku 2015 počet obyvateľov klesol o 0,1%. Medziročná zmena v porovnaní krajských miest je druhá najvyššia (po krajskom meste Prešov).

Najväčšia medziročná zmena tak ako pri všetkých porovnávaných miest bola zaznamenaná v dôsledku pandémie COVID-19 výrazne v roku 2021 s výnimkou mesta Bratislava.

Veková štruktúra krajských miest vrátane mesta Banská Bystrica je poznamenaná aj na úrovni okresu starnutím obyvateľstva a podiel obyvateľstva vo veku nad 65 rokov rástol. Mesto Banská Bystrica vykazuje najvyšší rast spomedzi všetkých krajských miest (o viac ako 25 % a to aj na úrovni okresu Banská Bystrica) . Súbežne klesol aj počet obyvateľov mesta Banská Bystrica vo vekovej skupine 20-24 rokov o 28,5% , v meste a o viac ako 25% na úrovni okresu. Priemerný rast zložky poproduktívneho obyvateľstva za posledných 5 rokov predstavoval v meste 3,3% a v okrese Banská Bystrica 3%.

Tabuľka 3: Podiel osôb v produktívnom veku v krajských mestách SR v rokoch 2020 – 2024

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2010	12,09	14,78	12,06	12,95	14,42	13,55	12,91	12,15
2011	12,36	14,80	12,15	13,00	14,23	13,62	12,96	12,38
2012	12,97	14,68	12,33	13,11	13,94	13,78	13,23	12,65
2013	13,38	14,54	12,45	13,19	13,85	13,85	13,42	12,74
2014	13,82	14,47	12,59	13,24	13,89	13,97	13,57	12,86
2015	14,31	14,39	12,72	13,45	13,85	14,08	13,76	12,99
2016	14,70	14,33	12,91	13,56	13,94	14,29	13,94	13,05
2017	15,21	14,36	13,14	13,68	14,10	14,68	14,13	13,25
2018	15,69	14,44	13,38	13,83	14,17	14,96	14,45	13,37

2019	16,13	14,42	13,67	14,03	14,27	15,23	14,67	13,45
2020	16,43	14,39	13,81	14,41	14,37	15,41	14,85	13,59
2021	15,51	14,82	14,08	14,10	14,40	15,07	15,00	13,68
2022	15,71	14,87	14,23	14,19	14,45	15,19	15,19	13,91
2023	15,70	14,78	14,23	14,17	14,31	15,11	15,23	13,88
2024	15,58	14,62	14,16	14,06	14,14	14,96	15,60	13,88

Zdroj: Štatistický úrad SR

V roku 2023 sa okres Banská Bystrica dostal medzi **top 10 okresov SR s najstarším obyvateľstvom ako jediný okres SR so sídlom krajského mesta** (okrem okresu Košice IV.) a bratislavské okresy „omladli“ a zároveň aj do skupiny **top 10 okresov s najvyššou zmenou priemerného veku obyvateľov o 7,5 roka**, z okresov so sídlom krajského mesta spolu s okresom Košice III. (10,2 roka). Postavenie mesta Banská Bystrica ukazuje nasledovná tabuľka.

Tabuľka 4: Podiel osôb v poproduktívnom veku v krajských mestách SR v rokoch 2020 – 2024

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2010	13,42	11,79	11,90	12,15	11,43	12,12	11,14	14,31
2011	13,58	12,13	12,26	12,45	11,72	12,37	11,60	14,64
2012	14,82	12,67	13,00	13,51	12,12	13,05	12,33	15,27
2013	15,21	13,28	13,67	14,13	12,60	13,50	12,92	15,82
2014	15,65	13,86	14,28	14,76	13,17	13,98	13,60	16,43
2015	16,09	14,52	14,83	15,35	13,75	14,48	14,30	16,93
2016	16,56	15,22	15,62	16,09	14,33	15,04	15,02	17,61
2017	17,14	15,90	16,49	16,83	15,00	15,59	15,89	18,37
2018	17,62	16,62	17,31	17,72	15,70	16,08	16,65	19,14
2019	18,11	17,30	18,15	18,51	16,41	16,69	17,38	19,93
2020	18,54	17,92	19,04	19,33	17,23	17,37	18,20	20,63
2021	18,99	18,73	19,94	19,89	18,28	18,42	18,85	21,43
2022	19,35	19,08	20,67	20,43	18,92	19,04	19,54	21,84
2023	19,72	19,58	21,48	21,19	19,93	19,72	20,16	22,41
2024	20,07	20,13	22,20	21,94	20,82	20,40	20,62	22,85

Zdroj: Štatistický úrad SR

V roku 2023 bol priemerný vek obyvateľa okresu Banská Bystrica 44,2 roka a **v roku 2050 sa očakáva priemerný vek obyvateľa 50,1 roka**, čo je najviac spomedzi okresov so sídlom krajského mesta a podobne ako v okresoch Košice I. a susediacom okrese Zvolen.

Tabuľka 5: Mediánový vek obyvateľstva k 1. 1.

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2010	39,50	37,40	39,30	38,20	36,80	37,90	38,00	39,80
2011	40,20	38,25	39,98	39,26	37,70	38,46	38,71	40,53
2012	40,10	38,50	40,10	39,50	38,00	38,60	38,90	40,60
2013	40,20	39,00	40,50	40,00	38,50	38,90	39,40	40,90
2014	40,30	39,50	40,90	40,40	39,00	39,30	39,80	41,30
2015	40,50	40,00	41,30	40,80	39,50	39,60	40,30	41,60
2016	40,70	40,40	41,70	41,20	39,90	40,00	40,70	42,00
2017	40,90	40,90	42,20	41,70	40,40	40,30	41,20	42,40
2018	41,00	41,30	42,60	42,20	40,90	40,60	41,60	42,80
2019	41,30	41,80	43,10	42,60	41,30	41,10	42,00	43,20
2020	41,50	42,20	43,50	43,00	41,80	41,50	42,40	43,60
2021	42,16	42,71	44,11	43,59	42,38	42,33	42,89	44,09
2022	42,50	43,00	44,50	44,10	42,80	42,80	43,30	44,40
2023	42,90	43,40	45,00	44,60	43,40	43,30	43,80	44,80
2024	43,30	43,90	45,50	45,10	44,00	43,80	44,20	45,20

Zdroj: Štatistický úrad SR

V roku 2050 bude viac ako 34% populácie okresu Banská Bystrica tvoriť obyvatelia v seniorskom veku, pričom v roku 2023 bol podiel obyvateľov 21,3%, čo predstavuje najvyšší nárast indexu starnutia obyvateľstva – 300 obyvateľov vo veku 65+ na 100 obyvateľov vo veku do 15 rokov (282,5% v roku 2050) ako jediné krajské mesto v SR. Podobná situácia čaká aj susediaci okres Zvolen. Predpokladaná zmena indexu medzi rokmi 2023 až 2050 je 133,5 p.b. To tiež znamená, že okres Banská Bystrica bude vykazovať vysoký index zaťaženia starým obyvateľstvom s rastom z 35,4 % v roku 2023 na 70,8% v roku 2050.

Pokles a starnutie obyvateľstva je v okrese Banská Bystrica a v meste Banská Bystrica spôsobený najmä miernym poklesom migračného salda a v rokoch 2023 – 2050 bude predstavovať pokles na úrovni 12,9%, poklesom prirodzeného prírastku na úrovni až 5% do roku 2050 a výrazne rastúcim indexom starnutia v roku 2050 na úrovni 282,5%, poklesom plodnosti a vyšším vekom prvoroďičiek.

Tabuľka 6: Počet cudzincov v krajských mestách SR v rokoch 2010 – 2024

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2011	3776	1269	363	474	312	349	301	212
2012	9279	3434	923	1590	738	1149	896	676
2013	9737	3607	997	1793	758	1208	960	713
2014	9853	3803	1060	1943	804	1288	1006	745
2015	9964	4026	1133	2022	849	1393	1033	789
2016	11264	4227	1185	2049	892	1497	1126	820
2017	11848	4498	1250	2324	934	1593	1196	847
2018	12605	4693	1282	2372	1000	1702	1291	875
2019	12929	4843	1316	2559	1090	1813	1363	899
2020	13715	5096	1325	2598	1148	1870	1388	946
2021	15397	2382	757	1124	1075	1017	903	529
2022	15596	2595	791	1173	1135	1048	909	548
2023	16035	2669	817	1185	1155	1073	908	547
2024	16867	2692	825	1213	1173	1106	924	554

Zdroj: Štatistický úrad SR

Negatívny demografický vývoj nezvráti ani príchod cudzincov, rast ich podielu je zanedbateľný a v porovnaní s inými krajskými mestami druhý najnižší tak na úrovni krajského mesta ako aj okresu Banská Bystrica. Prirodzený prírastok obyvateľstva nezachráni ani návrat obyvateľov mesta zo zahraničia, počet detí narodených v zahraničí je najnižší zo všetkých krajských miest a okresu (okolo 3%).

Tabuľka 7: Počet cudzincov v krajských mestách SR v rokoch 2010 – 2024 z krajín EÚ

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2011	2626	746	261	306	312	349	197	165
2012	6746	2355	703	1322	495	978	719	589
2013	7013	2470	755	1519	512	1036	765	625
2014	7130	2611	820	1673	555	1116	801	647
2015	7157	2777	866	1749	589	1209	822	676
2016	8105	2931	911	1770	626	1309	895	696
2017	8554	3126	956	1939	658	1410	947	717
2018	9127	3261	976	1985	712	1496	1021	734
2019	9291	3363	1003	2146	763	1582	1071	751
2020	9792	3557	1011	2176	809	1625	1089	781
2021	8821	1128	418	699	707	506	481	318
2022	8926	1292	445	748	744	538	491	334
2023	9049	1358	471	774	767	558	493	337
2024	9002	1394	484	803	776	593	503	340

Zdroj: Štatistický úrad SR

Medziročná zmena v počte cudzincov je dlhodobo na podpriemernej úrovni ako v krajských mestách Trenčín a Košice. Výrazné zmeny v počte cudzincov sú spravidla sprievodným javom významných zahraničných investícií a v nasledujúcich rokoch sa v krajskom meste ako aj v území funkčnej mestskej oblasti žiadnu výraznú zmenu trendu.

Tabuľka 8: Medziročná zmena v počte cudzincov v krajských mestách SR v rokoch 2010 – 2024

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2013	4,9	5,0	8,0	12,8	2,7	5,1	7,1	5,5
2014	1,2	5,4	6,3	8,4	6,1	6,6	4,8	4,5
2015	1,1	5,9	6,9	4,1	5,6	8,2	2,7	5,9
2016	13,0	5,0	4,6	1,3	5,1	7,5	9,0	3,9
2017	5,2	6,4	5,5	13,4	4,7	6,4	6,2	3,3
2018	6,4	4,3	2,6	2,1	7,1	6,8	7,9	3,3
2019	2,6	3,2	2,7	7,9	9,0	6,5	5,6	2,7
2020	6,1	5,2	0,7	1,5	5,3	3,1	1,8	5,2
2021	12,3	-53,3	-42,9	-56,7	-6,4	-45,6	-34,9	-44,1
2022	1,3	8,9	4,5	4,4	5,6	3,0	0,7	3,6
2023	2,8	2,9	3,3	1,0	1,8	2,4	-0,1	-0,2
2024	5,0	1,0	1,0	2,0	2,0	3,0	2,0	1,0

Zdroj: Štatistický úrad SR

Očakávaný dopad na územie krajského mesta Banská Bystrica a FMO BB:

pokles celkového počtu obyvateľov, rast podielu seniorov ako poproduktívnej zložky obyvateľstva a zvýšené výdavky na vybrané verejné služby, zvyšovanie ekonomickej závislosti mladých a seniorov na obyvateľstve v produktívnom veku, rast priemerného veku obyvateľov, zvýšené nároky na bezpečnosť verejných priestorov a budov, zmena štruktúry trhu práce, rast podielu striebornej ekonomiky, tlak na udržateľnosť financovania verejných služieb

Možné spoločné riešenia jadrového mesta Banská Bystrica a FMO BB: vytváranie nových pracovných príležitostí pre seniorov a podpora ich ekonomickej aktivity, digitalizácia verejných služieb, nové modely poskytovania a financovania vybraných verejných služieb, investície do špecifickej verejnej infraštruktúry napr. podpora zdravia, bezpečnosť, podpora podnikania v atraktívnych odboroch, podpora implementácie integrovaných inteligentných riešení vo verejných službách, podpora komunitne vedených služieb a komunitného rozvoja.

Sociálne aspekty

Z dostupných štatistických údajov za krajské mestá a ich funkčné mestské oblasti na úrovni okresov je dlhodobo **viditeľný trend prirodzeného úbytku obyvateľov**, čo je spôsobené nízkou pôrodnosťou a počtom živonarodených detí na 1 000 obyvateľov (priemerne 10% hrubá miera pôrodnosti), ktorý nie je dostatočný na udržanie počtu obyvateľov z dôvodu rastu počtu zomretých na 1 000 obyvateľov (na úrovni priemerne 9 % hrubá miera úmrtnosti).

Tabuľka 9: Počet živonarodených detí v krajských mestách SR v rokoch 2010 – 2023

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2010	5163	2669	805	865	946	933	731	583
2011	5356	2717	797	808	964	964	696	575
2012	5088	2286	733	783	860	882	687	511
2013	4996	2145	741	764	859	840	683	496
2014	5236	2203	744	816	839	844	664	476
2015	5328	2206	760	791	910	927	672	504
2016	5475	2336	776	794	849	975	726	500

2017	5581	2351	742	771	850	897	721	520
2018	5684	2277	785	816	837	883	711	499
2019	5403	2270	762	771	843	916	741	533
2020	5411	2273	729	770	767	855	695	530
2021	5265	2155	729	722	791	802	729	509
2022	4692	2059	624	674	744	696	616	476
2023	4170	1895	558	653	655	637	615	428

Zdroj: Štatistický úrad SR

Úbytok počtu živonarodených detí v krajskom meste Banská Bystrica a jeho funkčnej mestskej oblasti je dôsledkom vekovej štruktúry obyvateľstva územia a to aj v dôsledku, že posledné dva roky je hrubá miera živonarodenosti nie je v porovnaní s inými FMO najnižšia.

Tabuľka 10: Hrubá miera živonarodenosti v krajských mestách SR v rokoch 2010 – 2023

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2010	12,0	11,4	10,8	10,4	10,4	11,0	10,8	10,3
2011	13,0	11,3	10,0	10,2	10,5	11,8	10,5	10,3
2012	12,3	9,5	9,2	9,9	9,4	10,8	10,4	9,2
2013	12,0	8,9	9,3	9,7	9,4	10,3	10,3	8,9
2014	12,5	9,2	9,4	10,4	9,3	10,4	10,8	8,5
2015	12,7	9,2	9,6	10,2	10,1	11,4	10,2	9,0
2016	12,9	9,8	9,9	10,2	9,5	12,0	11,1	9,0
2017	13,0	9,8	9,5	10,0	9,5	11,1	11,0	9,4
2018	13,2	9,5	10,0	10,6	9,4	10,9	10,9	9,0
2019	12,4	9,5	9,7	10,0	9,5	11,3	11,4	9,6
2020	12,3	9,5	9,4	10,1	8,9	10,6	10,7	9,6
2021	11,1	9,4	9,6	9,3	9,4	9,8	11,5	9,3
2022	10,0	9,1	8,3	8,7	8,9	8,5	9,8	8,8
2023	9,0	8,4	7,5	8,5	7,9	7,9	9,8	7,9

Zdroj: Štatistický úrad SR

Zaujímavosťou je, že pôrodnosť v tínedžerskom veku od roku 2018 rástla len v dvoch krajských mestách Košice a Banská Bystrica (o 13,3%).

Úmrtnosť ekonomicky aktívneho obyvateľstva (obyvateľstvo od 19 do 65 rokov) v meste Banská Bystrica a FMO postupne klesala alebo stagnovala s výnimkou pandemického obdobia, pričom **úmrtnosť mužov bola a je vyššia** ako úmrtnosť žien. Tento trend je viditeľný vo všetkých porovnávaných územiach, čo je dôsledkom lepšej dostupnosti a kvality zdravotnej starostlivosti.

Tabuľka 11: Počet zomretých v krajských mestách v rokoch 2010 – 2023

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2010	4178	1985	665	701	669	756	532	484
2011	4010	1999	697	700	668	722	513	517
2012	4050	2057	675	713	723	778	524	460
2013	4151	2043	675	701	738	800	543	463
2014	3968	1959	697	770	752	781	579	512
2015	4185	2081	695	775	738	757	623	546
2016	4175	2006	684	757	704	845	566	500
2017	4332	2048	720	709	743	814	609	525
2018	4401	2096	730	803	782	757	636	601
2019	4220	2155	728	752	763	758	622	558
2020	4465	2420	766	941	930	837	625	645
2021	5642	3173	992	1115	1133	1081	835	743
2022	4787	2369	768	808	820	861	649	630
2023	4389	2160	784	752	768	825	622	618

Zdroj: Štatistický úrad SR

Nárast v roku 2019 bol sprevádzaný pravdepodobne starnutím obyvateľstva a trend je možné v budúcnosti spomaliť výraznejšie aj lepšou prevenciou a komplexnou podporou zdravia vo všetkých vekových skupinách obyvateľstva.

Tabuľka 12: Hrubá miera úmrtnosti v krajských mestách v rokoch 2010 – 2023

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2010	9,7	8,5	8,3	8,4	7,3	9,0	7,9	8,6
2011	9,7	8,3	8,7	8,9	7,3	8,9	7,7	9,3
2012	9,8	8,6	8,5	9,1	7,9	9,6	7,9	8,2
2013	10,0	8,5	8,5	8,9	8,1	9,8	8,2	8,3
2014	9,5	8,2	8,8	9,9	8,3	9,6	8,8	9,2
2015	9,9	8,7	8,8	10,0	8,2	9,3	9,5	9,8
2016	9,8	8,4	8,7	9,8	7,8	10,4	8,6	9,0
2017	10,1	8,6	9,2	9,2	8,0	10,1	9,3	9,5
2018	10,2	8,8	9,3	10,5	8,8	9,4	9,7	10,8
2019	9,7	9,0	9,3	9,8	8,6	9,4	9,6	10,1
2020	10,2	10,1	9,8	12,3	10,5	10,4	9,6	11,6
2021	11,9	13,9	13,1	14,3	13,4	13,1	13,2	13,6
2022	10,0	10,0	10,3	10,5	9,8	10,6	10,3	11,6
2023	9,0	9,6	10,6	9,8	9,3	10,2	9,9	11,4

Zdroj: Štatistický úrad SR

Hrubá miera úmrtnosti bola v krajskom meste a FMO BB bola druhá najvyššia po okrese a krajskom meste Trenčín.

Pokles je priemerne na úrovni - 0,5%. V meste Banská Bystrica a jej FMO zomiera **najmenej ekonomicky aktívnych obyvateľov na srdcovocievne choroby a choroby dýchacej sústavy.**

Tabuľka 13: Počet zomretých v krajských mestách v rokoch 2010 – 2023 vo veku do 65 rokov

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2010	1092	617	168	192	187	207	175	116
2011	1027	628	194	190	174	208	165	113
2012	998	595	204	189	190	218	158	128
2013	994	578	168	164	217	214	153	100
2014	928	540	176	179	201	224	170	106
2015	979	548	176	190	186	198	160	109
2016	920	501	196	185	163	205	143	110
2017	907	551	151	166	187	186	145	101
2018	964	458	175	168	197	185	169	122
2019	867	497	153	172	172	187	157	97
2020	830	514	170	165	188	173	121	100
2021	1048	654	208	212	233	224	191	113
2022	855	481	127	149	169	164	120	107
2023	762	472	149	120	151	165	121	106

Zdroj: Štatistický úrad SR

Najintenzívnejšia bytová výstavba bola zaznamenaná v krajských mestách s vysokou atraktivitou pracovného trhu, no napriek tomu **v roku 2018 dosiahlo mesto Banská Bystrica najvyšší nárast podielu počtu nových bytov na celkovom počte bytov po Bratislave a Košiciach (73%).**

Tabuľka 14: Počet bytov v krajských mestách SR v rokoch 2011 – 2023

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2011	198356	88192	32424	32643	30587	33094	24527	22613
2012	201219	88513	32515	32761	30716	33176	24770	22797
2013	202744	89114	32764	32900	30835	33251	24870	22935
2014	204363	89512	32919	33073	30956	33369	25063	23084
2015	206655	90040	33043	33182	31120	33493	25311	23240
2016	208558	90358	33341	33269	31285	33617	25475	23322
2017	211299	91035	33503	33426	31405	33783	25817	23436
2018	214026	91508	33685	33709	31622	33959	26205	23586
2019	216818	92150	33961	33986	31758	34136	26703	23820
2020	219297	93024	34140	34347	32028	34470	27092	24114
2021	248276	96872	35758	36623	33538	37267	29679	25438
2022	250190	97474	35951	37180	33834	37536	29947	25890
2023	253553	98073	36260	37536	33932	37689	30465	26175

Zdroj: Štatistický úrad SR

Podľa celkového počtu bytov je v krajskom meste Banská Bystrica porovnateľný počet bytov ako v krajských mestách Nitra a Žilina a preto je vhodnejšie v budúcnosti porovnať dostupnosť bývania ukazovateľom v prepočte na 1000 obyvateľov.

Tabuľka 15: Medziročná zmena v počte bytov v krajských mestách SR v rokoch 2012 – 2023

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2012	1,4	0,4	0,3	0,4	0,4	0,2	1,0	0,8
2013	0,8	0,7	0,8	0,4	0,4	0,2	0,4	0,6
2014	0,8	0,4	0,5	0,5	0,4	0,4	0,8	0,6
2015	1,1	0,6	0,4	0,3	0,5	0,4	1,0	0,7
2016	0,9	0,4	0,9	0,3	0,5	0,4	0,6	0,4
2017	1,3	0,7	0,5	0,5	0,4	0,5	1,3	0,5
2018	1,3	0,5	0,5	0,8	0,7	0,5	1,5	0,6
2019	1,3	0,7	0,8	0,8	0,4	0,5	1,9	1,0
2020	1,1	0,9	0,5	1,1	0,9	1,0	1,5	1,2
2021	13,2	4,1	4,7	6,6	4,7	8,1	9,5	5,5
2022	0,8	0,6	0,5	1,5	0,9	0,7	0,9	1,8
2023	1,3	0,6	0,9	1,0	0,3	0,4	1,7	1,1

Zdroj: Štatistický úrad SR

Ak porovnáme medziročnú zmenu v počte bytov, tak zmena bola priemerná a porovnateľná s krajským mestami Nitra a Trenčín, a ukazuje sa, že bytová výstavba má väzbu na ekonomický rozvoj územia (najväčšia medziročná zmena v mestách Trnava a Bratislava ako ekonomicky najvýkonnejšie územie SR).

Od roku 2014 postupne rástli aj **ceny bytov za m²** vo všetkých krajských mestách, v meste Banská Bystrica pomalšie ako v Bratislave alebo Nitre a rýchlejšie ako v meste Trenčín, v roku 2018 bola priemerná cena 1 219 EUR v okrese (najmenej po okresoch Trenčín a Prešov) a pri cene domu bola priemerná cena 460 EUR (najmenej zo všetkých porovnávaných okresov).

Je teda zrejmé, že v rokoch 2014 – 2018 ceny bytov rástli a ceny domov stagnovali až do obdobia pandémie. V okrese Banská Bystrica klesla cena m² domu o 341 EUR (o 42,6%).

Tabuľka 15: Priemerná cena bytov v krajských mestách SR v rokoch 2019 – 2023

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2019	128805	91350	86649	88653	74109	92409	92526	80664
2020	138997	86867	91369	112942	88620	95146	105929	84988
2021	170368	111764	103700	117098	96394	127317	114193	98991
2022	193300	144870	130750	131245	120465	101800	139171	108197
2023	193300	140026	145000	126470	114521	153747	139966	111678

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované z portálov realitných agentúr

Tabuľka 16: Priemerná cena domov v krajských mestách SR v rokoch 2019 – 2023 za m²

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2019	2318	1544	1676	1359	1204	1701	1646	1308
2020	2636	1737	1779	1405	1283	1729	1777	1382
2021	3068	1874	1815	1506	1668	1938	1881	1720
2022	3390	2470	2875	1683	2022	1752	2446	1872
2023	3286	2391	2181	2205	2028	2233	2554	1932

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované z portálov realitných agentúr

Tabuľka 17: Priemerná cena domov v krajských mestách SR v rokoch 2019 – 2023

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2019	251675	187980	172300	172969	153267	198625	177366	135600
2020	301521	192824	199990	215520	167825	233520	207921	203600
2021	339815	240880	234297	238797	239058	233983	230694	179379
2022	403472	281436	251050	245750	174538	304475	285436	245341
2023	576263	252266	252427	218968	205976	284057	272160	220320

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované z portálov realitných agentúr

Dostupnosť bývania je citlivo vnímané obyvateľstvom územia a často má rozhodujúci vplyv na hodnotenie kvality života obyvateľmi územia, pričom nemusí byť rozhodujúce tempo bytovej výstavby a medziročná zmena v počte bytov a cena bytov alebo domov ale flexibilita a štruktúra ponuky trhu s bytmi a domami.

Očakávaný dopad na územie krajského mesta Banská Bystrica a FMO BB:

rast podielu žien vo veku 65+, prirodzený úbytok obyvateľstva - mužov, znížená dostupnosť bývania pre mladých a pre nízko príjmové skupiny obyvateľstva, zmeny štruktúry trhu s bytmi a domami, zmeny v spotrebiteľskom správaní obyvateľstva, nízky prírastok nových bytov a domov v celej FMO, zmena štruktúry obyvateľstva vo vybraných mestských častiach a obciach

Možné spoločné riešenia jadrového mesta Banská Bystrica a FMO BB :

podpora zamestnanosti a ekonomickej aktivity žien vo všetkých vekových kategóriách, nové modely dostupného bývania, podpora súkromných investorov v oblasti bývania, adaptácia verejnej infraštruktúry ako reakcia na zmeny spotrebiteľského správania a potreby obyvateľstva, podpora komunitného rozvoja v mestských častiach a obciach

Ekonomické aspekty

Okres Banská Bystrica a mesto Banská Bystrica **nepatria medzi územia s najvyšším počtom ekonomicky aktívneho obyvateľstva** aj napriek tomu, že počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva rástol vo všetkých územiach a takisto počet nezamestnaných sa znižoval.

Rast miery zamestnanosti bol v Banskobystrickom kraji v období rokov 2014 – 2018 najrýchlejší (o 12,8%) a rýchly bol aj pokles nezamestnanosti (o 8,9 p.b.).

Počet miestnych ekonomických subjektov rástol vo všetkých krajských mestách, najvyššie medziročné nárasty mala Bratislava a aj napriek tomuto rastu sa zamestnanosť v meste Banská Bystrica znížila o 5,8% a a v okrese Banská Bystrica o 4,7%, čo súvisí s podielom jednotlivých ekonomických činností a v meste Banská Bystrica a okrese *banská Bystrica prevažuje verejná správa, vzdelávanie a zdravotníctvo.

Očakávaný dopad na územie krajského mesta Banská Bystrica a FMO BB:

pokles zamestnanosti vo verejnej správe a nárast zamestnanosti v nových sektoroch, ďalší rast miery zamestnanosti, vyššia ekonomická aktivita vo vekovej skupine 65+, nové služby založené na digitalizácii a SMART prístupoch, tlak na celoživotné vzdelávanie,

Možné spoločné riešenia jadrového mesta Banská Bystrica a FMO BB:

vytváranie zdieľanej verejnej infraštruktúry, podpora podnikania vo vybraných sektoroch (odvetviach economickej činnosti), podpora podnikania vybraných cieľových skupín, rozvoj sociálnej ekonomiky,

Aspekty vzdelávania

Počet detí do 4 rokov, ktoré navštevujú predškolské zariadenie od roku 2014 postupne vzrástol tak na úrovni mesta Banská Bystrica ako aj na úrovni okresu. V okrese Banská Bystrica vzrástol počet predškolských zariadení o 10,8%. V roku 2018 bolo v meste 39 predškolských zariadení (tretí najvyšší počet po mestách Košice a Bratislava) a viac ako 50% podielom na počte v okrese Banská Bystrica.

Tabuľka 18: Počet detí do 4 rokov v predškolských zariadeniach v krajských mestách 2010 - 2022

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2010	6975	3916	1270	1291	1787	1479	1003	861
2011	7371	4141	1352	1393	1858	1584	1162	915
2012	7833	4188	1437	1459	1989	1574	1176	980
2013	7823	4104	1543	1416	2027	1507	1127	933
2014	7744	3974	1533	1490	1920	1515	1195	994
2015	8298	4164	1555	1477	2056	1513	1267	1030
2016	8400	4251	1516	1511	2081	1534	1244	1057
2017	8566	4294	1577	1497	2105	1513	1165	1064
2018	8960	4427	1583	1533	2169	1459	1188	1033
2019	8983	4578	1546	1485	2138	1532	1313	1025
2020*	8978	4550	1582	1519	2053	1422	1275	1027
2021*	8978	4550	1582	1519	2053	1422	1275	1027
2022*	8978	4550	1582	1519	2053	1422	1275	1027

Zdroj: Štatistický úrad SR

Tabuľka 19: Medziročná zmena v počte detí do 4 rokov v predškolských zariadeniach v krajských mestách 2010 - 2022

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2010	-4,9	3,0	0,2	-4,0	4,8	2,6	-9,1	-4,4
2011	5,7	5,7	6,5	7,9	4,0	7,1	15,9	6,3
2012	6,3	1,1	6,3	4,7	7,1	-0,6	1,2	7,1
2013	-0,1	-2,0	7,4	-2,9	1,9	-4,3	-4,2	-4,8
2014	-1,0	-3,2	-0,6	5,2	-5,3	0,5	6,0	6,5
2015	7,2	4,8	1,4	-0,9	7,1	-0,1	6,0	3,6
2016	1,2	2,1	-2,5	2,3	1,2	1,4	-1,8	2,6
2017	2,0	1,0	4,0	-0,9	1,2	-1,4	-6,4	0,7
2018	4,6	3,1	0,4	2,4	3,0	-3,6	2,0	-2,9
2019	0,3	3,4	-2,3	-3,1	-1,4	5,0	10,5	-0,8
2020	-0,1	-0,6	2,3	2,3	-4,0	-7,2	-2,9	0,2
2021	1,4	-0,7	-1,6	0,8	3,2	-0,1	-2,4	0,4
2022	5,8	2,9	2,6	2,4	0,4	8,5	1,4	4,6

Zdroj: Štatistický úrad SR

Z vyššie uvedenej tabuľky nie je možné odvodiť trend rastu, stagnácie alebo poklesu medziročnej zmeny v počte detí do 4 rokov v predškolských zariadeniach mesta Banská Bystrica. V roku 2022 bola medziročná zmena porovnateľná s krajskými mestami Košice a Nitra. Miera zaškolenosti detí do 4 rokov je dôležitým faktorom kvality života v meste a obciach tvoriacich FMO BB.

Tabuľka 20: Počet detí do 4 rokov v predškolských zariadeniach v krajských mestách 2020 – 2022 na 100 detí vo veku do 4 rokov

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2010	313	319	357	333	390	351	307	342
2011	327	341	371	370	412	376	358	359
2012	330	340	386	376	434	360	357	374
2013	317	335	411	361	440	340	338	352
2014	306	333	405	377	426	341	356	374
2015	322	356	410	372	463	341	375	390
2016	321	370	400	384	471	344	366	407
2017	321	377	416	384	483	338	340	414
2018	327	386	413	392	503	325	343	403
2019	322	397	398	372	494	338	374	398
2020	320	394	407	377	478	315	361	393
2021	329	394	410	395	516	325	357	394
2022	359	418	435	421	539	366	368	415

Zdroj: Štatistický úrad SR

Aj keď Banská Bystrica nepatrí v počte vysokoškolských študentov k najväčším študentským centrom, počet študentov dlhodobo v meste klesá, najvýraznejšie po meste Trenčín, s poklesom o 29,5% v rokoch 2014 – 2018, no s vysokým podielom žien (66,5%) na vysokých školách, čo je výsledkom štruktúry študijných programov vysokých škôl. V roku 2018 študovalo v meste Banská Bystrica 7 861 vysokoškolákov, čo bolo 100 vysokoškolákov na 1000 obyvateľov.

Tabuľka 21: Počet študentov vysokých škôl v krajských mestách SR v rokoch 2010 – 2022

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2010	80860	32505	13996	22357	13166	11928	17480	6590
2011	80399	31181	13749	22096	12467	11630	16350	5727
2012	77707	28352	12636	20893	12214	11138	16056	4655
2013	74192	26027	11652	19606	11549	10439	15829	4272
2014	70220	23774	11152	18499	11137	9705	14776	3652
2015	62300	21965	10148	17347	10855	8949	14206	3346
2016	58616	20620	8949	15708	10661	8287	13645	2948
2017	53670	19731	7933	14294	10088	7849	12690	2531
2018	53203	19545	7861	13489	9760	7626	11907	2483
2019	51758	19799	7700	12784	9715	7562	11899	2628
2020	52397	20300	8048	12384	9757	7928	12591	2676
2021	53015	21488	8088	11981	9461	7772	11681	2624
2022	52505	23055	7488	11601	9824	7601	11541	2147

Zdroj: Štatistický úrad SR

Z nasledujúcej tabuľky je zrejмый dlhodobý trend poklesu vysokoškolských študentov v meste Banská Bystrica, okrem roku 2020, a tento nárast zaznamenali takmer všetky krajské mestá s výnimkou krajského mesta Nitra.

Tabuľka 22: Medziročná zmena v počte študentov vysokých škôl v krajských mestách SR v rokoch 2010 – 2022

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2010	2,2	-2,0	-6,1	0,0	-20,0	-1,7	-11,0	-26,9
2011	-0,6	-4,1	-1,8	-1,2	-5,3	-2,5	-6,5	-13,1
2012	-3,3	-9,1	-8,1	-5,4	-2,0	-4,2	-1,8	-18,7
2013	-4,5	-8,2	-7,8	-6,2	-5,4	-6,3	-1,4	-8,2
2014	-5,4	-8,7	-4,3	-5,6	-3,6	-7,0	-6,7	-14,5
2015	-11,3	-7,6	-9,0	-6,2	-2,5	-7,8	-3,9	-8,4
2016	-5,9	-6,1	-11,8	-9,4	-1,8	-7,4	-3,9	-11,9
2017	-8,4	-4,3	-11,4	-9,0	-5,4	-5,3	-7,0	-14,1

2018	-0,9	-0,9	-0,9	-5,6	-3,3	-2,8	-6,2	-1,9
2019	-2,7	1,3	-2,0	-5,2	-0,5	-0,8	-0,1	5,8
2020	1,2	2,5	4,5	-3,1	0,4	4,8	5,8	1,8
2021	1,2	5,9	0,5	-3,3	-3,0	-2,0	-7,2	-1,9
2022	-1,0	7,3	-7,4	-3,2	3,8	-2,2	-1,2	-18,2

Zdroj: Štatistický úrad SR

Pre lepšie porovnanie medzi krajskými mestami bol počet študentov vysokých škôl prepočítaný na 1 000 obyvateľov a rozdiel medzi krajským mestom s najvyšším počtom VŠ študentov na 1000 obyvateľov (Nitra a Banskou Bystricou je na úrovni 50 VŠ študentov, čo je výrazný rozdiel a to takisto ako postupný pokles od roku 2010 (o 75 VŠ študentov na 1 000 obyvateľov). Pokles VŠ študentov zaznamenali všetky krajské mestá a vo veľkej miere je spôsobený zvyšujúcou sa úrovňou znalosti cudzích jazykov a možnosťami štúdia v zahraničí.

Tabuľka 23: Počet študentov vysokých škôl v krajských mestách SR v rokoch 2010 – 2022 na 1000 obyvateľov

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2010	187	139	175	268	145	140	259	117
2011	195	130	172	280	136	143	246	103
2012	188	118	159	265	134	137	243	83
2013	178	109	147	250	127	128	240	76
2014	168	99	141	237	123	120	224	65
2015	148	92	129	223	121	110	216	60
2016	138	86	114	203	119	102	208	53
2017	126	83	101	185	113	97	194	46
2018	123	82	100	176	110	94	182	45
2019	119	83	99	167	110	94	183	48
2020	119	85	103	162	111	98	194	48
2021	112	94	107	154	112	94	184	48
2022	110	102	100	150	118	93	183	40

Zdroj: Štatistický úrad SR

Banskobystrický kraj je jedným z krajov z najvyššou mierou predčasného ukončenia školskej dochádzky nad 10%, pričom trend je stagnácia a v niektorých okresoch krajských miest zvyšovanie podielu, pričom je vyšší podiel žien (13,7%) a to súvisí aj s vyššou pôrodnosťou žien v tínedžerskom veku aj v meste Banská Bystrica a okrese Banská Bystrica s prítomnosťou MRK. Riziko predčasného ukončenia školskej dochádzky spojené s ekonomicko-sociálnym statusom a viazané na vybrané skupiny obyvateľstva s dlhodobým dopadom na mieru nezamestnanosti a poskytovanie sociálnych služieb.

Očakávaný dopad na územie krajského mesta Banská Bystrica a FMO BB:

zvýšenie podielu nízkopríjmových skupín obyvateľstva, zvýšenie miery dlhodobej nezamestnanosti, zníženie bezpečnosti, zvyšovanie počtu mladých ľudí bez kvalifikácie a skupiny NEET

Možné spoločné riešenia jadrového mesta Banská Bystrica a FMO BB:

investície do celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva, nové služby v oblasti zosúladovania rodinného a pracovného života, preventívne programy, podpora sociálneho podnikania

Kultúrne a rekreačné aspekty

Aj napriek tomu, že na Slovensku je najväčším centrom kultúry hlavné mesto Bratislava, vyšším počtom múzeí disponuje mesto Banská Bystrica, v roku 2018 ich bolo 15 a aj po otvorení nových expozícií v iných krajských mestách do roku 2018, počet návštevníkov v tomto období klesol o 39,8% (v roku 2018 celkový počet návštevníkov 219 826). Významný nárast až na úroveň z roku 2014 sa dosiahol postupne v rokoch 2022 až 2023.

Tabuľka 24: Návštevnosť múzeí v krajských mestách SR v rokoch 2011 - 2023

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2011	537412	151692	415009	60266	52024	116926	13645	146652
2012	443262	116873	396550	41919	15345	89080	11389	187387
2013	514890	138820	477546	69793	8156	84525	19509	103268
2014	505938	137961	365290	51380	11965	142144	15021	137914
2015	482009	159205	220377	65571	8411	98327	7097	135343
2016	544901	130124	214182	47221	43406	180606	13705	147018
2017	703376	145803	214274	25567	45473	163205	14593	129483
2018	790449	117574	219856	140891	50440	202758	17111	147063
2019	799609	131173	173687	47275	58800	318535	19990	175465
2020	314693	65943	137547	15350	35556	231162	6331	82020
2021	252245	67099	178965	22198	43580	343021	7863	111849
2022	500446	156937	300501	79945	79114	371972	14111	173429
2023	633539	152909	361210	32609	40723	376881	9604	181583

Zdroj: Štatistický úrad SR

Návštevnosť v kinách rástla ešte výraznejšie, vyššiu obľubu so získali filmy a návštevnosť v rokoch 2014 – 2018 rástla aj v meste Banská Bystrica, v meste boli v rokoch 2014 a 2018 celkom 2 kiná ich návštevnosť vzrástla o 70,5% so stabilnou kapacitou 1 255 sedadiel a podielom 16 sedadiel na 1000 obyvateľov mesta. (viac ako v Trenčíne a Košiciach).

Tabuľka 25: Počet sedadiel v kinách v území krajských mestách SR v rokoch 2013 - 2023

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2013	7510	1854	1126	771	1473	1602	887	837
2014	7407	1854	1126	771	1473	1467	887	823
2015	9784	1863	1251	1425	1463	1476	1528	823
2016	9572	2210	1252	1419	1463	1461	1463	803
2017	9418	2219	1255	1419	1463	1591	1463	815
2018	9645	2219	1255	1419	1463	1478	1553	815
2019	9425	2239	1252	1619	2383	1478	1563	803
2020	9363	2239	1252	1419	1473	1484	1583	815
2021	9016	2229	1252	1419	3175	1481	1263	815
2022	9267	2230	1252	1419	2123	1491	1583	815
2023	10055	2331	1220	1419	2475	1491	1583	815

Zdroj: Štatistický úrad SR

Tabuľka 26: Návštevnosť v kinách v území krajských mestách SR v rokoch 2013 - 2023

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2013	1264369	351040	201028	231732	160232	278302	175761	175262
2014	1240396	359191	219337	261375	192024	278565	189720	198060
2015	1429210	384102	231585	331860	206638	313037	202731	216783
2016	1685142	448900	257990	397095	225481	375456	298425	252895
2017	1868741	507602	275933	438855	270871	421732	354362	275076
2018	1707310	453151	250909	403588	234682	357971	323548	247035
2019	1737484	483366	259741	429103	266575	385008	350457	275089
2020	547143	168103	97845	148762	98795	145964	121221	106257
2021	517462	132479	77494	125311	94784	119922	105845	85775
2022	1036455	305850	161920	268120	175027	271551	226339	178685
2023	1219258	362105	187902	310484	252115	310907	263823	207217

Zdroj: Štatistický úrad SR

V Banskej Bystrici v tomto období fungovalo tiež 8 divadiel, pokles divadiel a kín bol zaznamenaný v polovici krajských miest. Počet verejných knižníc sa v krajských mestách v tomto období nemenil, v každom krajskom meste je minimálne 1 verejná knižnica a v Banskej Bystrici bola v roku 2018 iba jedna verejná knižnica.

Rast počtu prenocovaní mal v rokoch 2014 – 2018 stúpajúci trend vo všetkých krajských mestách od 44,8% až po takmer 100% v meste Trenčín, okrem Trnavy (pokles o 6,2%). V Banskej Bystrici dosiahol v roku 2018 hodnotu 101 907 prenocovaní, čo je viac len ako v meste Prešov a v prepočte na obyvateľa je to 1,3 noci v porovnaní s Bratislavou 6,3 pri celkovom počte lôžok 1 729, čo bolo 22 lôžok na 1000 obyvateľov a to je najmenej medzi krajskými mestami.

Tabuľka 27: Počet prenocovaní návštevníkov v ubytovacích zariadeniach v krajských mestách SR v rokoch 2010 – 2023 na obyvateľa

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2010	3,2	1,1	1,1	2,5	0,9	1,8	1,1	1,5
2011	3,5	1,1	1,1	2,2	1,0	2,0	1,1	1,1
2012	4,2	1,1	1,0	2,0	1,1	1,9	1,7	1,0
2013	4,6	1,2	1,0	2,2	0,7	1,8	1,5	1,0
2014	4,3	1,1	0,8	2,1	0,6	1,7	2,2	1,1
2015	5,4	1,3	0,9	2,1	0,7	2,5	2,5	1,6
2016	6,2	1,5	1,2	3,1	0,9	2,7	1,8	2,0
2017	6,4	1,5	1,3	3,8	1,0	2,5	1,6	2,4
2018	6,3	1,7	1,3	3,1	1,1	2,5	2,1	2,1
2019	6,6	2,3	1,9	2,3	1,2	2,6	2,1	1,9
2020	2,1	1,0	0,8	-	0,6	1,1	-	-
2021	1,7	0,8	0,6	0,6	-	1,0	0,5	-
2022	3,6	1,6	1,6	1,1	0,7	1,7	1,3	1,5
2023	4,6	1,9	1,5	1,7	1,0	2,2	1,6	1,5

Zdroj: Štatistický úrad SR

V porovnaní počtu prenocovaní návštevníkov na obyvateľa dosiahol mesto Banská Bystrica hodnotu porovnateľnú s mestom Trenčín a Trnava, aj keď rozdiely medzi krajskými mestami v posledných dvoch rokoch neboli výrazné a nedosiahli hodnoty roku 2019.

Tabuľka 28: Prenocovanie návštevníkov v ubytovacích zariadeniach v krajských mestách SR v rokoch 2010 - 2023

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2010	1381024	262660	84595	211471	81172	150789	72291	86474
2011	1526549	254233	84719	187233	90161	169369	72370	62967
2012	1722958	258894	79061	155133	105286	154132	115342	57804
2013	1919823	285736	78756	171019	67662	146035	100040	58189
2014	1793155	262112	66416	162494	55687	142103	143931	58940
2015	2257218	305620	73773	166551	65944	204143	161172	88131
2016	2603883	350145	94273	237087	80665	216720	119102	109528
2017	2719733	367725	98775	294735	90071	202630	107526	135968
2018	2691787	417209	101907	242244	98181	205763	135023	115710
2019	2850755	560580	145065	179046	103707	214077	137459	107539
2020	916148	240651	60649	-	50241	88073	-	-
2021	792822	184252	47850	45589	-	80882	34074	-
2022	1719409	353602	116853	82591	60860	140105	81585	80616
2023	2192925	429567	110819	130079	81060	174077	97791	83596

Zdroj: Štatistický úrad SR

Tabuľka 29: Počet prenocovaní domácich návštevníkov v ubytovacích zariadeniach v krajských mestách SR v rokoch 2010 – 2023

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2010	591684	153868	54906	141386	45582	83688	34453	45842
2011	612034	135074	54372	116451	54744	89702	31883	35389

2012	757547	137071	53262	96562	69288	83512	69555	34204
2013	844036	151819	56205	110498	33853	87254	62303	36443
2014	831543	150475	50416	107827	27483	89411	97211	30589
2015	978590	172433	51775	111470	34851	121735	96916	57059
2016	1131188	196915	64131	141585	41076	146430	60794	64425
2017	1198443	207432	64370	161601	49149	133529	54837	73783
2018	1128258	241509	68564	134880	54274	117638	69787	58287
2019	1105404	305763	95434	96744	59471	119224	74035	53121
2020	496056	-	42991	-	-	55675	-	-
2021	415926	135071	-	-	-	56870	22036	-
2022	651632	196182	66848	52567	-	89252	48386	47286
2023	832033	235305	64943	86498	46642	108193	47624	44885

Zdroj: Štatistický úrad SR

Tabuľka 30: Počet prenocovaní zahraničných návštevníkov v ubytovacích zariadeniach v krajských mestách SR v rokoch 2010 – 2023

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2010	789340	108792	29689	70085	35590	67101	37838	40632
2011	914515	119159	30347	70782	35417	79667	40487	27578
2012	965411	121823	25799	58571	35998	70620	45787	23600
2013	1075787	133917	22551	60521	33809	58781	37737	21746
2014	961612	111637	16000	54667	28204	52692	46720	28351
2015	1278628	133187	21998	55081	31093	82408	64256	31072
2016	1472695	153230	30142	95502	39589	70290	58308	45103
2017	1521290	160293	34405	133134	40922	69101	52689	62185
2018	1563529	175700	33343	107364	43907	88125	65236	57423
2019	1745351	254817	49631	82302	44236	94853	63424	54418
2020	420092	-	17658	-	-	32398	-	-
2021	376896	49181	-	-	-	24012	12038	-
2022	1067777	157420	50005	30024	-	89252	33199	33330
2023	1360892	194262	45876	43581	34418	65884	50167	38711

Zdroj: Štatistický úrad SR

Podobné rozdiely sú viditeľné aj v počte prenocovaní zahraničných návštevníkov a mesto Banská Bystrica dosahuje porovnateľné hodnoty ako krajské mesto Nitra, vyšší počet ako krajské mestá Prešov a Trenčín. Jadrové mesto Banská Bystrica a obce FMO v oficiálnych štatistikách môžu zaostávať aj v dôsledku vyššieho podielu ubytovania na súkromí cez online platformy.

Nízkou kapacitu lôžok v letných mesiacoch môže doplniť kapacita stredoškolských a vysokoškolských internátov ale len pre vybrané cieľové skupiny klientov.

Tabuľka 31: Kapacita ubytovacích zariadení – počet lôžok v krajských mestách SR v rokoch 2010 -2023

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2010	14066	4158	1464	2204	1956	2454	1201	1089
2011	16528	4157	1625	2284	1795	2623	1438	1817
2012	18008	4154	1607	2665	1896	2341	2132	1254
2013	18271	4167	1680	2730	1807	2301	2203	1199
2014	17084	4791	1519	2602	1826	2031	1873	1181
2015	18584	4853	1602	2511	1988	2403	1744	1450
2016	18051	5430	1467	2558	2120	2186	1803	1477
2017	17153	4829	1578	2265	2111	1781	1512	1479
2018	16663	5628	1729	1930	2079	2141	1730	1397
2019	19195	6749	1798	1889	2054	2109	1714	1454
2020	19129	6452	1757	1806	2022	2077	1754	1566
2021	19713	6559	1692	1548	2048	2107	1859	1633
2022	20289	6858	1747	1702	2065	1977	1891	1532
2023	19633	7130	1741	2092	2113	2041	1888	1666

Zdroj: Štatistický úrad SR

Mesto Banská Bystrica dlhodobo poukazuje a oprávnene na nízku kapacitu lôžok v ubytovacích zariadeniach a v porovnaní krajských miest má **najnižší počet lôžok na 1 000 obyvateľov** (23 lôžok), čo je takmer o 50% menej ako v hlavnom meste Bratislava, ale aj nižšiu obsadenosť

Tabuľka 32: Kapacita ubytovacích zariadení – počet lôžok v krajských mestách SR v rokoch 2010 -2023 na 1000 obyvateľov

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2010	33	18	18	26	22	29	18	19
2011	40	17	20	29	20	32	22	33
2012	44	17	20	34	21	29	32	22
2013	44	17	21	35	20	28	33	22
2014	41	20	19	33	20	25	28	21
2015	44	20	20	32	22	30	27	26
2016	43	23	19	33	24	27	28	27
2017	40	20	20	29	24	22	23	27
2018	39	24	22	25	23	27	27	25
2019	44	28	23	25	23	26	26	26
2020	44	27	23	24	23	26	27	28
2021	42	29	22	20	24	26	29	30
2022	43	30	23	22	25	24	30	28
2023	41	32	23	27	26	25	30	31

Zdroj: Štatistický úrad SR

Očakávaný dopad na územie krajského mesta Banská Bystrica a FMO BB:

nízke príjmy z cestovného ruchu, udržateľnosť vybraných súvisiacich sektorov, nízke zhodnotenie a návratnosť investícií do infraštruktúry cestovného ruchu a kultúry, výrazná sezónnosť a trh práce,

Možné spoločné riešenia jadrového mesta Banská Bystrica a FMO BB : podpora tvorby komplexných produktov cestovného ruchu, podpora registrácie ubytovacích kapacít na súkromí, dobudovanie infraštruktúry CR a kultúry v obciach tvoriacich FMO, spoločný program obnovy a využívania kultúrneho dedičstva, podpora inovácií v CR a kultúre

Dopravné aspekty

Dopravné aspekty v porovnaní krajských miest a hodnotenie kvality života sú sledované prostredníctvom viacerých ukazovateľov napr. počet registrovaných súkromných vozidiel a štatistických údajov s nízkym podielom dát so zameraním na ekologickú a udržateľnú dopravu.

Súkromné motorové vozidlá od roku 2014 pribudli vo všetkých krajských mestách ich mestských funkčných oblastiach, v rokoch 2013 až 2019 bol ich nárast v meste Banská Bystrica z 19 367 na 24 523 registrovaných súkromných automobilov, v prepočte na 1000 obyvateľov 313,1 , menej registrovaných áut bolo len v mestách Košice a Prešov, podobne ako aj v prípade porovnania okresov.

Tabuľka 33: Počet registrovaných súkromných vozidiel v krajských mestách SR v rokoch 2019 – 2024

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2019	173725	71588	24523	27977	23607	26360	23524	17957
2020	178552	73204	25809	29911	24789	27565	25080	19333
2021	178732	72724	25729	29582	24822	27269	24902	19445
2022	180904	72724	25832	29900	25163	27269	25125	19719
2023	184108	75118	26029	30115	25272	27269	25705	19865
2024	184108	75118	26029	30115	25272	27269	25705	19865

Zdroj: Štatistický úrad SR

Tabuľka 33: Počet registrovaných súkromných vozidiel v krajských mestách SR v rokoch 2019 – 2024 na 1 000 obyvateľov

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2019	399	300	314	365	267	326	361	324
2020	406	307	331	392	281	342	387	349
2021	376	319	340	379	294	331	392	356
2022	380	328	345	387	311	340	399	363
2023	0	0	0	0	0	0	0	0
2024	0	0	0	0	0	0	0	0

Zdroj: Štatistický úrad SR

Bezpečnosť na cestách sa postupne zlepšuje vo všetkých krajských mestách a ich funkčných mestských oblastiach, najvyššia úmrtnosť je na cestách veľkých miest Bratislava a Košice. Banská Bystrica a Trnava v období rokov 2015 -2018 neevidovali žiadnu smrteľnú dopravnú nehodu a okres Banská Bystrica zaznamenal najnižšiu nehodovosť celkovo.

Podpora aktívnej mobility sa v krajských mestách koncentrovala do budovania **cyklistickej infraštruktúry**, v rokoch 2014 – 2018 ich najviac pribudlo v meste Košice (12,5 km), v meste Banská Bystrica len 0,4 km podľa oficiálnych štatistických údajov.

Tabuľka 34: Dĺžka cyklistických tratí v území krajských miest v rokoch 2013 - 2022

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2013	99,7	164,5	0,4	6,6	19,0	8,7	11,2	14,3
2014	104,0	164,5	0,4	12,9	19,0	8,7	12,3	14,3
2015	106,1	175,1	0,4	12,9	19,0	8,7	13,8	16,5
2016	108,0	175,1	0,4	12,9	19,0	8,7	14,8	16,5
2017	109,5	179,2	0,4	12,9	19,0	8,7	15,7	19,6
2018	111,5	177,0	0,4	12,9	28,0	9,4	19,9	24,5
2019	112,2	178,3	1,8	17,4	15,4	9,4	20,1	25,4
2020	122,6	180,7	1,8	17,4	15,4	10,2	22,1	33,1
2021	134,0	193,1	1,8	23,1	28,2	13,6	24,0	38,1
2022	167,6	193,1	1,9	31,1	28,6	14,8	26,3	38,1

Zdroj: Štatistický úrad SR

Dostupnosť verejnou osobnou dopravou je v krajských mestách zabezpečená poskytovateľmi dopravných služieb a štatisticky sledovaným údajom je len cena mesačného cestovného lístku MHD. V rokoch 2014 -2018 sa cena cestovného lístka zmenila len v meste Trenčín (pokles o 5 EUR), mesto Banská Bystrica patrilo do skupiny piatich krajských miest s rovnakou cenou mesačného lístka MDH 20 EUR. Po krajských mestách Bratislava, Trnava, Košice a Prešov sa aj v meste Banská Bystrica v roku 2024 začal zavádzať IDS.

Priemerná cena taxíka v rokoch 2014 – 2018 v meste Banská Bystrica stúpila najviac na výšku 5,25 EUR, no najvyššia cena je v meste Žilina (6 EUR) v meste Žilina.

Tabuľka 35: Priemerná cena taxi služby v krajských mestách SR v rokoch 2013 – 2022

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2013	4,71	4,22	5,13	3,70	4,71	6,00	2,50	4,00
2014	4,59	4,44	4,25	3,70	5,75	6,00	2,49	4,00
2015	4,59	4,44	5,70	3,70	5,75	6,00	2,49	4,00
2016	4,59	4,56	5,60	3,70	5,37	6,00	2,49	4,00
2017	4,62	4,68	5,25	2,37	5,26	6,00	2,49	3,50
2018	4,62	4,68	5,25	2,37	5,11	6,00	2,49	3,33

2019	4,59	4,45	5,50	2,43	5,11	6,43	2,49	3,50
2020	4,59	4,65	5,50	2,43	5,11	6,88	2,49	3,67
2021	4,68	4,65	5,45	2,43	4,89	7,30	2,50	3,67
2022	5,63	5,29	5,45	3,43	5,70	7,93	3,00	4,00

Zdroj: Štatistický úrad SR

Očakávaný dopad na územie krajského mesta Banská Bystrica a FMO BB:

nárast výdavkov na vybudovanie novej a údržbu existujúcej dopravnej infraštruktúry pre všetky druhy dopravy, zavedenie nového systému statickej dopravy, investície do IDS BBSK, zmena správania obyvateľstva a návštevníkov,

Možné spoločné riešenia jadrového mesta Banská Bystrica a FMO BB:

podpora IDS BBSK, spoločný strategický plán rozvoja dopravnej infraštruktúry a prioritných investícií v súlade s PUM, mäkké intervencie, podporné aktivity vo vzťahu k ekologickej a aktívne mobilite

Aspekty životného prostredia

Medzi aspekty životného prostredia hodnotené v indexe kvality života na úrovni miest patrí dostupnosť a spotreba vody v domácnostiach, cena vody, produkcia komunálneho odpadu celkom a na obyvateľa.

Spomedzi všetkých krajských miest spotreba vody najpomalšie v rokoch 2014 – 2018 rástla v meste Banskej Bystrici.

Tabuľka 36: Spotreba vody v krajských mestách v rokoch 2013 - 2022

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2013	30449256	10515000	4403495	4762880	3675000	4151600	3649121	2538854
2014	30613820	10323050	4090292	4340764	3628851	4088951	3547459	2054850
2015	30571709	10363077	4209502	4552224	3626832	4170290	3740845	2413886
2016	31087629	10274673	4037045	4552212	3705872	4209702	3743256	2524943
2017	31354067	10141951	4079239	4667636	3698165	4166804	3924998	2489601
2018	32325647	10134975	4242201	4732142	3766228	4427779	3973777	2511409
2019	31510238	10102442	4063812	4721807	3740575	4133346	3965474	2565118
2020	31814168	10032612	3957569	4649470	3695645	3988691	3747918	2517124
2021	30441363	9793548	4045835	4632602	3691306	3938766	3989022	2472798
2022	30227235	9832614	3990596	4884379	3607184	4246175	3552300	2522306

Zdroj: Štatistický úrad SR

Tabuľka 37: Množstvo vyprodukovaného komunálneho odpadu v krajských mestách v rokoch 2010 - 2022

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2010	199912	92121	28738	36398	37535	30998	39858	24356
2011	185482	76955	27891	38421	35011	31008	38359	23171
2012	176948	88903	28805	35016	31623	31608	33364	26462
2013	173810	81873	26732	32214	28670	29795	30015	22701
2014	184002	81966	28103	42113	28646	29169	33459	24764
2015	198080	86011	28252	40746	28131	32311	35234	22983
2016	202130	80262	35793	42458	39001	37120	38380	26833
2017	216416	95393	38760	53566	36582	49357	39787	27114
2018	210927	87003	46789	52416	35832	49216	40632	29950
2019	209142	91099	44551	47291	39725	45281	39168	28078
2020	211686	100432	43000	47031	41693	46277	38980	28965
2021	221449	90751	39345	49502	39079	46971	39733	31985
2022	193354	79216	40381	49386	36488	40382	38521	28342

Zdroj: Štatistický úrad SR

Tabuľka 38: Množstvo vyprodukovaného komunálneho odpadu v krajských mestách v rokoch 2010 – 2022 na obyvateľa

Rok	Bratislava	Košice	Banská Bystrica	Nitra	Prešov	Žilina	Trnava	Trenčín
2010	463,0	394,0	360,0	435,0	412,0	364,0	590,0	431,0
2011	450,0	320,0	349,0	487,0	382,0	381,0	578,0	415,0
2012	427,0	370,0	362,0	445,0	346,0	388,0	504,0	474,0
2013	417,0	341,0	336,0	410,0	315,0	366,0	455,0	406,0
2014	440,0	342,0	355,0	539,0	316,0	359,0	508,0	443,0
2015	470,0	359,0	358,0	523,0	312,0	398,0	537,0	412,0
2016	476,0	336,0	455,0	548,0	434,0	458,0	585,0	482,0
2017	506,0	399,0	493,0	694,0	409,0	609,0	608,0	488,0
2018	489,0	364,0	597,0	682,0	403,0	608,0	622,0	540,0
2019	480,0	382,0	570,0	617,0	449,0	561,0	601,0	507,0
2020	481,8	421,3	552,0	616,5	472,8	574,5	600,8	522,8
2021	465,7	397,6	520,0	634,2	463,2	570,7	625,7	585,8
2022	406,0	349,2	538,7	639,0	437,4	495,0	611,5	522,1

Zdroj: Štatistický úrad SR

Očakávaný dopad na územie krajského mesta Banská Bystrica a FMO BB:

nárast výdavkov na vybudovanie novej a údržbu existujúcej infraštruktúry pre všetky druhy dopravy, zavedenie nových inteligentných technológií, investície do integrovaných systémov, zmena správania obyvateľstva a návštevníkov,

Možné spoločné riešenia jadrového mesta Banská Bystrica a FMO BB:

podpora spoločných riešení a intervencií, mäkké intervencie, podporné aktivity vo vzťahu k recyklácii, triedeniu a opätovnému využívaniu odpadu a znižovanie spotreby

Aspekty financovania rozvoja

Medzi významné aspekty hodnotenia kvality života obyvateľov patrí aj podpora investícií v území jadrového mesta a obcí tvoriacich FMO BB zameraných na jednotlivé aspekty života. Podľa prepočtov na národnej úrovni viac ako 80% verejných investícií tvoria externé zdroje s vysokým podielom EÚ fondov vo forme nenávratných finančných prostriedkov.

Mesto Banská Bystrica a jeho zázemie je už od roku 2013 vymedzené ako funkčná mestská oblasť s vlastnou územnou alokáciou. Podľa dostupných verejne publikovaných zdrojov vyčerpalo krajské a jadrové mesto Banská Bystrica v programovom období 2014 – 2020 zo všetkých operačných programov EÚ pre Slovensko na obyvateľa EÚ zdroje v celkovej výške 199 EUR a celkovo bolo vyčerpaných 14 801 230 EUR pri spolufinancovaní 5%.

Názov krajského mesta	Poskytnuté EÚ fondy	Čerpané EÚ fondy	Čerpané EÚ fondy na obyvateľa
Banská Bystrica	14 801 230	14 801 230	199
Nitra	13 491 037	13 491 037	176
Trenčín	17 251 246	16 990 666	314
Trnava	18 483 388	18 483 388	294
Prešov	14 251 509	14 251 509	173
Žilina	17 522 531	17 522 531	217
Košice*	x	x	x
Bratislava **	x	x	x

Zdroj: centrálny register zmlúv, vlastné spracovanie

Porovnanie kvality života krajských miest podľa metodiky NKÚ

(s výnimkou mesta Košice a Bratislava)

Názov krajského mesta	Celkové poradie mesta	Index rastu počtu obyvateľov	Ohrozenie mesta zmenou klímy/odolnosť	Bezpečnosť v meste	Miera nezamestnanosti	Účasť obyvateľstva vo voľbách	Zariadenia pre mládež
Banská Bystrica	614	93	3,3	1	3,1	39,8	10
Nitra	361	97	9,3	17	2,3	40,4	5
Trenčín	57	97	5,0	9	2,3	37,0	3
Trnava	961	95	9,0	14	2,5	41,9	4
Prešov	583	90	5,3	12	3,4	42,7	12
Žilina	97	99	2,7	23	3,0	38,2	7
Košice*	x	x	x	x	x	x	x
Bratislava**	x	x	x	x	x	x	x

Vlastné spracovanie, zdroj: NKÚ

Podľa tejto metodiky hodnotenia kvality života obyvateľstva patrí krajské mesto Banská Bystrica k mestám **z najrýchlejším úbytkom obyvateľstva, s najvyššou nezamestnanosťou a s najnižšou účasťou v komunálnych voľbách**. V území funkčnej mestskej vzhľadom k tomu, že mesto tvorí viac ako 90% obyvateľov celého územia je úbytok obyvateľstva menej dramatický, nezamestnanosť v niektorých obciach vyššia ako v krajskom meste.

Nová aktualizácia analytickej časti bude realizovaná po zverejnení štatistických údajov z roku 2024 v auguste 2025 v súlade so schváleným novým dátovým modelom a informačným systémom FMO Banská Bystrica Bystrica. Získané dáta a štatistické údaje sú vstupnými údajmi pre proces monitorovania a hodnotenia IÚS FMO Banská Bystrica na úrovni ukazovateľov.

Príloha 3 Databáza akcií/projektový zásobník IÚS funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica (aktualizovaný k 30.09.2024)

P.č.	Názov akcie	Potenciálny žiadateľ	Stručný opis akcie	Územný dopad a spolupráca
1	Energeticko-technologický MIP, Banská Bystrica	MIP	Medzisektorové inovačné partnerstvo spolupracujúce v oblasti energetiky a technológii	MFO BB
2	Digitalizácia služieb pre podporu budovania inteligentného mesta	Mesto Banská Bystrica	Konto Bystričana, elektronizácia úhrady daní a poplatkov, samoobslužné zóny, digitalizácia procesov na úrade, IoT sieť, sociálne služby - monitoring, inteligentné úradné tabule MFO, vybrané senzory.	MFO BB
3	Inteligentná infraštruktúra pre manažment mestskej energetiky	Mesto Banská Bystrica		MFO BB
4	Komplexná energetická obnova verejných budov	Mesto Banská Bystrica a obce	Zvýšenie energetickej efektívnosti mestských/verejných budov - budova MsÚ BB, ZŠ Ďumbierska, ZŠ Golianová, ZŠ Trieda SNP, ZŠ Spojová, ZUŠ J. Cikker, ZŠ Pieninská, ZŠ JGT Gaštanová	Mesto Banská Bystrica
5	Rekonštrukcia športového areálu pri ZŠ Moskovská	Mesto Banská Bystrica/ZŠ	Výstavba a údržba športového areálu pri ZŠ Moskovská vrátane vybudovania multifunkčného ihriska.	Mesto Banská Bystrica
6	Rekonštrukcia a modernizácia ZŠ s MŠ Radvanská 1, Banská Bystrica	Mesto Banská Bystrica/ZŠ	Rekonštrukcia dvoch telocviční a modernizácia IT vybavenia pre učiteľov ZŠ a MŠ	MFO BB
7	Prestavba a rozšírenie priestorov budovy Základnej školy SSV v Banskej Bystrici	Mesto Banská Bystrica/ZŠ	Rekonštrukcia budovy základnej školy s cieľom získať nové moderné priestory pre výchovno-vzdelávací proces a získanie potrebných priestorov na získanie prestížnej akreditácie medzinárodnej školy IB.	Mesto Banská Bystrica
8	Rekonštrukcia športových ihrísk a dovybavenie IT technológií na ZŠ Ďumbierska	Mesto Banská Bystrica/ZŠ	Rozšírenie funkcií športových plôch a ich rekonštrukcia spolu s dovybavením IT	Mesto Banská Bystrica
9	Základná škola, Spojová 14, Banská Bystrica - modernizácia a stavebné úpravy	Mesto Banská Bystrica/ZŠ	Rekonštrukcia a modernizácia základnej školy s moderným športoviskom a novým materiálnym vybavením. Dobudovanie ihriska pre jeho multifunkčnosť v rámci športového areálu pri ZŠ. Vybudovanie externých učební .	MFO BB
10	Revitalizácia priestorov a modernizácia, skvalitnenie edukácie na ZŠ Golianova 8, Banská Bystrica	Mesto Banská Bystrica/ZŠ	Projekt rieši nedostatočné a zastaralé technické vybavenie školy a jej tried	MFO BB
11	Edukačný park troch vzdelávacích stupňov v Základnej škole Jozefa Gregora Tajovského Banská Bystrica - I. etapa	Mesto Banská Bystrica/ZŠ	Projekt je zameraný na vybudovanie a vybavenie nových moderných odborných učební informatiky, robotiky, STEM učebne, prírodovednej učebne formou prístavby budovy školy.	MFO BB + BBSK
12	Edukačný park troch vzdelávacích stupňov v Základnej škole Jozefa Gregora Tajovského Banská Bystrica - II. etapa	Mesto Banská Bystrica/ZŠ	Projekt je zameraný na vybavenie nových moderných odborných učební učebnými pomôckami a dovybavenie ihriska pre jeho multifunkčnosť v rámci športového areálu pri ZŠ.	MFO BB

13	Modernizácia a rekonštrukcia ZŠ Pieninská, Banská Bystrica	Mesto Banská Bystrica/ZŠ	Predmetom projektu je komplexná obnova budovy školy vrátane energetických opatrení a OZE, debarierizácia, vybudovanie/rekonštrukcia nových učební a rekonštrukcia športového areálu.	MFO BB
14	Modernizácia cestnej dopravnej signalizácie križovatiek - II. Etapa	Mesto Banská Bystrica	Digitálne riadená premávka na križovatkách v meste Banská Bystrica, pokračovanie v budovaní inteligentných križovatiek, podmienka pre budovanie infraštruktúry IDS MFO BB a BBSK	MFO BB + BBSK
15	Mestský parkovací systém (statická doprava)	Mesto Banská Bystrica	Inteligentný mestský parkovací systém s využitím moderných technológií a riešení, podporná infraštruktúra IDS MFO BB a BBSK	MFO BB
16	Modernizácia verejného osvetlenia	Mesto Banská Bystrica	Rekonštrukcia sústavy verejného osvetlenia v meste s cieľom zvýšenia energetických úspor	Mesto Banská Bystrica
17	Rozvoj verejnej osobnej dopravy	Mesto Banská Bystrica	Prepojenie na multimodálny IDS (integrovaný dopravný systém)	MFO BB + BBSK
18	Ekologizácia verejnej osobnej dopravy BB - obnova vozidlového parku - nákup nízkopodlažných ekologických autobusov	Mesto Banská Bystrica/SAD a.s.	Obnova vozidlového parku	MFO BB
19	Obnova vozidlového parku MHD Banská Bystrica (trolejbusy)	Mesto Banská Bystrica/SAD a.s.	Obnova vozidlového parku	MFO BB + BBSK
20	Modernizácia zastávok VOD osadením nových digitálnych prvkov (elektronické označníky)	Mesto Banská Bystrica	Modernizácia zastávok VOD osadením nových digitálnych prvkov.	MFO BB
21	Modernizácia zastávok VOD (prístrešky, stavebné úpravy zálivov, mobiliár)	Mesto Banská Bystrica	Zabezpečenie bezbariérovosti, osadenie nových prvkov a iné stavebné úpravy.	MFO BB
22	Prestupný terminál VOD - Námestie Slobody, Banská Bystrica	Mesto Banská Bystrica	Zvyšovanie atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy	MFO BB + BBSK
23	Prestupný terminál VOD - Strieborné námestie, Banská Bystrica	Mesto Banská Bystrica	Zvyšovanie atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy a upokojovanie dopravy	MFO BB + BBSK
24	Mestská cyklistická trasa Sitnianska - Tatranská	Mesto Banská Bystrica	Budovanieestskej cyklistickej trasy s vybudovaním podchodov pre peších a cyklistov	Mesto Banská Bystrica
25	Budovanieestskej cyklistickej trasy - Hušták - Radvaň - Kráľová, Vetva A, úsek č. 1 a 3	Mesto Banská Bystrica	Budovanieestskej cyklistickej trasy - cyklotrasa	MFO BB + BBSK
26	Mestská cyklistická trasa Hušták - Kráľová, Vetva A, úsek č.2	Mesto Banská Bystrica	Budovanieestskej cyklistickej trasy - cyklotrasa	MFO BB + BBSK
27	Budovanieestskej cyklistickej trasy - Hušták - Radvaň - Kráľová, Vetva C	Mesto Banská Bystrica	Budovanieestskej cyklistickej trasy - cyklotrasa	MFO BB + BBSK
28	Budovanieestskej cyklistickej trasy - Strieborné námestie - Hušták - Senica - 1. etapa (časť od parku pod Pamätníkom SNP po Jegorovovu)	Mesto Banská Bystrica	Budovanieestskej cyklistickej trasy - cyklotrasa	Mesto Banská Bystrica
29	Mestská cyklistická trasa Námestie Ľ. Štúra – Fončorda, Internátna, Tulská - 1. etapa	Mesto Banská Bystrica	Budovanieestskej cyklistickej trasy - cyklotrasa	Mesto Banská Bystrica

30	Budovanie mestskej cyklistickej trasy - Nám. Ľ.Štúra - Fončorda - Internátna - Tulsá - 2. etapa	Mesto Banská Bystrica	Budovanie mestskej cyklistickej trasy - cyklotrasa	Mesto Banská Bystrica
31	Mestská cyklistická trasa Námestie slobody - Sásová - vetva B - 1. etapa	Mesto Banská Bystrica	Budovanie mestskej cyklistickej trasy - cyklotrasa	Mesto Banská Bystrica
32	Budovanie mestskej cyklistickej trasy - Námestie Slobody - Sásová - 2 etapa	Mesto Banská Bystrica	Budovanie mestskej cyklistickej trasy - cyklotrasa	Mesto Banská Bystrica
33	Výstavba podchodu Hušták	Mesto Banská Bystrica	Budovanie mestskej cyklistickej trasy - cyklotrasa s upokožením dopravy	MFO BB + BBSK
34	Most ponad Hron, pri železničnej stanici, Banská Bystrica - mesto	Mesto Banská Bystrica	Zlepšenie dopravnej dostupnosti pre obyvateľov a návštevníkov mesta k službám, práci a zlepšiť návštevnosť lokality	MFO BB + BBSK
35	Modernizácia miestnej komunikácie - Bernoláková	Mesto Banská Bystrica	Zlepšenie dopravnej dostupnosti pre obyvateľov a návštevníkov mesta k službám, práci a zlepšiť návštevnosť lokality	Mesto Banská Bystrica
36	Modernizácia miestnej komunikácie - Kollárová	Mesto Banská Bystrica	Zlepšenie dopravnej dostupnosti pre obyvateľov mesta k službám, práci v súbehu budovanej cyklotrasy	Mesto Banská Bystrica
37	Rekonštrukcia mosta Mládežnícka ul., Banská Bystrica	Mesto Banská Bystrica	Zlepšenie dopravnej dostupnosti pre obyvateľov a návštevníkov mesta k službám, práci a zlepšiť návštevnosť lokality	MFO BB + BBSK
38	Zelené strechy so biosolárnymi fotovoltickými systémami na vybraných budovách mesta a verejných objektov obcí (32 budov a 6 PPO)	Mesto Banská Bystrica a obce	Zvýšenie energetickej efektívnosti mestských/verejných budov v súvislosti so znížením dopadov na životné prostredie a vytvorenie infraštruktúry budúcej mestskej elektrárne.	MFO BB
39	Vybudovanie centrálného velína pre komunálne služby MFO	Mesto Banská Bystrica a obce	Vybudovanie strediska pre inteligentné riadenie verejných služieb /energetika, doprava, ovzdušie a pod.)	MFO BB
40	Vybudovanie infraštruktúry odpadového hospodárstva na území FMO BB vrátane centier opätovného použitia	Mesto Banská Bystrica a obce	Podpora predchádzania vzniku odpadov, budovanie centier/sietí opätovného použitia výrobkov. Potreba vybudovania siete zberných dvorov v oblasti Sásovej, komunitnej kompostárne, možné vybudovanie infraštruktúry na pozemku bývalá čistička vôd na Cementárskej a Centrum opätovného použitia (bývala ZŠ Magurská).	MFO BB
41	Revitalizácia verejného priestranstva Magurská - Krivánska - Jelšovský hájnik, Banská Bystrica	Mesto Banská Bystrica	Revitalizácia vnútroblokových priestorov spočívajúca vo vytvorení zelených plôch určených pre voľnočasové aktivity a zabezpečení nekolízneho prístupu, adaptácia na zmenu klímy v mestskom prostredí.	Mesto Banská Bystrica
42	Revitalizácia verejného priestranstva Mládežnícka - Družby - Okružná, Banská Bystrica	Mesto Banská Bystrica	Revitalizácia vnútroblokových priestorov spočívajúca vo vytvorení zelených plôch určených pre voľnočasové aktivity a zabezpečení nekolízneho prístupu, adaptácia na zmenu klímy v mestskom prostredí.	Mesto Banská Bystrica
43	Revitalizácia verejného priestranstva Gaštanová - Lipová - Limbová - Povstalecká, Banská Bystrica	Mesto Banská Bystrica	Revitalizácia vnútroblokových priestorov spočívajúca vo vytvorení zelených plôch určených pre voľnočasové aktivity a zabezpečení nekolízneho prístupu a adaptácia na zmenu klímy v mestskom prostredí.	Mesto Banská Bystrica
44	Revitalizácia verejného priestranstva Severná, Banská Bystrica	Mesto Banská Bystrica	Revitalizácia vnútroblokových priestorov spočívajúca vo vytvorení zelených plôch určených pre voľnočasové aktivity a zabezpečení nekolízneho prístupu a adaptácia na zmenu klímy v mestskom prostredí.	Mesto Banská Bystrica

45	Revitalizácia verejného priestranstva Vansovej, Banská Bystrica	Mesto Banská Bystrica	Revitalizácia vnútroblokových priestorov spočívajúca vo vytvorení zelených plôch určených pre voľnočasové aktivity a zabezpečení nekolízneho prístupu a adaptácia na zmenu klímy v mestskom prostredí.	Mesto Banská Bystrica
46	Revitalizácia verejného priestranstva Bernoláková - Radvanská, Banská Bystrica	Mesto Banská Bystrica	Revitalizácia vnútroblokových priestorov spočívajúca vo vytvorení zelených plôch určených pre voľnočasové aktivity a zabezpečení nekolízneho prístupu a adaptácia na zmenu klímy v mestskom prostredí.	Mesto Banská Bystrica
47	Revitalizácia verejného priestranstva Podháj, Banská Bystrica	Mesto Banská Bystrica	Revitalizácia vnútroblokových priestorov spočívajúca vo vytvorení zelených plôch určených pre voľnočasové aktivity a zabezpečení nekolízneho prístupu a adaptácia na zmenu klímy v mestskom prostredí.	Mesto Banská Bystrica
48	Revitalizácia mestského parku	Mesto Banská Bystrica	Revitalizácia vnútroblokových priestorov spočívajúca vo vytvorení zelených plôch určených pre voľnočasové aktivity a zabezpečení nekolízneho prístupu a adaptácia na zmenu klímy v mestskom prostredí.	Mesto Banská Bystrica
49	Revitalizácia námestia Slobody	Mesto Banská Bystrica	Revitalizácia vnútroblokových priestorov spočívajúca vo vytvorení zelených plôch určených pre voľnočasové aktivity a zabezpečení nekolízneho prístupu a adaptácia na zmenu klímy v mestskom prostredí.	Mesto Banská Bystrica
50	Revitalizácia parku pri kaštieli Radvanských	Mesto Banská Bystrica	Revitalizácia vnútroblokových priestorov spočívajúca vo vytvorení zelených plôch určených pre voľnočasové aktivity a zabezpečení nekolízneho prístupu a adaptácia na zmenu klímy v mestskom prostredí.	Mesto Banská Bystrica
51	Parčík pri malej železničnej stanici s prístaviskom pre vodákov na rieke Hron	Mesto Banská Bystrica	Výbudovanie prístaviska na rieke Hron pre vodákov v centre mesta Banská Bystrica ako súčasť športovej a voľnočasovej infraštruktúry .	Mesto Banská Bystrica
52	Deinštitucionalizácia sociálnych zariadení a služieb, aktívne začlenenie, systém dlhodobej starostlivosti (EFRR aktivity)	Mesto Banská Bystrica a obce	Zlepšenie dostupnosti sociálnych služieb a zvýšenie kapacity pre FMO a BBSK	MFO BB
53	Rozvoj infraštruktúry vzdelávania	Mesto Banská Bystrica a obce	Dobudovanie infraštruktúry vzdelávania na MŠ a ZŠ v BB a obciach v súlade so stratégiou rozvoja vzdelávania mesta Banská Bystrica a strategickými dokumentmi na národnej úrovni s dôrazom na digitálnu a zelenú transformáciu. (ERDF aktivity)	MFO BB
54	Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity, voľný čas, cykloturistiku	Mesto Banská Bystrica a obce	Výbudovanie a rekonštrukcia verejných športovísk a verejných plôch pre komunitné aktivity v oblasti kultúry, voľného času.	MFO BB
55	MULTI PaK, vytvorenie priestoru pre ľudí bez domova počas dňa a podprahová nocľaháreň s toleranciou závislosti	Mesto Banská Bystrica, Územný spolok Slovenského Červeného kríža	Zriadenie nízkoprahového centra a podprahovej nocľahárne pre ľudí bez domov. Vytvorenie priestoru na základné sociálne poradenstvo a zdravotnú pomoc. Pri podprahovej nocľahárni poskytovanie pomoci pre tých klientov, ktorí trpia závislosťou a nie je možné im poskytnúť pre spôsob života služby v klasickej nocľahárni.	MFO BB + SEP
56	CMP "A2NA"	Mesto Banská Bystrica	V súčasnosti sa materiálna pomoc v menších skladoch poskytuje v rôznych zariadeniach je neprehľadná a musí sa účelovo spájať. Cieľom je centralizovať príjem a výdaj humanitárnej pomoci pre obyvateľov mesta BB, okresu, regiónu a pod.	MFO BB + SEP

57	Oddychová zóna Gladiola (ZPS Krivánska)	Mesto Banská Bystrica	Vybudovanie bezbariérového prostredia a zároveň viacúčelového priestoru zabezpečí klientom a ich návštevam dôstojný spoločenský priestor zohľadňujúci ich znevýhodnenie.	Mesto Banská Bystrica
58	Rekonštrukcia objektu KOMUCE, Krivánska	Mesto Banská Bystrica	Rekonštrukcia kúpeľní a zariadení pre seniorov v zariadení poskytujúcom sociálne služby.	Mesto Banská Bystrica
59	Rozvoj a podpora kvalitných sociálnych služieb v súlade s potrebami seniorov	Mesto Banská Bystrica	Podpora seniorov, ktorí sú odkázaní na celodennú starostlivosť a nie je možné im primerané služby poskytnúť v prirodzenom domácom prostredí. Pobytové sociálne služby budú zamerané na služby na komunitnej úrovni. Rozšírenie o 30 lôžok.	MFO BB + SEP
60	Budovanie administratívnych analyticko-strategických kapacít na miestnej úrovni	Mesto Banská Bystrica	Spoločné využívanie odborných a administratívnych kapacít.	MFO BB + SEP
61	Kvalitnejšie otvorené vládnutie a Inštitút OGP	Mesto Banská Bystrica	Napĺňanie koncepcie otvoreného vládnutia v meste BB prostredníctvom rozšírenia personálnych a inštitucionálnych kapacít. Súčasťou projektu je založenie Inštitútu OV ktorý bude poskytovať služby MsÚ a FMO.	MFO BB
62	Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí MFO a mesta Banská Bystrica	MFO BB	Aplikácia stratégie zvýšenia bezpečnosti v meste Banská Bystrica a v okolitých obciach MFO BB.	MFO BB + SEP
63	Podpora ostatnej infraštruktúry spojenej s kultúrnymi a prírodnými aktivitami MFO Banská Bystrica	Mesto Banská Bystrica a obce	Obnova prírodných a kultúrnych pamiatok pre účely udržateľného cestovného ruchu na území MFO Banská Bystrica.	MFO BB + SEP
64	Kaštieľ Radvanských, Banská Bystrica	Mesto Banská Bystrica	Predmetom projektu je obnova národnej kultúrnej pamiatky s nasledovným spôsobom využitia: - zriadenie Európskeho centra bábkarstva zo zbierok významného slovenského ľudového bábkara z Banskej Bystrice - Antona Anderleho - vytvorenie najväčšieho reprezentatívneho kultúrno-spoločenského priestoru a kultúrno-poznávacieho a vzdelávacieho centa pre mesto Banská Bystrica a Banskobystrický samosprávny kraj - zriadenie stálej expozície histórie rodu Radvanských - vytvorenie výučbových priestorov pre poslucháčov Akadémie umení a priestorov na prezentáciu výsledkov ich práce	MFO BB + BBSK + SEP
65	Rekonštrukcia objektu Domu kultúry/DeKÁČ	Mesto Banská Bystrica	Vytvorenie spoločného KKC a RIC spolu s BBSK a ostatnými aktérmi v oblasti kultúry a KKP.	Mesto BB + BBSK
66	Rekonštrukcia amfiteátra v meste Banská Bystrica	Mesto Banská Bystrica	Rekonštrukcia objektu vrátane moderného zariadenia a vybavenia, dobudovania zelenej infraštruktúry a súvisiacej infraštruktúry.	Mesto Banská Bystrica
67	Revitalizácia objektu Medený Hámor	Mesto Banská Bystrica	Vytvorenie komplexného konceptu regenerácie územia s historickou hodnotou a rekonštrukcie/obnovy objektov Medený Hámor.	Mesto Banská Bystrica + SEP
68	Serpertíny Urpín a vybrané aktivity Mestské lesy Banská Bystrica	Mesto Banská Bystrica	Rekonštrukcia/obnova s možnosťou jeho ďalšieho využitia prírodného prostredia.	Mesto Banská Bystrica + SEP

69	Petermanová veža, Banská Bystrica	Mesto Banská Bystrica	Rekonštrukcia/obnova objektu s možnosťou jeho ďalšieho využitia.	Mesto Banská Bystrica
70	Parčík pri malej železničnej stanici, Banská Bystrica	Mesto Banská Bystrica	Vybudovanie oddychovej zóny v centre mesta vrátane malého prístaviska pre vodákov na rieke Hron	Mesto Banská Bystrica
71	Divadlo z Pasáže, Banská Bystrica	Mesto Banská Bystrica	Rekonštrukcia/obnova objektu s možnosťou jeho ďalšieho využitia.	Mesto Banská Bystrica + SEP
72	Barbakán - veža	Mesto Banská Bystrica	Rekonštrukcia/obnova objektu s možnosťou jeho ďalšieho využitia.	Mesto Banská Bystrica + SEP
73	Cyklotrasa Badín - Sielnica	Badín	Cyklotrasa prepojí MFO Banská Bystrica v časti Badína s FMO Zvolen, súčasne doplní sieť existujúcich a plánovaných cyklistických trás.	MFO BB + BBSK
74	Stravovacie zariadenie "SKALICA", Sládkovičov 416/4, Badín	Badín	Projekt rieši stavebné úpravy jestvujúcej budovy stravovacieho zariadenia SKALICA vrátane energetických opatrení a OZE.	Obec Badín
75	Rekonštrukcia miestnej komunikácie Kriedovnica	Badín	Rekonštrukcia miestnej komunikácie Kriedovnica v obci Badín.	Obec Badín
76	Rekonštrukcia miestnej komunikácie Družstevná	Badín	Rekonštrukcia miestnej komunikácie Družstevná v obci Badín.	Obec Badín
77	Vybudovanie DSS v obci Badín	Badín	Vybudovanie nového domova sociálnych služieb v obci Badín.	Obec Badín
78	Obecný dom	Badín	Rekonštrukcia budovy obecného úradu vrátane energetických opatrení	Obec Badín
79	Vykurovanie objektu obecného úradu Dolný Harmanec	Obec Dolný Harmanec	Cieľom projektu je úspora nákladov na vykurovanie, zníženie objemu emisií, zvýšenie tepelného komfortu verejnej budovy v obci	Obec Dolný Harmanec
80	Rekonštrukcia chodníkov v súbehu s cestou 1/14	Obec Dolný Harmanec	Zlepšenie kvality infraštruktúry a služieb pre obyvateľov a návštevníkov obce	Obec Dolný Harmanec
81	Dom smútku Dolný Harmanec - rekonštrukcia	Obec Dolný Harmanec	Dom smútku v obci Dolný Harmanec využívali obyvatelia obcí Harmanec aj Dolný Harmanec. Posledné štyri roky sa nevyužíva a je potrebná rekonštrukcia.	Obec Dolný Harmanec
82	Rekonštrukcia chodníkov v súbehu cesty I14	Obec Harmanec	Zlepšenie kvality infraštruktúry a služieb pre obyvateľov a návštevníkov obce	Obec Harmanec
83	Výstavba kanalizácie v obci Hronsek	Obec Hronsek	Cieľom je zabezpečiť základné služby pre obyvateľstvo obce a vytvoriť vhodné podmienky na bývanie pre nových obyvateľov obce.	Obec Hronsek
84	Obnova barokového kaštieľa v Hronseku, pre potreby kreatívneho a informačného centra	Obec Hronsek	Vybudovanie kreatívneho a informačného centra, obnova národnej kultúrnej pamiatky, vytvorenie nových pracovných príležitostí atď.	Obec Hronsek
85	Zníženie energetickej náročnosti verejných budov - Obecný úrad a Kultúrny dom v obci Hronsek	Obec Hronsek	Cieľom je úspora nákladov na vykurovanie, zníženie objemu emisií, zvýšenie tepelného komfortu vo verejných budovách obce, zlepšiť technický stav budov.	Obec Hronsek
86	Vybudovanie DSS v obci Kynceľová	Obec Kynceľová	Vybudovanie denného stacionára pre obyvateľov Kynceľovej a celej FMO BB, doplnkové sociálne služby.	Obec Kynceľová

87	Podpora inkluzívneho primárneho vzdelávania	Obec Malachov	Zlepšenie kvality a dostupnosti služieb v oblasti primárneho vzdelávania v obci Malachov	Obec Malachov
88	Vybudovanie denného stacionára v obci	Obec Malachov	Vybudovanie denného stacionára pre obyvateľov obce Malachov	Obec Malachov
89	Rekonštrukcia námestia obce Môlča	Obec Môlča	Rekonštrukcia námestia obce by mala spájať adaptáciu na zmenu klímy a cykloturistický oddychový priestor na námestí obce s možnosťou multifunkčného využitia aj pre komunitné aktivity.	Obec Môlča
90	Priechod pre chodcov	Obec Nemce	Zlepšenie kvality infraštruktúry a služieb pre obyvateľov a návštevníkov obce	Obec Nemce
91	Vybudovanie denného stacionára v obci	Obec Nemce	Vybudovanie denného stacionára pre obyvateľov obce Nemce	Obec Nemce
92	Rekonštrukcia kultúrneho domu s vybudovaním komunitného centra	Obec Riečka	Rekonštrukcia budovy kultúrneho domu v obci vrátane energetických opatrení a OZE	Obec Riečka
93	Zateplenie materskej školy	Obec Riečka	Rekonštrukcia budovy materskej školy vrátane energetických opatrení s cieľom zlepšenia tepelného komfortu budovy a kvality vzdelávacej infraštruktúry	Obec Riečka
94	Revitalizácia priestoru pri OÚ na oddychovú zónu s doplnením obecného mobiliáru	Obec Riečka	Revitalizácia námestia obce spolu s opatreniami na adaptáciu zmeny klímy vrátane prvkov mobiliáru	Obec Riečka
95	Výstavba novej Materskej škôlky v obci Selce	Obec Selce	Zlepšenie občianskej vybavenosti a vybudovanie novej vzdelávacej infraštruktúry v obci Selce.	Obec Selce
96	Zariadenie pre seniorov obce Selce	Obec Selce	Výstavba nového Zariadenia pre seniorov Selce, kde sa budú poskytovať sociálne služby pre seniorov.	Obec Selce
97	Rekonštrukcia materskej školy	Obec Slovenská Ľupča	Rekonštrukcia budovy materskej školy s cieľom zlepšiť kvalitu vzdelávacej infraštruktúry	Obec Slovenská Ľupča
98	Vybudovanie DSS v obci Špania dolina	Obec Špania Dolina	Vybudovanie zariadenia pre seniorov obce Špania dolina, ktoré bude poskytovať sociálne služby pre seniorov.	Obec Špania Dolina
99	Rekonštrukcia kultúrneho domu na komunitné centrum	Obec Tajov	Rekonštrukcia budovy kultúrneho domu v obci a jeho prestavba na komunitné centrum	Obec Tajov
100	Vlkanovské nábregie	Obec Vlkanová	Vytvorenie námestia pri Obecnom úrade kontaktného s riekou Hron a novovznikajúcou cyklotrasou, súčasť podpory udržateľného cestovného ruchu.	Obec Vlkanová

101	Rekonštrukcia ihriska pri Zs Vlkanová	Obec Vlkanová	Rekonštrukcia športovej infraštruktúry v obci Vlkanová	Obec Vlkanová
102	Výstavba nového kultúrneho domu/komunitného centra	Obec Vlkanová	Vybudovanie novej infraštruktúry pre realizáciu spoločenských udalostí v obci, komunitné aktivity a podpora neformálneho vzdelávania.	Obec Vlkanová

Poznámka:

Databáza predstavuje súbor zámerov investičných akcií mesta Banská Bystrica a obcí tvoriacich MFO jadrového mesta Banská Bystrica, ktoré miestna samospráva a sociálno-ekonomický partneri plánujú financovať v rokoch 2023 - 2027 z verejných/externých zdrojov vrátane EÚ fondov. Zaradenie zámeru investičnej akcie do databázy nezakladá nárok na financovanie zámeru investičnej akcie z alokácie IÚS MFO Banská Bystrica.

Príloha 4

Integrované riešenia - uplatnenie špecificky miestneho a integrovaného prístupu v území FMO Banská Bystrica

Mechanizmus integrovaných územných investícií predpokladá vysokú mieru Integrácie investičných a neinvestičných akcií v konkrétnom vymedzenom území funkčnej mestskej oblasti jadrového mesta Banská Bystrica vychádzajúcu z analýzy identifikácie špecificky miestnych potrieb územia. Integráciu je možné dosiahnuť na rôznych úrovniach, najmä:

- **tematická integrácia** – kombinácia aktivít v rámci viac ako jedného špecifického cieľa politiky súdržnosti EÚ, P SK a iných programov EÚ,
- **územná integrácia** – kombinácia aktivít bez ohľadu na administratívne hranice obcí, podpora spoločných projektov viacerých územných samospráv a ostatných aktérov,
- **organizačná integrácia** – kombinácia činností rôznych zainteresovaných strán a partnerov v území, spolupráca rôznych typov organizácií,
- **vertikálna a horizontálna integrácia** - spolupráca rôznych úrovní a partnerov, od miestnej úrovne a komunity po národnú až medzinárodnú spoluprácu, medziobecná alebo aj medzi komunitami,
- **finančná integrácia** – IÚI môže integrovať aktivity podporené prostredníctvom CLLD alebo iných mechanizmov a kombináciou rôznych finančných nástrojov a zdrojov.

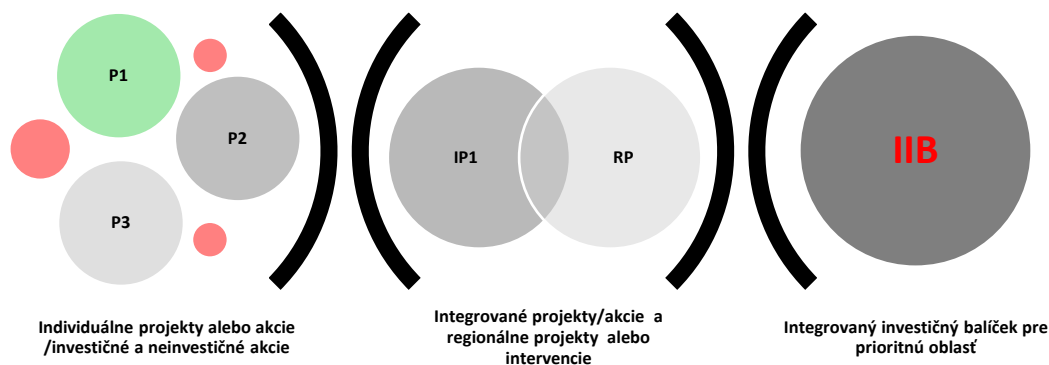
Keďže koncept integrácie investičných a neinvestičných akcií nie je v súčasnosti dostatočne legislatívne dostatočne upravený, vychádza len z neformálnych skúseností a pilotných riešení a overených prístupov v zahraničí, napriek tomu navrhovaný implementačný mechanizmus umožňuje integráciu na všetkých úrovniach a rôzneho charakteru zameranú na očakávané výsledky a dopad. Účelom zriadenia Rád partnerstva a Kooperačných rád je zabezpečenie interakcie a zosúladenie strategických rámcov a akcií územných aktérov minimálne prostredníctvom vzájomného informovania o investičných a neinvestičných prioritách a plánovaných investičných a neinvestičných akciách za účelom hľadania synergií a komplementarity v implementácii intervencií v konkrétnom území a v monitorovaní výsledkov a dopadov realizovaných konkrétnych intervencií.

Miera integrácie je dôležitá už v prípravnej fáze strategických dokumentov a návrhov intervencií a vyžaduje si koordináciu aktérov v území, zladovanie ich očakávaní, kde nezastupiteľnú úlohu majú tematické pracovné skupiny a konzultácie s aktérmi až po úroveň dosahovania konsenzu o prioritách intervencií, udržateľnosti a orientácii na výsledok/dopad.

Proces tvorby integrovaných investičných balíčkov je znázornený na nasledujúcom obrázku č. 4.1. a predstavuje posun od individuálnych projektov cez integrované projekty až po integrované tematické alebo územné investičné balíčky.

Podrobnejší popis návrhu integrovaných investičných balíčkov je uvedený v tejto časti strategického dokumentu a jednotlivé investičné a neinvestičné akcie sú detailnejšie popísané k Prílohe Databáza akcií/Projektový zásobník IÚS FMO Banská Bystrica, Príloha č. 3.

Obrázok 4.1. : Integrácia investičných a neinvestičných akcií

Zdroj: Vlastné spracovanie

Pri tvorbe návrhu IÚS a následných aktualizáciách sa prihliadalo na uplatnenie pravidiel tematickej koncentrácie pre Európsky fond regionálneho rozvoja pre Cieľ politiky súdržnosti 1 – Inovatívnejšia Európa (CP1) a Cieľ politiky súdržnosti 2 – Zelená Európa (CP 2) na regionálnej úrovni, t. j.:

- min. 25 % zdrojov na CP1 a 30 % na CP2 v rámci menej rozvinutých regiónov (v celej SR okrem Bratislavského samosprávneho kraja),

Proces tvorby integrovaných investičných balíčkov (ďalej len „IIB“) v jednotlivých krokoch:

Kroky 1 – 6 boli súčasťou úvodnej fázy prípravy IÚS FMO Banská Bystrica a opakujú sa ako súčasť procesu aktualizácie IÚS BB, ďalšie kroky upravujú príslušné metodické pokyny Riadiaceho orgánu (RO, MIRRI) alebo interné predpisy AK UMR.

1. **Tvorba databázy akcií/projektového zásobníka** (členovia RT a TPS FMO BB, príp. aj verejnosť vytvárajú otvorenú a pravidelne aktualizovanú databázu, AK UMR koordinuje proces).
2. **Tvorba návrhu zámeru IIB a jeho aktualizácia** po aktualizácii databázy akcií (členovia RT FMO BB a predsedovia TPS FMO BB pripravujú návrh IIB, AK UMR koordinuje proces). Každý PZ IÚI je priradený do príslušného IIB.
3. **Prediskutovanie integrovaného charakteru zámeru IIB** (TPS vypracujú odporúčania k IIB, AK UMR koordinuje proces).
4. **Vypracovanie formuláru budúceho projektového zámeru IÚI** (partneri vypracujú formulár PZ IÚI zaradeného do IIB, AK UMR koordinuje proces). V prípade spoločných projektových zámerov IÚI partneri určujú vedúceho partnera, ktorý spoločne s AK UMR koordinuje proces prípravy PZ IÚI.

5. **Posúdenie súladu zámeru akcie/PZ IÚI** s cieľmi IÚS BB a príslušných strategických dokumentov napr. IÚS BBSK a regionálnych sektorových stratégií (AK UMR a KR posúdi súlad).
6. **Predbežné posúdenie zámeru akcie/PZ IÚI** - vypracovaného PZ IÚI (AK UMR môže projektové zábery predložené budúcimi žiadateľmi konzultovať s Regionálnym centrom MIRRI, vypracuje odporúčanie pre KR FMO Banská Bystrica a minimálne informuje príslušnú TPS).
7. **Odborné posúdenie zámeru akcie/ PZ IÚI** príslušnou tematickou pracovnou skupinou a vypracovanie stanoviska je dobrovoľné na základe rozhodnutia AK UMR alebo KR UMR BB .
8. **Výber/schvaľovanie zámerov akcií/PZ IÚI** je predmetom rokovania KR UMR BB, ktorá môže PZ IÚI schváliť alebo odporučiť iný postup, AK UMR schválený PZ IÚI zaradí do zásobníka akcií a následne sa riadi metodickými usmerneniami RO. V prípade iného rozhodnutia KR UMR BB koordinuje proces a informuje žiadateľa o ďalšom postupe.
9. **Vypracovanie žiadosti o poskytnutie NFP pre schválenú akciu/PZ IÚI** realizujú partneri/žiadatelia a vypracujú individuálne žiadosti o NFP, AK UMR koordinuje proces a priebežne konzultuje. AK UMR zaradí vypracovanú a vloženú ŽoNFP do ITMS2021+ do monitorovacieho hárku IÚS FMO BB.
10. **Konanie o žiadosti o NFP** sa monitoruje prostredníctvom informačného monitorovacieho systému ITMS 2021+, Riadiaci orgán/sprostredkovateľský orgán vydá rozhodnutie o NFP).
11. **Schválenie finančnej podpory** (žadateľ a Riadiaci/Sprostredkovací orgán uzatvoria zmluvu o poskytnutí NFP, hlavný partner a partneri uzatvoria osobitné samostatné zmluvy).
12. Úspešný žiadateľ informuje AK UMR BB o schválení finančnej podpory za účelom monitorovania a hodnotenia IÚS BB.

Investičné akcie IÚS FMO Banská Bystrica

Databáza investičných a neinvestičných akcií IÚS FMO Banská Bystrica bola vytvorená participatívnym procesom a k 30. 11. 2023 bolo do databázy zaradených spolu 191 individuálnych investičných a neinvestičných akcií mesta Banská Bystrica a obcí na území FMO BB, z toho bolo v prvej fáze identifikovaných 7 spoločných akcií s plánovanou realizáciou na úrovni SPR Banská Bystrica – Brezno, 3 spoločné investičné akcie FMO Banská Bystrica a FMO Zvolen (cez dve SPR v BBSK). Investičné akcie boli zoradené prioritne podľa tematických oblastí, ktoré nadväzujú na priority, strategické oblasti a špecifické ciele IÚS Banská Bystrica a následne podľa stavu pripravenosti.

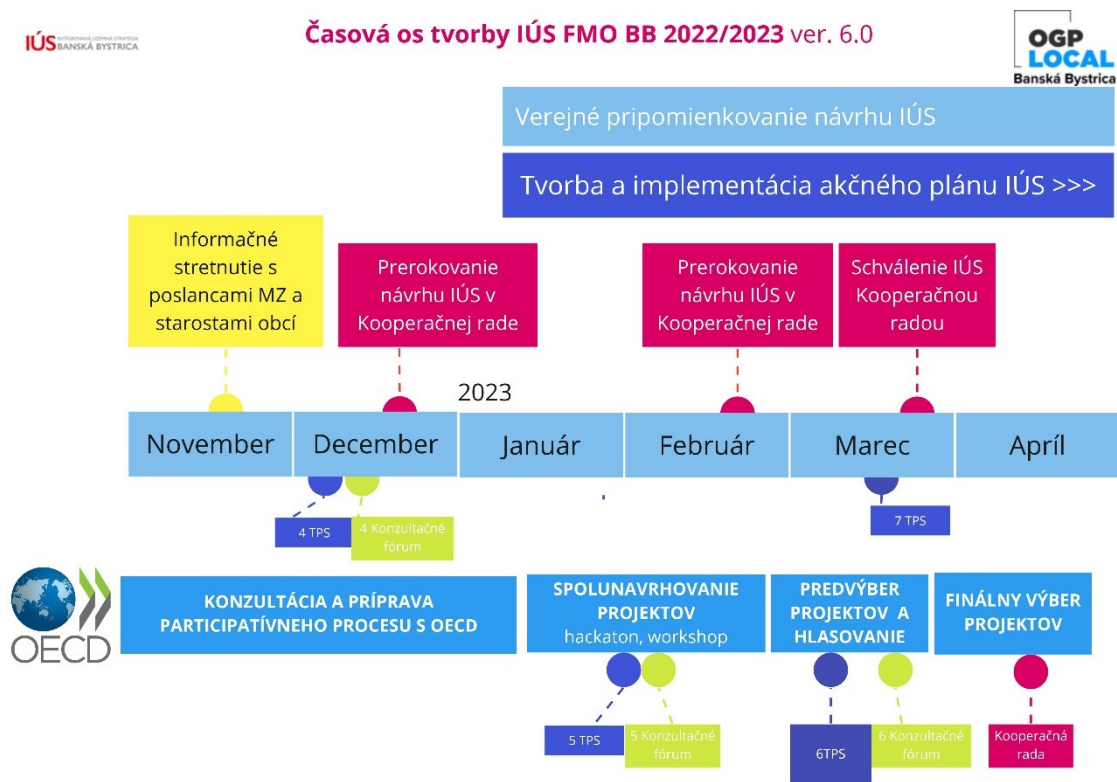
Aktualizácia databázy/projektového zásobníka sa realizuje minimálne 2-krát ročne spravidla k 30.6 a 31.12. príslušného roku, ak KR UMR BB nerozhodne inak.

Databáza akcií/Projektový zásobník umožňuje výber intervencií podľa viacerých kritérií vrátane povinných kritérií, ak KR UMR BB rozhodne o uplatnení doplnkových výberových kritérií alebo si to vyžadujú podmienky poskytnutia príspevku príslušnej výzvy pre PZ IÚI uplatní sa príslušný súbor výberových a hodnotiacich kritérií.

Návrh integrovaného investičného balíčka vychádza z databázy investičných a neinvestičných akcií s čiastočnou prioritizáciou založenou na troch výberových kritériách a územnej dohode aktérov a to: stav pripravenosti, fázovanie akcií a komplementarita a očakávaný príspevok akcie k výsledkom a dopadu.

Databáza akcií/Projektový zásobník ako zoznam akcií územných aktérov vrátane SEP je uvedený v samostatnej **Prílohe 3 dokumentu**.

Obrázok 4.2. : Integrácia investičných a neinvestičných akcií z pohľadu OGP Local II. fázy

Zdroj: vlastné spracovanie

Integrované investičné balíčky IÚS FMO Banská Bystrica

Integrovaný investičný balíček (IIB) je súbor vzájomne prepojených a súvisiacich investičných a neinvestičných akcií, ktorého realizácia ako celku je minimálne potrebná pre naplnenie niektorej z **priorít Integrovanej územnej stratégie** alebo viacerých špecifických cieľov a jeho realizácia je financovaná z viacerých zdrojov.

IIB predstavuje investičné portfólio územia umožňuje flexibilitu a komplexnú odpoveď na potreby územia. Jadrom IIB je investičná alebo neinvestičná akcia alebo súbor investičných a neinvestičných akcií **tzv. bezpečný alebo strategický PZ IÚI**, ktorých realizácia rozhodujúcim spôsobom prispieva k naplneniu ukazovateľov IÚS a má významný dopad na rozvoj územia.

Ostatné akcie, ktoré sú **doplňkové** je možné realizovať v rámci IIB, pričom ich realizácia nemá rozhodujúci vplyv na výstup/výsledok a dopad IIB (predpokladaný maximálny 20% podiel na plnení ukazovateľa).

Investičné a neinvestičné akcie identifikované na území FMO Banská Bystrica boli zoskupené do **3 integrovaných investičných balíčkov**. Vzťah medzi prioritami IÚS a IIB UMR Banská Bystrica je uvedený v nasledujúcej tabuľke 4.1. .

Tabuľka 4.1.: Vzťah medzi prioritami IÚS FMO Banská a IIB FMO Banská Bystrica

Priority FMO Banská Bystrica	Integrované Investičné balíčky FMO Banská Bystrica
Priorita 1 Prosperujúca mestská funkčná oblasť	IIB 1 Prosperujúca mestská funkčná oblasť a mesto Banská Bystrica - <i>magnet pre mladých a vzdelaných ľudí</i>
Priorita 2 Zelená a zdravá mestská funkčná oblasť	IIB 2: Zelená a zdravá mestská funkčná oblasť a mesto Banská Bystrica – <i>odolnosťestskej funkčnej oblasti a mesta Banská Bystrica</i>
Priorita 3 Dobre spravované mestské funkčné územie	IIB 3: Dobre spravované mestské funkčné územie a mesto Banská Bystrica – <i>priestor pre komunity a talenty</i>

Zdroj: Vlastné spracovanie

V **tabuľke č. 4.2.** je ku každému IIB uvedený popis:

- problémy a výzvy, na ktoré IIB reaguje,
- zameranie IIB a prepojenie na strategické oblasti,
- špecifické ciele IIB,
- prepojenie na ciele PHRSR/IÚS FMO Banská Bystrica, PRM Banská Bystrica 2030, Program Slovensko a Plán obnovy a odolnosti, resp. iné programy EÚ,
- súlad s inými schválenými strategickými dokumentmi, sektorovými stratégiami,
- očakávané výsledky IIB a príspevok IIB k vybraným ukazovateľom IÚS BB,
- požiadavky na národnú, regionálnu a subregionálnu úroveň (vertikálna územná a tematická integrácia), koordinácia.

Vertikálna integrácia akcií na národnej, regionálnej a subregionálnej úrovni bola predmetom predbežných rokovaní zástupcov FMO Banská Bystrica s MIRRI a ostatnými sektorovými ministerstvami a BBSK v rámci spracovania návrhu a aktualizácie IÚS FMO Banská Bystrica (návrh december 2021 – november 2022, aktualizácia verzia 2.0 apríl 2024 – september 2024). Investičné a neinvestičné akcie tvoriace IIB sú a budú predmetom rokovania Kooperačnej rady FMO Banská Bystrica.

Obrázok 4.3 ukazuje kombináciu integrácie horizontálnej, vertikálnej, finančnej a tematickej na úrovni integrovaného investičného balíčka, kde „ľavý“ stĺpec predstavuje integráciu na miestnej úrovni a „pravý“ stĺpec na vyššej ako miestnej úrovni.

Miestna úroveň predstavuje výber akcií/projektov, ktoré sa budú realizovať najmä samosprávou alebo inými aktérmi na území funkčnejestskej oblasti Banská Bystrica alebo výber projektov, ktoré by mohli byť zvýhodnené v dopytovom systéme alebo financované z vlastnej alokácie a sú rozdelené na dve skupiny podľa miery dopadu na bezpečné/strategické a doplnkové.

Regionálna a národná úroveň a výber akcií/projektov, ktoré sa budú realizovať verejnou správou a ich organizáciami alebo inými aktérmi na území funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica alebo výber projektov, ktoré by mohli byť zvýhodnené v dopytovom systéme alebo financované čiastočne z vlastnej alokácie a rozdelené na dve skupiny podľa miery dopadu.

Obrázok 4.3: Príklad Integrovaného investičného balíčka - Intervenčná matica IIB

	Miestna úroveň	Regionálna a národná úroveň
VS	<p>Prioritné akcie miest a obcí FMO Banská Bystrica Bezpečné, strategické projekty</p> <ul style="list-style-type: none"> • Flexibilný a funkčný ekosystém vzdelávania • IDS MFO Banská Bystrica (Sieť moderných nástupných/prestupných bodov IDS, zavedenie systému zdieľanej nemotorovej dopravy, zavedenie SMART riešení – IS, svetelná signalizácia, statická doprava ...) <p>Ostatné (súvisiace) miest a obcí FMO Banská Bystrica</p> <p>Individuálna obnova KP (dopytové výzvy) Integrované investičné akcie FMO Banská Bystrica Integrovaná investičná akcia 1.1.: Inovatívna a kreatívna mestská ekonomika (doplnkové aktivity SEP, dopytové výzvy) Integrovaná investičná akcia 1.2.: Moderný udržateľný dopravný systém (doplnková infraštruktúra) Integrovaná investičná akcia 1.3.: Zručnosti 21.storočia pre všetkých (doplnkové aktivity SEP, dopytové výzvy) Integrovaná investičná akcia 1.4.: Obnova a využívanie kultúrneho dedičstva (doplnková infraštruktúra)</p>	<p>Akcie verejnej správy na národnej a regionálnej úrovni (štátna správa, BBSK, SPR) s dopadom na územie FMO Banská Bystrica</p> <ul style="list-style-type: none"> • IDS Banskobystrický kraj • Strategický plán obnovy kultúrnych pamiatok • Kaštieľ Radvanských
O	<p>Súvisiace akcie iných subjektov realizované na miestnej úrovni na území FMO Banská Bystrica</p> <p>Projekty OOCR Banská Bystrica</p>	<p>Súvisiace akcie iných subjektov realizované na regionálnej a národnej úrovni s dopadom na územie FMO Banská Bystrica</p>

Vysvetlivky:

- VS - verejná správa
- O - ostatní/SEP

Zdroj: vlastné spracovanie

Priorita 1 IUS FMO Banská Bystrica

IIB reaguje na problémy a výzvy

- dlhodobý demografický vývoj - odchod mladých ľudí z územia, neatraktívnosť pracovného trhu, nesúlad ponuky a dopytu na trhu práce,
- nedostatok inovácií a nedostatočné podmienky pre inovačné prístupy v prioritných sektoroch,
- nedobudovaný ekosystém vzdelávania a kariérneho poradenstva,
- dopyt po nových formách vzdelávania v kontexte celoživotného vzdelávania,
- priemerná kvalita vzdelávania, nerovnosti vo vzdelávaní
- vysoké emisie a hluková záťaž z dopravy v území, vysoký podiel IAD
- nedostatočná bezpečnosť dopravy (vysoký podiel súkromnej prepravy obyvateľov, hustota dopravy na cestách, stav cestnej infraštruktúry),
- nedostatočná dopravná dostupnosť vybraných častí územia ekologickou dopravou,
- nedostatočne využitý potenciál na rozvoj cestovného ruchu a KKP

Špecifické ciele IIB

- vytvoriť podmienky pre zvýšenie inovačnej výkonnosti a vznik nových atraktívnych pracovných príležitostí v perspektívnych odvetviach,
- zlepšiť kvalitu a dostupnosť vzdelávania a poradenstva vrátane infraštruktúry vzdelávania,
- zvýšiť rozsah a kvalitu poskytovaných služieb v oblasti cestovného ruchu a kultúry,
- zlepšiť kvalitu, bezpečnosť a udržateľnosť dopravnej infraštruktúry ,
- vytvoriť podmienky pre udržateľné a ekologické formy mobility .

Strategický cieľ, globálne ciele a špecifické ciele PHRSR mesta Banská Bystrica:

SC: Zvýšiť atraktivitu mesta pre občanov, investorov, podnikateľov a návštevníkov

Globálny cieľ I.: Dosiahnuť vyšší ekonomický rast mobilizáciou vnútorného potenciálu

Špecifické ciele PHRSR mesta Banská Bystrica (do roku 2024):

- 1.1 *Zvýšiť počet návštevníkov a ich výdavky v Banskej Bystrici.*
- 1.2.1 *Zvýšiť počet podnikov v meste a zlepšiť ich ekonomické výsledky.*
- 1.2.2 *Znížiť mieru nezamestnanosti.*
- 1.3. *Vytvoriť vhodné podmienky na rozvoj vedy a výskumu s prepojením na prax.*
- 1.4 *Podporiť udržateľnú zamestnanosť a tvorbu pracovných miest v kultúrnom a kreatívnom sektore a stimulovať rozvoj kreatívneho talentu a netechnologických inovácií.*
 - 2.1.1 *Skvalitniť fungujúci systém na podporu rozvoja ľudských zdrojov v oblasti školstva v meste.*
 - 2.1.2 *Zvýšiť úroveň vzdelávacieho procesu.*
 - 2.1.3 *Posilniť spoluprácu inštitúcií v školstve.*

- 3.1 Vytvoriť optimálnu ponuku dopravnej obslužnosti územia dobudovaním komunikačnej siete a integráciou všetkých druhov dopravy.

Strategické ciele a špecifické ciele PRM Banská Bystrica 2030 :

- SC 1.1. Zvyšovať konkurencieschopnosť a atraktivitu mesta
- SC 2.1. Rozvíjať mesto ako inovatívne vzdelávacie centrum pre znalostnú a digitálnu ekonomiku
- SC 3.1. Budovať moderný a udržateľný systém mobility
- SC 7.2. Podporovať rozvoj kultúry a jej infraštruktúry

Špecifické ciele PHRSR obcí tvoriacich FMO Banská Bystrica*:

Počas prípravy strategického dokumentu a aktualizovaných verzii 1.0 – 1.n v prípade obcí Kynceľová, Badín, Vlkanová, Hronsek a Nemce boli špecifické ciele IIB v navrhovaných programoch 1,2,7,9. Ak obec nemala zverejnený platný východiskový strategický dokument (obce Slovenská Ľupča, Špania Dolina, Harmanec, Nemce, Horné Pršany a Tajov, Kordíky a Riečka) sa posudzoval súlad na úrovni BBSK a v prípade ostatných obcí bol súlad navrhovaných špecifických cieľov IIB nasledovný:

- Obec Horná Mičiná – ciele Priority 1 a Priority 2 a najmä ciele 2.1., 2.2.
 - Obec Malachov – ciele Priority 3
 - Obec Môlča – nemá definované ciele pre obec samostatne (spoločné PHRSR)
 - Obec Králiky - ciele priority 1 a Priority 3
 - Obec Selce – Strategický zámer obce 3,1 a 6
- *Poznámka: k 20.1. 2022, platné a schválené dokumenty

Počas aktualizácie strategického dokumentu vo verzii 2.0 sa vychádzalo zo strategických platných schválených dokumentov obcí k 30. 6. 2024 a návrhu PRM mesta Banská Bystrica 2030 a súlad navrhovaných špecifických cieľov IIB bol posúdený.

Strategické ciele PRM Banská Bystrica 2030:

- SC 1.1: Zvyšovať konkurencieschopnosť a atraktivitu mesta
- SC 2.1: Rozvíjať mesto ako inovatívne vzdelávacie centrum pre znalostnú a digitálnu ekonomiku
- SC 3.1: Budovať moderný a udržateľný systém mobility

Opis IIB

IIB vychádza z **inovačného potenciálu** akademických, vedecko-výskumných a vývojových inštitúcií v FMO Banská Bystrica a **možnosti inovácií** v oblastiach: zdravotníctvo, IT, služby a **potenciálu územia v oblasti ekonomického rozvoja**.

Intervencie sú zamerané na **podporu výskumu, vývoja a inovácií**, podporu tvorby nových pracovných miest, budovanie inovačných centier, podporu nízkoemisných dopravných a logistických systémov ako súčasť mobility v území, sieťovanie subjektov. Sieťovanie subjektov verejnej správy, MVO, akademického a podnikateľského sektora umožní prípravu a realizáciu nových, inovatívnych a udržateľných spoločných riešení, vytvorenie lepších podmienok pre vzdelávanie a nových atraktívnych pracovných miest. Pôjde o podporu rôznych podnikateľských

aktivít, sieťovanie subjektov v oblasti VaV, aplikáciu inovatívnych riešení, digitalizáciu procesov, kybernetickú bezpečnosť, vzdelávanie pracovníkov samosprávy, podporu spoločných projektov samosprávy a VO.

IIB vychádza tiež **z identifikovaných potrieb v oblasti vzdelávania, trhu práce a podpory nízko kvalifikovanej pracovnej sily**. Pôjde o vytvorenie podmienok pre rozvoj spektra dostupných vzdelávacích aktivít v kontexte celoživotného vzdelávania a poradenstva pre všetky vekové skupiny s dôrazom na neformálne a záujmové vzdelávanie. IIB obsahuje aktivity zamerané na integráciu znevýhodnených skupín obyvateľstva (vzdelávanie, práca a poradenstvo), vrátane podpory komunitných služieb a iniciatív. Pôjde aj o podporu pracovných miest pre nízkokvalifikované skupiny obyvateľstva v sociálnych podnikoch

Funkčná mestská oblasť Banská Bystrica patrí medzi územia s veľkým potenciálom **pre udržanie a prilákanie obyvateľstva v produktívnom veku** a to môže vytvárať tlak na kvalitnú vzdelávaciu infraštruktúru od MŠ až po rôzne formy celoživotného vzdelávania. Ide nielen o zlepšenie materiálo- technického vybavenia, ale aj o zabezpečenie dostatočného množstva kvalitných ľudských zdrojov, spoluprácu poskytovateľov vzdelávania, podporu cieleného záujmového vzdelávania

IIB obsahuje najmä aktivity inkluzívneho vzdelávania s prepojením podporu sociálneho podnikania, podporu zeleného verejného obstarávania a obstarávania so sociálnym aspektom, systém podporovaného bývania, komunitné iniciatívy so zameraním na aktívne začleňovanie pre jednotlivé cieľové skupiny.

Infraštruktúrne intervencie sú zamerané na zlepšenie dopravnej obslužnosti, rekonštrukciu a budovanie cestnej infraštruktúry, zvýšenie bezpečnosti dopravy (úprava nebezpečných cestných úsekov). IIB predpokladá postupnú integráciu dopravného systému, podporu preferencie verejnej hromadnej dopravy (zmeny v organizácii dopravy, nahradenie časti osobnej automobilovej dopravy verejnou dopravou, zvýšenie intenzity železničnej dopravy medzi Zvolenom a Banskou Bystricou a zavedenie smart riešení v doprave. Pôjde tiež o opatrenia zamerané na zníženie hlukovej záťaže z dopravy, rozvoj elektromobility, ekologizáciu MHD (nákup nízkoemisných autobusov MHD), zlepšenie parkovacej politiky a budovanie *cyklodopravnej infraštruktúry pre dennú mobilitu obyvateľov (prepojenie verejnej dopravy a cyklodopravy)*.

Súčasťou IIB je aj podpora cykloturistiky (budovanie a prepojenie cykloturistických trás, budovanie záchytných parkovísk, obstaranie autobusov s priestorom na prevoz bicyklov, prepojenie cyklistiky a cestovného ruchu, vytvorenie cyklookruhu medzi mestami a obcami, aj v prírode, cyklotrasy k minerálnym prameňom a po lesných cestách, vytvorenie ponuky pre cykloturistov na strávenie víkendu v území).

Priaznivé podmienky **pre rozvoj cestovného ruchu v území FMO BB**, a to na mestský a kultúrno-poznávací cestovný ruch, šport a turistiku, zdravotný a vidiecky cestovný ruch je viazaný na dostupnosť územia (mobilita), inovácie (nové produkty, digitalizácia) a spoluprácu aktérov. Predpokladajú sa investičné akcie zamerané na rozvoj infraštruktúry a produktov cestovného ruchu založených na kultúrnom a prírodnom dedičstve regiónu. Je potrebné orientovať sa na

modernizáciu a dobudovanie priestorov pre kultúrne a spoločenské podujatia, prepojenie kultúrnych a kreatívnych centier v území a ich profiláciu (ekológia, kúpeľníctvo, remeslá...), vytváranie podmienok integrovaného manažmentu cestovného ruchu a kreatívneho priemyslu, ochrany a rozvoja kultúrneho a prírodného dedičstva.

Očakávané výsledky, dopad

- spoločné projekty a aktivity aktérov v území,
- zvýšenie počtu zapojených subjektov do rozvoja územia,
- rast podnikateľskej aktivity v priemysle a službách,
- nové vedecko-výskumné aktivity,
- aplikácia smart a inovatívnych riešení v samospráve,
- zapojenie nadaných a talentovaných mladých ľudí do riešenia potrieb územia.,
- zrekonštruované a novovybudované prvky dopravnej infraštruktúry,
- zvýšenie podielu nemotorovej a osobnej dopravy,
- nové digitálne služby v doprave,
- zavedenie prvkov udržateľnej a inteligentnej mobility,
- zvýšenie kapacity statickej dopravy,
- rast podnikateľskej aktivity v kreatívnom priemysle a cestovnom ruchu,
- nové produkty CR,
- aplikácia smart a inovatívnych riešení v samospráve,
- zlepšenie dostupnosti atraktivít v území prostredníctvom verejnej a nemotorovej dopravy

Príspevok IIB k naplneniu ukazovateľov IÚS FMO Banská Bystrica a P SK: ukazovatele budú sledované na úrovni schválených a realizovaných projektových zámerov IÚI

Navrhované ukazovatele strategických cieľov cieľa IÚS :

- Ekonomická aktivita v nových odvetviach, rast podnikateľskej aktivity
- Inovácie vo verejnej správe
- Kapacity novej/modernizovanej alebo zrekonštruovanej infraštruktúry
- Používatelia nových služieb

Prepojenie na existujúce stratégie a koncepcie FMO Banská Bystrica:

- *Regionálna integrovaná územná stratégia Banskobystrického kraja (vrátane IÚS mestskej funkčnej oblasti krajského mesta Banská Bystrica) na roky 2014 -2020 v znení aktualizácií*
- *IÚS BBSK (do roku 2022)*
- *Integrovaná územná stratégia Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2022 – 2027 (s dôrazom na priority SPR Banská Bystrica – Brezno)*
- *príslušné sektorové stratégie a koncepcie na úrovni obcí a mesta Banská Bystrica, ktoré nie sú spracované na celé územie FMO Banská Bystrica (územné plány a pod.)*

Prepojenie na realizované projekty (RIÚS Banskobystrického kraja - IÚS FMO Banská Bystrica 2014 -2020)

Medzi investične a časovo najnáročnejšie fázované investičné akcie sú zaradené intervencie v oblasti udržateľnej mobility, ktoré si vyžadujú zvýšenú mieru koordinácie aktérov ako napríklad IDS BBSK, sieť cyklo dopravných a cykloturistických trás, rozvoj vzdelávacej infraštruktúry.

Prepojenie na aktivity OP Program Slovensko (P SK)

- Podpora budovania inteligentných miest a regiónov
- Odborné vzdelávanie v kontexte priemyselnej revolúcie 4.0
- Rozvoj štruktúry vzdelávania (ERDF aktivity)
- Budovanie administratívnych a analyticko- strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov
- Kvalitnejšie verejné vládnutie a otvorené vládnutie
- Rozvoj verejnej osobnej dopravy
- Cesty II. A III. triedy / SPR Banská Bystrica – Brezno
- Miestne komunikácie / SPR Banská Bystrica – Brezno

Prepojenie na aktivity Plán obnovy odolnosti Slovensko

Komponent 3 – Udržateľná doprava

Komponent 6 – Dostupnosť, rozvoj a kvalita inkluzívneho vzdelávania na všetkých stupňoch

Komponent 7 – Vzdelávanie pre 21. storočie

Komponent 8 – Zvýšenie výkonnosti slovenských škôl

Komponent 9 – Efektívnejšie riadenie a posilnenie financovania vedy, výskumu a inovácií

Komponent 14 – Zlepšenie podnikateľského prostredia

Prepojenie na strategické ciele IÚS FMO Banská Bystrica

- *Strategický cieľ FMO BB 1.3. Zručnosti pre 21.storočie pre všetkých*
- *Strategický cieľ FMO BB 1.1.Zvýšiť inovačnú výkonnosť a výkonnosť mestskej ekonomiky*
- *Strategický cieľ FMO BB 1.2.Vybudovať moderný a udržateľný dopravný systém*
- *Strategický cieľ FMO BB 1.4. Podporiť zhodnocovanie kultúrneho dedičstva*
- *Strategický cieľ FMO BB 3.4. Inteligentná mestská funkčná oblasť a mesto Banská Bystrica*

Návrh investičných a neinvestičných akcií

Investičné a neinvestičné akcie je možné integrovať rôznym spôsobom a to minimálne – územne, vecne/tematicky, finančne a organizačne. IIB je primárne integrovaný územne horizontálne a vertikálne tematicky a územne.

Návrh IIB obsahuje predovšetkým navrhované alebo plánované intervencie verejnej správy. Je úlohou AK UMR koordinovať proces spolupráce so SEP a integrovať všetky plánované investičné a neinvestičné akcie na organizačnej úrovni.

Strategické akcie a riešenia FMO BB

- IDS FMO Banská Bystrica (Sieť moderných nástupných/prestupných bodov IDS, zavedenie systému zdieľanej nemotorovej dopravy, zavedenie SMART riešení – IS, svetelná signalizácia, statická doprava ...)
- Podpora elektromobility
- Podpora strategickej výskumnej infraštruktúry regionálneho a národného významu v meste Banská Bystrica
- Produktové línie pre podporu kultúry a miestnej ekonomiky v oblasti CR
- Vybrané projekty (z konceptu Európske hlavné mesto kultúry 2026)
- zlepšenie kvality a dostupnosti vzdelávania/ priemerná úspešnosť žiakov v testovaní žiakov 5. a 9. ročníka ZŠ + miera zaškolenosti detí v predprimárnom vzdelávaní
- zvýšenie podielu komunitne vedených verejných služieb/ komunitne vedené verejné služby

Riešenia na úrovni FMO BB

- Vytvorenie inovačného hub-u pre podporu inovácií v zdravotníctve a zelených komunitných službách
- Európska kultúrna cesta - významné miesta vzdelania, baníctva a obchodu (významné európske kultúrne cesty) Sieť kvalitných a bezpečných miestnych komunikácií, cyklotrás a peších trás vrátane (master plán FMO) vrátane smart verejného osvetlenia s nízkou energetickou náročnosťou
- Zvýšenie bezpečnosti všetkých účastníkov premávky, budovanie bezbariérových prechodov pre chodcov s použitím špeciálnej dlažby pre slabozrakých a nevidiacich vrátane ich osvetlenia
- Podpora špecializácie základných škôl prostredníctvom vytvárania špecializovaných tried a podporou záujmového vzdelávania
- Komplexná podpora mladých pedagógov
- Moderné otvorené multifunkčné školské areály ako vzdelávacie parky
- Mentoringový program pre talenty a pre deti a žiakov zo znevýhodneného prostredia
- Sieť nových kultúrnych miest - Banské pamiatky Špania dolina, Virtuálne múzeum Thurzovsko-Fuggerovskej spoločnosti, Vyhliadka na Urpíne
- Obnova a využívanie pamiatok a kultúrnych zariadení napr. Hradný areál a fixácia hradných múrov, Medený Hámor, kaštieľ Radvanských, kaštieľ v Hronseku, meštiansky dom Lazovná 19, Kultúrny dom – Nám.

Akcie a riešenia iných subjektov:

- InnoBBSK: Regionálne centrum inovácií
- Posilnenie regionálneho riadenia v oblasti odborného vzdelávania a prípravy smerom k zlepšeniu kvality, atraktivity a vyššej orientácii na trh práce v BB kraji (BBSK), schválený NP
- Univerzitný IKT inkubátor (UMB)
- Coburgovská železná cesta Horehroním
- TUR Španej Doliny s ekocentrom na banícku históriu a podporu miestneho obyvateľstva (BBSK)
- DeKáč centrum kultúry, vedy a inovácií (BBSK, Mesto BB) – prípravná fáza
- Kaštieľ Radvanských
- Rozvoj integrovanej mobility v BBSK
- Cyklodopravná trasa medzi mestom Banská Bystrica a obcami Harmanec a Dolný Harmanec (BBSK)
- Cyklotrasa BB-Šáľková-Môlča (BBSK)
- Autodrómová trať (BB auto klub)
- Rekonštrukcia banských diel (BBSK, GSR, mestá a obce, SAŽP)
- Regionálne inovačné centrum sociálnej ekonomiky (RA-BBSK)

Riešenia na úrovni SPR BB -BR

- Kultúrno-kreatívne centrum -DEKÁČ (prípravná fáza)
- Rekonštrukcia vybraných KP (banské diela a súvisiace technické pamiatky)
- Prepojenie IDS FMO BB na subregionálnej úrovni

<p><i>Slobody, BB, kultúrny dom Slovenská Ľupča, a kultúrny dom Kordíky,</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● <i>Digitálny sprievodca po Banskej Bystrici a okolí s využitím gamifikácie a zážitkového vzdelávania</i> ● <i>Katalóg digitálnych objektov mesta</i> ● <i>Zvýšenie atraktivity kultúrnych bodov vo forme súčasných umeleckých (fyzických a digitálnych) miestne špecifických intervencií</i> ● <i>spoločné projekty aktérov v území + zrekonštruované a novovybudované prvky infraštruktúry pre pohybové aktivity a voľný čas + Implementačná kapacitami</i> 	
--	--

Integrovaný investičný balíček - Zelená a zdravá FUNKČNÁ mestská oblasť a mesto Banská Bystrica

Priorita 2 IÚS FMO Banská Bystrica

IIB reaguje na problémy a výzvy

- zhoršenie kvality zložiek životného prostredia s dopadom na územie a obyvateľov, zvyšovanie environmentálnych rizík spôsobených zmenou klímy a činnosťou ľudí,
- potreba adaptácie mestského a prímestského prostredia na zmenu klímy,
- absencia obehového hospodárstva, nízke povedomie o potrebe obehového hospodárstva,
- dôležitosť zvýšenia environmentálneho povedomia obyvateľstva,
- odchod obyvateľov z územia, nízka atraktivita územia, nedostatočná kvalita verejných služieb,
- starnutie obyvateľstva, zhoršený zdravotný stav
- rastúci dopyt po integrovaných službách sociálnej a zdravotnej starostlivosti

Špecifické ciele IIB

- zlepšiť kvalitu životného prostredia,
- zaviesť komplexný systém obehového hospodárstva,
- zvýšiť podiel zelených plôch a verejných priestranstiev,
- podporovať koncept zelených oáz,
- zvýšiť environmentálne povedomie obyvateľstva,
- vytvoriť podmienky pre revitalizáciu zanedbaných území a priestorov,
- motivovať podnikateľské k environmentálnej certifikácii a udržateľnému podnikaniu,
- zlepšiť kvalitu a dostupnosť sociálnej a zdravotnej starostlivosti

Strategický cieľ, globálne ciele a Špecifické ciele PHRSR Banská Bystrica:

Prioritná oblasť 3

SC: Zvýšiť atraktivitu mesta pre občanov, podnikateľov a návštevníkov

Globálny cieľ: Zvýšiť kvalitu života pre všetkých občanov

Špecifické ciele:

- 7. 1. Zabezpečiť rozvoj zelenej infraštruktúry a adaptáciu mesta na klimatické zmeny*
- 7.3.1. Zaviesť systematické vzdelávanie v oblasti environmentálnej výchovy do škôl a pre verejnosť*
- 7.3.2. Zvýšiť osvetu v oblasti environmentálnej výchovy*
- 7.4.1. Zvýšiť podiel triedeného odpadu na celkovom množstve komunálneho odpadu*

Špecifické ciele PHRSR obcí tvoriacich FMO Banská Bystrica*:

V prípade obcí Kynceľová, Badín, Vlkanová, Hronsek a Nemce sú špecifické ciele IIB v navrhovaných programoch 3, 4,5, 10 a 11. Ak obec nemá zverejnený východiskový strategický dokument (obce Slovenská Ľupča, Špania Dolina, Harmanec, Nemce, Horné Pršany a Tajov, Kordíky a Riečka) bude sa posudzovať súlad na úrovni BBSK a v prípade ostatných obcí je súlad navrhovaných špecifických cieľov IIB nasledovný:

Obec Horná Mičiná – ciele a opatrenia Priority 3

Obec Malachov – ciele a opatrenia Priority 3

Obec Môlča – nemá definované ciele pre obec samostatne (spoločné PHRSR)

Obec Králiky - ciele a opatrenia Priority 1

Obec Selce – Strategický zámer 1

**Poznámka: k 20. 1. 2022*

Počas aktualizácie strategického dokumentu vo verzii 2.0 sa vychádzalo zo strategických platných schválených dokumentov obcí k 30. 6. 2024 a návrhu PRM mesta Banská Bystrica 2030 a súlad navrhovaných špecifických cieľov IIB bol posúdený.

Strategické ciele PRM Banská Bystrica 2030:

SC 4.1: Zlepšovať kvalitu prostredia v meste

SC 4.2: Vytvárať systém inteligentnej komunitnej a komunálnej udržateľnej energetiky

SC 5.1: Zefektívňovať manažment odpadového hospodárstva

SC 5.2: Podporovať prechod na obehové hospodárstvo

SC 6.1: Zabezpečovať integráciu verejných služieb v oblasti sociálnej a zdravotnej starostlivosti

SC 6.2. Vytvárať podmienky pre dostupné bývanie

Opis IIB

IIB vychádza z identifikovaných aktivít , projektov a potenciálu univerzity, výskumných organizácií a aktívnych miestnych aktérov v oblasti ekológie. Zameriava sa **na znižovanie emisií skleníkových plynov v budovách, energetike a priemysle, zvýšenie energetickej efektívnosti verejných budov, realizáciu vodozádržných opatrení a podporu zelenej infraštruktúry.**

V oblasti energetiky ide o obnovu verejných budov a bytových budov, zlepšenie ich tepelno-technických vlastností, vybavenie budov systémami riadenia a automatizácie, zvyšovanie povedomia aktérov územia v oblasti úspor energie, využívanie odpadového tepla z priemyslu,

podporu obnoviteľných zdrojov energie a podpora energetického plánovania v samospráve a komunitách.

V oblasti vodného hospodárstva pôjde o investície do zlepšenia kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd, zlepšenie hospodárenia s vodou, udržateľný manažment vodných zdrojov, dobudovanie verejnej kanalizácie a ČOV, dobudovanie úpravní vôd a výstavbu verejných vodovodov, monitorovanie vôd a revitalizáciu tokov. IIB obsahuje tiež adaptačné opatrenia na zmenu klímy, ako vypracovanie miestnych adaptačných stratégií, investície do modrej a zelenej infraštruktúry, monitorovanie rizík a informovanie v oblasti zmeny klímy, preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami a posilnenie záchranných zložiek a dobrovoľníkov, modernizáciu systémov včasného varovania.

Súčasťou IIB sú aj **aktivity zamerané na ochranu a obnovu prírody**, zachovanie a obnovu ekosystémov biodiverzity, odstraňovanie envirozáťaží, zníženie emisií a monitorovanie ovzdušia, aktivity zamerané na ochranu a ovzdušia.

IIB sa zameriava na **integráciu odpadového hospodárstva**, predchádzanie vzniku odpadu, zber a triedenie komunálnych odpadov, úpravu zmesového odpadu, prípravu odpadu na opätovné použitie, recykláciu odpadov, spracovanie odpadov na opätovne použiteľné materiály a produkty. Predpokladá využitie smart technológií (elektronický zber dát o odpadoch) a vznik pracovných príležitostí v oblasti spracovania odpadu. Súčasťou investičného balíčka je podpora vzdelávania v oblasti obehového hospodárstva, informovanosť o obehovom hospodárstve a motivácia obyvateľov separovať a predchádzať vzniku odpadov, tiež zvyšovanie kapacít samosprávy v oblasti obehového hospodárstva.

IIB **v oblasti poskytovania verejných služieb** poskytuje priestor pre investície do integrácie sociálnych služieb a služieb poskytovania ZS s prepojením na zelenú a modrú infraštruktúru cez podporu zdravia a pohybových aktivít a dostupnosť bývania. Transformácia vybraných verejných služieb bude podporená digitalizáciou služieb..

Očakávané výsledky, dopad

- *zlepšenie stavu všetkých zložiek životného prostredia,*
- *zníženie emisií znečisťujúcich látok,*
- *podiel subjektov so zelenou certifikáciou produktov a služieb,*
- *zvýšenie environmentálneho povedomia obyvateľov,*
- *zvýšenie podielu zhodnoteného odpadu,*
- *udržanie jedinečného rázu krajiny a biodiverzity,*
- *vybudovanie nových prvkov modrej a zelenej infraštruktúry vrátane prvkov pre pohybové aktivity,*
- *infraštruktúra pre oblasť poskytovania sociálnych služieb a služieb ZS vrátane podpory zdravia,*
- *podpora dostupného bývania*

Príspevok IIB k naplneniu ukazovateľov IÚS FMO Banská Bystrica a P SK: ukazovatele budú sledované na úrovni schválených a realizovaných projektových zámerov IÚI

Navrhovaný ukazovateľ strategických cieľov IÚS :

- **kvalita životného prostredia (súhrnný index)**
- *verejné budovy so zlepšenou energetickou efektívnosťou/ekologické riešenia*
- *používatelia novej alebo modernizovanej infraštruktúry ŽP*
- *spoločné ekologické riešenia*

Prepojenie na existujúce stratégie a koncepcie FMO Banská Bystrica

- *Regionálna integrovaná územná stratégia Banskobystrického kraja (vrátane IÚS mestskej funkčnej oblasti krajského mesta Banská Bystrica) na roky 2014 -2020 v znení aktualizácií*
- *IÚS BBSK (do roku 2022)*
- *Integrovaná územná stratégia Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2022 – 2027 (s dôrazom na priority SPR Banská Bystrica – Brezno)*
- *príslušné sektorové stratégie a koncepcie na úrovni obcí a mesta Banská Bystrica, ktoré nie sú spracované na celé územie FMO Banská Bystrica (územné plány a pod.)*

Prepojenie na realizované projekty (IÚS FMO Banská Bystrica 2014 -2020)

V území FMO neboli realizované významné investície v oblasti ŽP s výnimkou predprojektovej a projektovej prípravy zelenej a modrej infraštruktúry (mestské vnútrobloky a mestské parky).

Prepojenie na aktivity OP Program Slovensko (P SK)

- *Podpora budovania inteligentných miest a regiónov*
- *Podpora predchádzaniu vzniku odpadov , budovanie centier/sieti opätovného použitia výrobkov*
- *Triedený zber komunálnych odpadov so zameraním na biologicky rozložiteľné komunálne odpady*
- *Podpora prípravy odpadov na opätovné použitie a recyklácie odpadov*
- *Podpora biologickej a krajinnej diverzity prostredníctvom budovania zelenej a modrej infraštruktúry*
- *Podpora kvality a dostupnosti sociálnych služieb, ZS a bývania*
- *Kvalitnejšie verejné vládnutie a otvorené vládnutie*

Návrh zámerov investičných akcií

Zámery investičných akcií je možné integrovať rôznym spôsobom a to minimálne – územne, vecne/tematicky, finančne a organizačne. IIB 2 predstavuje tematickú a územnú horizontálnu a vertikálnu integráciu.

Strategické akcie a riešenia FMO BB:

- SMART riešenia pre manažment odpadového hospodárstva
- Biodiverzita v FMO , verejné priestranstvá a vnútrobloky
- Komplexná obnova verejných budov (nielen zvýšenie energetickej efektívnosti)
- Mestské vnútrobloky
- Zdravie pre všetkých

Riešenia na úrovni FMO BB:

- DIGI-thlon – spoločné riešenia v oblasti digitalizácie vybraných verejných služieb
- Projekty bezpečnosti prostredia napr. projekty verejného osvetlenia
- Zelené oázy
- Popularizácia ekologických konceptov, interdisciplinárne projekty (ecological media art, art&science...), a podpora občianskych zelených iniciatív
- Zelený regionálny potravinový systém a krátke dodávateľské reťazce (vidiek - mesto)
- Verejné priestranstvá a areály so športovou a rekreačnou vybavenosťou v mestskej funkčnej oblasti Banská Bystrica (napr. multifunkčná hala, nenáročné športoviská)
- Mesto a obce v pohybe - vytvorenie podmienok pre pohybové a voľnočasové aktivity v spojení so zelenou a modrou infraštruktúrou
- Dobudovanie environmentálnej infraštruktúry
- Vytváranie priestoru bezbariérového mesta BB a obcí pre zdravotne znevýhodnených občanov (bezbariérovosť „duševná“ – inklúzia, integrácia ŤZP občanov detí, dospelých..)
- Podpora zeleného verejného obstarávania
- Integrovaný systém poskytovania zdravotnej a sociálnej starostlivosti a podpory zdravia ako komunitne vedené služby
- Integrovaný systém poskytovania zdravotnej a sociálnej starostlivosti a podpory zdravia - rozvoj terénnych a ambulantných sociálnych služieb, pobytových sociálnych služieb, neformálneho ošetrovateľstva a dobrovoľníctva, sociálnych služieb nízkoprahového charakteru pre rozvoj krízovej intervencie, doplnkových služieb v sociálnej oblasti
- Podpora dostupného bývania
- Zlepšovanie kvality služieb v zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávy
- Komplexný program aktívneho starnutia
- Podpora rodiny, rozvoj rodinnej politiky

Akcie a riešenia iných subjektov:

- Centrum obehového hospodárstva (BBSK)
- Podpora EV, vzdelávania a osvetly a implementácie stratégií BBSK v oblasti manažmentu ŽP a budovaním siete environmentálnych centier. (BBSK, Mesto BB, UMB...)
- Adaptačné opatrenia na zmiernenie následkov zmeny klímy (SAŽP, BBSK)
- Systematické environmentálne vzdelávanie pracovníkov samospráv (BBSK a obce)
- Aktivácia študentov stredných škôl BBSK pre životné prostredie
- Festival Zeme (SAŽP)
- Autentické zážitky z poznávania krajiny v BBSK (SAŽP, BBSK, mestá, obce, univerzity, NGO)
- Environmentálna regionalizácia Banskobystrického kraja (SAŽP, BBSK, mestá, obce, univerzity, NGO)

Riešenia na úrovni SPR BB -BR :

- Konceptia udržateľnej nízkouhlíkovej energetiky, Centrum udržateľnej energetiky
- Model obehového hospodárstva na území mestskej funkčnej oblasti Banská Bystrica (služby a infraštruktúra) - vybudovanie centra obehového hospodárstva (vrátane centra udržateľnej energetiky)

<ul style="list-style-type: none">• <i>Nový systém dostupnosti nájomného bývania pre mladých a pre ohrozené skupiny obyvateľov</i>• <i>Prevenia mestskej chudoby a vylúčenia</i>	
---	--

Integrovaný investičný balíček - Dobré spravovaná Funkčná mestská oblasť a mesto Banská Bystrica a vzdelaní občania

Priorita 3 IÚS FMO Banská Bystrica

IIB reaguje na problémy a výzvy:

- nedostatočné kapacity samosprávy a SEP pre dobré spravovanie FMO Banská Bystrica,
- deficit strategického plánovania a nedostatok kapacít pre prípravu a realizáciu projektov (analytické a projektové kapacity),
- málo flexibilná reakcia na digitalizáciu,
- nedostatočné využívanie dát a otvorených dát pre dobré spravovanie územia,
- nové požiadavky na bezpečnosť,
- nedostatočná podpora inklúzie a zapájanie ohrozených skupín obyvateľstva,

Ciele IIB

- prispieť k budovaniu odborných kapacít samosprávy,
- podporiť budovanie kapacít občianskej spoločnosti a ďalších sociálno-ekonomických partnerov vrátane spoločného rozhodovania o správe územia v súlade s konceptom pre otvorené vládnutie,
- sprístupniť otvorené dáta pre možné využívanie podnikateľmi, odbornou i širokou verejnosťou,
- zvýšiť kvalitu procesov a služieb samosprávy,
- zlepšiť strategické plánovanie a kvalitu projektového manažmentu,
- realizovať digitálny prechod a efektívny manažment dát,
- zlepšiť kvalitu a dostupnosť celoživotného vzdelávania a poradenstvo,
- zvýšiť participáciu ohrozených skupín obyvateľstva .

Strategický cieľ, globálne ciele a Špecifické ciele PHRSR Banská Bystrica (do roku 2024):

Globálny cieľ II Dosiagnuť vyšší ekonomický rast mobilizáciou vnútorného potenciálu

2.1. Kvalitné vzdelávanie pre všetkých

4.1. Moderná samospráva

Opatrenia

2.1.1. Podpora vzdelávania a sebarozvoja pedagogických zamestnancov a zamestnancov v školstve

2.1.2. Zlepšiť prístup k odborným informáciám v školstve

2.1.3. Aplikovať prepojenie teórie s praxou

2.1.4. Vytvoriť adekvátne technické podmienky a materiálne zabezpečenie vzdelávacieho procesu

2.1.5. Realizovať systematickú komunikáciu, marketing a PR

4.1.1. Efektívnejšia spolupráca a participácia v meste

4.1.2. Vyššia profesionalita a transparentnosť v meste

4.1.3. Inštitucionálna podpora participácie

Špecifické ciele:

2.1.1. Skvalitniť fungujúci systém na podporu rozvoja ľudských zdrojov v oblasti školstva v meste

2.1.2. Zvýšiť úroveň vzdelávacieho procesu

2.1.3. Posilniť spoluprácu inštitúcií v meste

3.2. Zlepšiť podmienky na informovanosť v meste

4.1. Zvýšiť spokojnosť občanov so samosprávou

5.3. Zvýšiť spokojnosť obyvateľov rôzneho veku s možnosťami trávenia voľného času

Strategické ciele PRM Banská Bystrica 2030:

SC 6.3: Podporovať inklúziu a solidaritu s ohrozenými skupinami obyvateľstva

SC 7.3: Zavádzať systémový prístup ku práci s deťmi a mládežou a službami pre voľný čas

SC 8.1: Udržiavať v meste verejný poriadok a bezpečnosť

SC 9.1: Zavádzať do praxe integrované plánovanie

SC10.1: Zlepšovať dátový manažment

SC11.1: Budovať otvorenú a modernú samosprávu

Špecifické ciele PHRSR obcí tvoriacich FMO Banská Bystrica*:

V prípade obcí Kynceľová, Badín, Vlkanová, Hronsek a Nemce sú špecifické ciele IIB v navrhovaných programoch 7,10,11. Ak obec nemá zverejnený východiskový strategický dokument (obec Slovenská Ľupča, Špania Dolina, Harmanec, Nemce, Horné Pršany a Tajov, Kordíky a Riečka) bude sa posudzovať súlad na úrovni BBSK a v prípade ostatných obcí je súlad navrhovaných špecifických cieľov IIB nasledovný:

Obec Horná Mičiná – Priorita 1 (Podpora ľudských zdrojov), Opatrenie 2.1.

Obec Malachov – Priorita 1, Priorita 4 v rámci podpory miestneho a spolkového života

Obec Môlča – nemá definované ciele pre obec ako člena mikroregiónu samostatne

Obec Králiky - Priorita 2 (Rozvoj ľudí), Priorita 5 (Územná spolupráca)

Obec Selce – Strategický zámer 3 a Strategický zámer 1

*Poznámka: k 20. 1. 2022

Počas aktualizácie strategického dokumentu vo verzii 2.0 sa vychádzalo zo strategických platných schválených dokumentov obcí k 30. 6. 2024 a návrhu PRM mesta Banská Bystrica 2030 a súlad navrhovaných špecifických cieľov IIB bol posúdený.

Opis IIB

IIB reaguje na **dopad nových technológií na spravovanie územia a potrebu postupne realizovať digitálny prechod** - digitalizáciu služieb a procesov verejnej správy so zameraním na adresné služby pre vybrané skupiny obyvateľstva, pričom využíva princíp transparentnej, efektívnej, zelenej a inteligentnej samosprávy (bezpečnosť, doprava, obehové hospodárstvo, administratíva a pod.). Prierezovou témou IIB je informatizácia - digitalizácia.

Zameranie akcií IIB má smerovať **k ďalšej podpore iniciatívy OGP Local** a riešení na komunitnej úrovni vrátane podpory občanov v aktívnom zapájaní sa a rozhodovaní o udržateľnom rozvoji územia FMO Banská Bystrica. Sociálna súdržnosť je ďalším aspektom rozvoja mesta a zahŕňa najmä aktivity v súlade s konceptom inklúzie a solidarity, podporu aktívnych foriem využívania voľného času.

Jednou z prierezových tém je **bezpečnosť** v metskóm a prímestskom prostredí v celej jej šírke ako je prístupnosť, bezpečná infraštruktúra, preventívne aktivity.

Investície z EÚ fondov sú investície do budúcnosti a sú výsledkom strategického plánovania založeného na dátach a dôkazoch a podporené participáciou obyvateľov na rozhodovaní o prioritách rozvoja územia a medzisektorových partnerstvách.

Prepojenie IIB na strategické ciele IÚS FMO Banská Bystrica

Strategický cieľ FMO BB 3.1. Kapacity pre otvorené vládnutie

Strategický cieľ FMO BB 3.2. Komunitným rozvojom a participáciou ku kvalitnejšiemu prostrediu

Strategický cieľ FMO BB 3.3. Posilnenie bezpečnosti a sociálnych istôt pre mladých a pre ohrozené skupiny obyvateľov

Strategický cieľ FMO BB 3.4. Inteligentná mestská funkčná oblasť a mesto Banská Bystrica

a čiastočne:

Strategický cieľ FMO BB 1.1. Zvýšiť inovačnú výkonnosť územia a výkonnosť mestskej ekonomiky

Strategický cieľ FMO BB 1.2. Vybudovať moderný a udržateľný dopravný systém

Očakávané výsledky, dopad

- preventívne programy v oblasti bezpečnosti a negatívnych javov
- zvýšenie počtu zapojených subjektov do rozvoja územia
- systém a prvky bezpečnosti vrátane kybernetickej bezpečnosti
- aplikácia smart a inovatívnych riešení v samospráve
- rozhodovanie a strategické plánovanie založené na dátach a dôkazoch

Ukazovatele strategických cieľov IÚS

- *Online interakcia občana so samosprávou*
- *Spoločné investičné a neinvestičné akcie aktérov v území*
- *Publikované a sprístupnené datasety otvorených dát*
- *Používatelia nových služieb zameraných na OGP*

Prepojenie na existujúce stratégie a koncepcie FMO Banská Bystrica:

- *Regionálna integrovaná územná stratégia Banskobystrického kraja (vrátane IÚS mestskej funkčnej oblasti krajského mesta Banská Bystrica) na roky 2014 -2020 v znení aktualizácii (do roku 2022)*
- *Integrovaná územná stratégia Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2022 – 2027 (s dôrazom na priority SPR Banská Bystrica – Brezno)*
- *príslušné sektorové stratégie a koncepcie na úrovni obcí a mesta Banská Bystrica, ktoré nie sú spracované na celé územie FMO Banská Bystrica (územné plány a pod.)*

Prepojenie na realizované projekty (IÚS FMO Banská Bystrica 2014 -2020)

Oblasť digitálneho prechodu nadväzuje na investície mesta a obcí v oblasti informatizácie verejnej správy, dôraz sa bude klásť na integráciu systémov pre poskytovanie služieb občanom a kybernetickú bezpečnosť.

Prepojenie na aktivity OP Program Slovensko (P SK)

Priorita 5 : Budovanie administratívnych a analyticko- strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov

Priorita 5: Kvalitnejšie verejné vládnutie a otvorené vládnutie

Priorita 1: Veda, výskum a inovácie, opatrenie 1.2.2

Priorita 4P5: Aktívne začlenenie a dostupné služby, Opatrenie 4.3 a 4.5

PRIORITA 3. Dobré spravovaná mestská funkčná oblasť a mesto Banská Bystrica prispieva k naplneniu Cieľa politiky EÚ 4 Sociálnejšia Európa a Cieľa 5 Európa bližšie k občanom a reflektuje aj na prioritu 3 IUS BBSK – súdržná a vzdelaná spoločnosť.

Prepojenie IIB na Plán obnovy a odolnosti SR

- *Komponent 6 – Dobudovanie kapacít materských škôl, potrebných pre zabezpečenie právneho nároku na miesto v materskej škole pre všetky deti od 3 rokov veku*
- *Komponent 6 – Kompenzačné opatrenia na zmierňovanie dopadov pandémie vo vzdelávaní pre žiakov základných a stredných škôl*
- *Komponent 6 – Debarierizácia školských budov na všetkých úrovniach vzdelávacieho systému*
- *Komponent 7 – Digitálna infraštruktúra v školách*
- *Komponent 7 – Dobudovanie školskej infraštruktúry*
- *Komponent 16 – Automatizované špecializačné vzdelávanie pre všetkých novoprijatých zamestnancov prvého kontaktu*
- *Komponent 17 – Skvalitnenie vzdelávania a zabezpečenie spôsobilostí v oblasti kybernetickej a informačnej bezpečnosti (KIB)*

Návrh zámerov investičných akcií

Zámery investičných akcií je možné integrovať rôznym spôsobom a to minimálne – územne, vecne/tematicky, finančne a organizačne. Návrh IIB predstavuje územnú a tematickú horizontálnu a vertikálnu integráciu.

<p>Strategické akcie a riešenia FMO BB:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Projekt lepšieho využívania dát pre strategické plánovanie, rozhodovanie a financovanie rozvoja územia • Využitie finančného nástroja Urban CLLD (mestský LEADER) • Projekt podpory aktivít v oblasti spoločenskej zodpovednosti, dobrovoľníctva a malých spoločných projektov občanov a iniciatív <p>Riešenia na úrovni FMO</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zriadenie analyticko-strategickej plánovacej jednotky pre UMR na princípe partnerstva a podporu využitia geografických informačných systémov (GIS) • Vytvorenie funkčnej komunikačnej platformy FMO BB pre otvorené vládnutie a permanentný dialóg so sociálno-ekonomickými partnermi • Budovanie siete komunitných centier v mestských častiach ako platformy pre rozvoj občianskej spoločnosti, verejnej diskusie a komunitných partnerstiev • Systematická aktualizácia databáz a využívanie otvorených dát pre verejnosť • Vzdelávanie a posilňovanie kapacít občianskej spoločnosti, sociálno-ekonomických partnerov a samospráv pre spoluprácu a participáciu • Budovanie verejno-súkromných sídliskových/miestnych partnerstiev, vypracovanie stratégie rozvoja v partnerstve • Príprava a realizácia rozvojových programov zameraných na skvalitnenie verejných priestorov a základných služieb, tvorbu verejných vnútroblokových priestorov, verejnú zeleň, ihriská, odvádzanie dažďových vôd, a pod. (urban media art, interfejsy vo verejnom priestore) • Podpora komunit pri zlepšovaní kvality verejných priestorov vzhľadom k mobilite a zmene klímy • Program Aktívne občianstvo na ZŠ • Interaktívny vzdelávací program pre ZŠ (výchova k hodnotám demokracie a občianskej spoločnosti, opatrenia proti extrémizmu a polarizácii a predchádzanie šírenia dezinformácií) • Projekt podpory aktivít v oblasti spoločenskej zodpovednosti, dobrovoľníctva a malých 	<p>Akcie a riešenia iných subjektov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inovatívne nástroje a kompetencie pre podporu spolupráce, participácie a dialógu v kraji BB (Dialogue Centre n.o., Mesto BB) • Školy za demokraciu (BBSK, CKO, UMB) • Komunitné organizovanie v BBSK (CKO, BBSK, Mesto BB a ďalšie mestá) • Dôstojný život v súdržnej spoločnosti (Obce okresov BB, BR, ZV, ZH) • Nie v našom meste – scitlivovanie spoločnosti v oblasti radikalizácie (BBSK, UMB,...) • Budovanie kapacít pre kvalitnejšie verejné politiky (Centrum vzdelávania n.o.) <p>Riešenia na úrovni SPR BB -BR</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vytvorenie funkčnej komunikačnej platformy SPR pre otvorené vládnutie a permanentný dialóg so sociálno-ekonomickými partnermi
--	---

<p><i>spoločných projektov občanov (budovanie vzájomnej dôvery a posilňovanie zodpovednosti za prostredie) vrátane Urban CLLD</i></p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Mentoringový program pre talenty a pre deti a žiakov zo znevýhodneného prostredia</i>	
--	--